

**ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «РЕКОРД»**

Код ЄДРПОУ 30763335

поштовий індекс 15320, Чернігівська обл., Корюківський р-н, с. Б. Слобода вул. Шевченка, 10
e-mail: rekord_psp@ukr.net

р/рUA733006140000026001500373267 КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК, МФО300614

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Приватного сільськогосподарського
підприємства «Рекорд»

ВОЛОДИМИР ЗУБОВ

2026 р.

ЗВІТ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

**«Використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного користування
та суцільних санітарних рубок на території лісового фонду Приватного**

сільськогосподарського підприємства «Рекорд»»

рубки головного користування – площа 2,8 га щорічно;

суцільні санітарні рубки – площа 5,5 га щорічно та площа 46,1 га згідно з Актом
лісопатологічного обстеження та оцінки санітарного стану насаджень

Корюківський район Чернігівської області

20885

(реєстраційний номер справи про оцінку
впливу на довкілля планованої діяльності)

Зміст

1	Опис планованої діяльності	5
1.1	Опис місця провадження планованої діяльності.....	5
1.2	Цілі діяльності.....	10
1.3	Опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт.....	10
1.4	Опис характеристик провадження планованої діяльності (зокрема виробничих процесів) виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати	12
1.5	Оцінка за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів, скидів, забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті проведення підготовчих робіт.	21
1.5.1	Оцінка за видами та кількістю очікуваних відходів	21
1.5.2	Оцінка очікуваних викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря	25
1.5.3	Оцінка очікуваного впливу на водні ресурси.....	33
1.5.4	Оцінка очікуваного впливу на ґрунти	40
1.5.5	Оцінка за видами та кількістю шумового та вібраційного забруднення.....	43
1.5.6	Оцінка за видами та кількістю електромагнітного, радіаційного, світлового та теплового забруднення.....	44
2.	Опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.....	46
3.	Опис поточного стану довкілля (базовий сценарій) та опис його ймовірної зміни без провадження планованої діяльності	51
3.1	Кліматичні фактори.....	51
3.2	Атмосферні умови.....	53
3.3	Геоморфологічні та ландшафтні умови.....	53
3.4	Водні об'єкти і водні ресурси.....	54
3.5	Ґрунтові умови.....	65
3.6	Пожежна ситуація.....	67
3.7	Флора, фауна, біорізноманіття.....	70
3.8	Історико-культурна спадщина.....	72
3.9	Соціально-економічні умови.....	97
3.10	Ймовірні зміни базового сценарію без здійснення планованої діяльності.....	97
4	Опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів.....	100
4.1	Земельні угіддя та ґрунти.....	100
4.2	Води.....	100
4.3	Надра	102
4.4	Ландшафт	102
4.5	Фауна, флора біорізноманіття	102
4.6	Атмосферне повітря.....	105
4.7	Здоров'я населення	107
4.8	Соціально-економічні умови.....	115
4.9	Матеріальні об'єкти	116

5	Опис та оцінка можливого впливу на довкілля планованої діяльності.....	119
6	Опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливу на довкілля, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля.....	121
7	Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів.....	125
8	Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля.....	135
9	Визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля	141
10	Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля ..	142
11	Стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу	143
12	Резюме нетехнічного характеру.....	144
13	Список посилань із зазначенням посилань джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля	147

Перелік додатків

- Додаток А Кліматичні характеристики
- Додаток Б клопотання щодо проведення існуючого поділу лісів
- Додаток В клопотання щодо виділення особливо захисних лісових ділянок
- Додаток Г Акт лісопатологічного обстеження та оцінки санітарного стану насаджень
- Додаток Д Оцінка впливу на гідрологічні об'єкти в межах ділянок планованої діяльності
- Додаток Ж Оцінка впливу на ґрунтовий покрив, окремих лісових кварталів та ділянок господарської діяльності
- Додаток З Довідка щодо відповідності лісових ділянок або її частин категоріям пралісів, квазіпралісів або природних лісів
- Додаток К Лист щодо об'єктів природно-заповідного фонду
- Додаток Л Лист щодо наявності об'єктів архітектурної та культурної спадщини
- Додаток М Фонд рубок головного користування
- Додаток Н Відомість рубок головного користування
- Додаток П Звіт із науково-дослідної роботи «Польові дослідження щодо біологічного різноманіття, ідентифікації природних оселищ, рідкісних та зникаючих видів флори і фауни при спеціальному використанні лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок на підставі спеціального дозволу – лісорубного квитка, з подальшим лісовідновленням на місцях зрубів на території лісового фонду Приватного сільськогосподарського підприємства «РЕКОРД» в межах Корюківського району в Чернігівській області»
- Додаток Р Розрахунок розсіювання забруднюючих речовин в атмосфері
- Додаток С Плани лісонасаджень

1 ОПИС ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Опис місця провадження планованої діяльності

Планована діяльність – спеціальне використання лісових ресурсів в порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок. Заготівля деревини здійснюється в межах розрахункової лісосіки, фонду рубок головного користування та Актів лісопатологічного обстеження, на підставі спеціального дозволу – лісорубного квитка.

Приватне сільськогосподарське підприємство «Рекорд» (далі ПСП «Рекорд») розташоване в північній частині Чернігівської області на території Корюківського адміністративного району.

Площа Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» складає 514,0 га.

Поштова адреса: 15320, Чернігівська область, Корюківський район, с. Б.Слобода, вул. Шевченка, 10, тел. 098 877 0209, 067 524 76 80; e-mail: rekord_psp@ukr.net.

ПСП «РЕКОРД» було створено в 2001 році на базі колишніх реформованих колективних сільськогосподарських підприємств. Площа лісових ділянок, які знаходяться в користуванні підприємства становить 514,0 га.

Перше лісовпорядкування лісів, які входять до складу ПСП «РЕКОРД» проведено в 1978 році. Наступні лісовпорядкувальні роботи проводились в 1988, в 1994, в 2003 роках.

Попереднє лісовпорядкування було проведено в 2015 р. Харківською державною лісовпорядною експедицією. Роботи виконувались відповідно до вимог Лісовпорядної інструкції 1986 року по I розряду.

Безперервне лісовпорядкування на території ПСП «РЕКОРД» не проводилось.

Нинішнє повторне лісовпорядкування проведено у відповідності з «Порядком здійснення лісовпорядкування», затвердженого постановою КМ України від 7 лютого 2023 року № 112, «Інструктивно-методичними вказівками з ведення лісовпорядкування» (Ірпінь-2022), затверджених наказом Українського державного проектного лісовпорядного виробничого об'єднання 18 липня 2022 року № 34, рішенням першої лісовпорядної.

Лісовпорядкування проведено за методом класів віку, який полягає в утворенні госпчастин, господарств, господарських секцій, які складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу. Первинною обліковою одиницею є таксаційний виділ, а первинною розрахунковою одиницею – господарська секція. Усі розрахунки здійснені на основі підсумків розподілу площ і запасів насаджень господарських секцій за класами віку.

Адміністративно-організаційна структура та загальна площа підприємства, наведена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Адміністративно-організаційна структура ПСП «Рекорд»

Найменування, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
ПСП «Рекорд»	Корюківський	514,0
Усього по підприємству:	Корюківський	514,0

Віднесення лісів до місцевих органів влади наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Віднесення лісів до місцевих органів влади

Назви органів влади	Назви агролісництва	Перелік кварталів	Площа, га
Корюківська міська територіальна громада	ПСП «Рекорд»	1-8	514,0
Разом			514,0

Територія розташування ПСП «Рекорд» наведена на рисунку 1.1.

Існуючий поділ лісів на категорії проведено відповідно постанови КМ України від 16.04.07 р. № 733 «Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок», постанов КМ України від 30 січня 2019 р. № 55 «Про затвердження переліку автомобільних доріг загального користування державного значення».

Існуючий поділ лісів на категорії ПСП «Рекорд» наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Існуючий поділ лісів на категорії ПСП «Рекорд»

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Захисні ліси – разом	52,5	10,2
в тому числі:		
Ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг	49,3	9,2
Лісові ділянки уздовж берегів річок, навколо озер та інших водойм	3,2	0,6
Експлуатаційні ліси	461,5	89,8
Всього по підприємству:	514,0	100

Клопотання щодо проведення існуючого поділу лісів наведено додатку Б.

Клопотання щодо виділення особливо захисних лісових ділянок наведено додатку В.

Карта-схема поділу лісів за категоріями наведена на рисунку 1.2.

ПЛАН ЛІСОВИХ ДІЛЯНОК

ПОДІЛУ ЗА КАТЕГОРІЯМИ ЛІСІВ

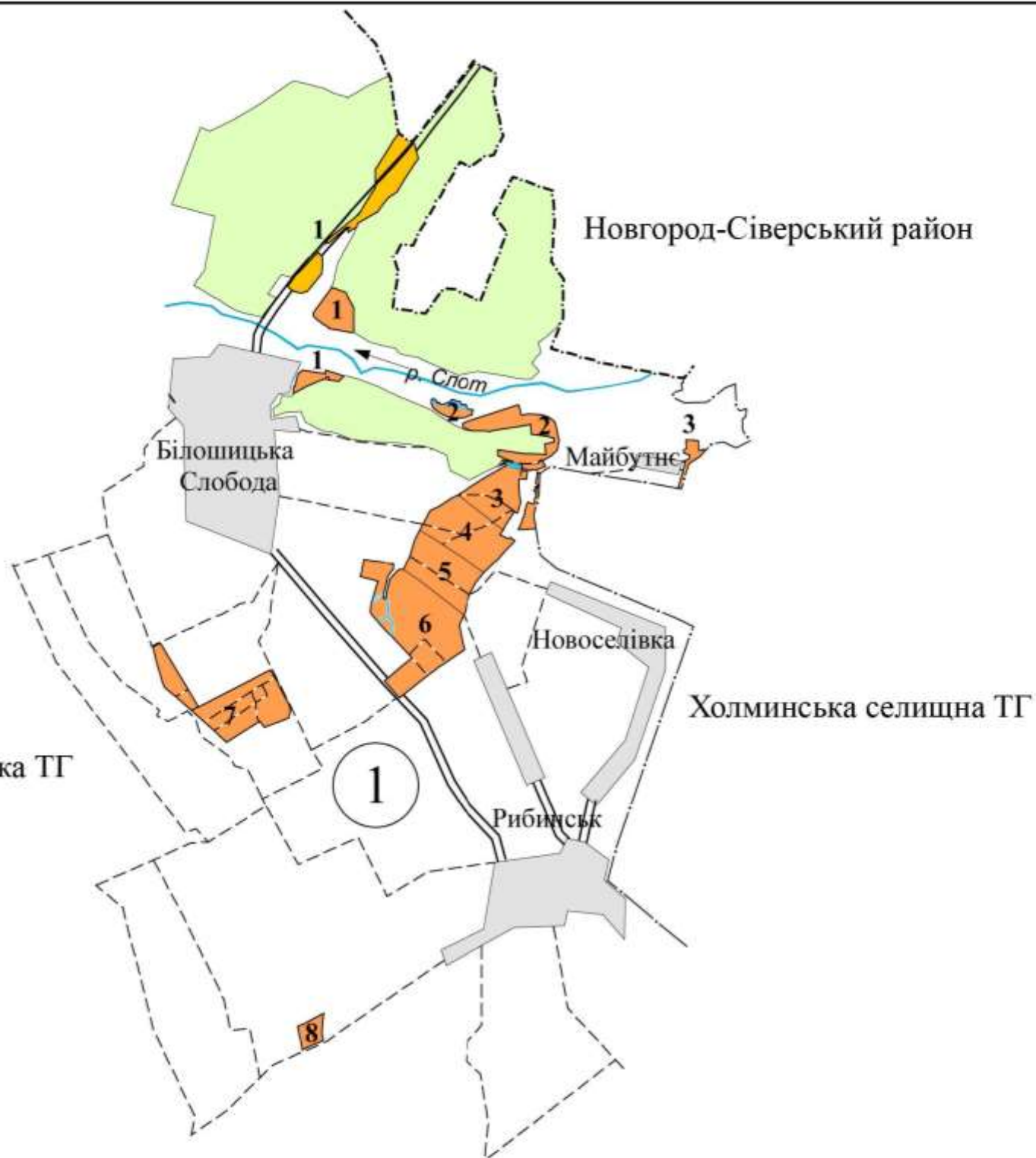
ПСП «РЕКОРД»

Чернігівська область

(згідно Постанови КМ України від 16.05. 2007 р. № 733)

Шифр	Назва лісництва	Площа, га
①	ПСП "Рекорд"	514,0
Разом		514,0

Корюківська міська ТГ

КАТЕГОРІЇ ЛІСІВ		Колір
Шифр	Назва	
1	Захисні ліси	
124600	Лісові ділянки, які прилягають до смуг відведення автомобільних доріг державного значення	■
126400	Лісові ділянки уздовж берегів річок, навколо озер та інших водойм	■
2	Експлуатаційні ліси	
200100	Експлуатаційні ліси	■

Т. в. о. начальника

Володимир РОМАНЮК

Головний інженер

Василь ГРИНЕВИЧ

Провідний інженер-технолог

Ольга ЛИТВИН

Рисунок 1.2 – Карта-схема поділу лісів за категоріями

1.2 Цілі діяльності

Площа Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» складає 514,0 га.

Загальний експлуатаційний фонд ПСП «Рекорд» на ревізійний період становить 18,18 тис. м³ стовбурного запасу на площі 60,7 га, в тому числі: захисні ліси – 0,11 тис. м³ на площі 0,7 га, експлуатаційні ліси – 18,07 тис. м³ на площі 60,0 га.

Щорічний обсяг рубок головного користування запроєктовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,76 тис. м³ ліквідної деревини на площі 2,8 га.

Щорічний обсяг суцільних санітарних рубок запроєктовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,94 тис. м³ на площі 5,5 га.

Проведення суцільних санітарних рубок у відповідності до Акту поточного лісопатологічного обстеження від 08 квітня 2026 року на площі 46,1 га.

1.3 Опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт

Нинішнє базове лісовпорядкування 2026 років проведено за I розрядом у відповідності з вимогами чинної лісовпорядної інструкції, рішеннями першої лісовпорядної наради, технічної наради за підсумками польових робіт та координаційно-технічної наради.

Лісовпорядкування проведено за методом класів віку, який полягає в утворенні госпчастин, господарств, господарських секцій, які складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу. Первинною обліковою одиницею є таксаційний виділ, а первинною розрахунковою одиницею – господарська секція. Усі розрахунки здійснені на основі підсумків розподілу площ і запасів насаджень господарських секцій за класами віку.

Таблиця 1.4 – Основні показники проведеного лісовпорядкування

Показники	Одиниці вимірювання	Обсяги
1. Площа лісовпорядкування	га	514,0
в. т. ч. з використанням ортофотопланів, аерофотознімків, космічних знімків	га	514,0
2. Кількість кварталів	шт.	8
3. Середня площа кварталу	га	64
4. Кількість таксаційних виділів	шт.	173
5. Середня площа таксаційного виділу	га	3,0
6. Кількість планшетів	шт.	2

Геодезичною (картографічною) основою для складання лісовпорядних планшетів стали планшети попереднього лісовпорядкування.

Для таксації деревостанів використовувались космічні знімки 1:10 000 масштабу - задовільної якості, зйомки 2022-2023 porsd.

Зміни, які відбулися в площі лісового господарства за обліковий період, наведено в таблиці нижче.

Таблиця 1.5 – Зміна площі за проєктний період

Найменування підприємства	Найменування адміністративних районів	Площа в га за даними		
		теперішнього лісовпорядкування	попереднього лісовпорядкування	земельного балансу станом на 01.01.2024 р.
ПСП «Рекорд»	Корюківський	514,0	514,0	514,0
Разом по підприємству:		514,0	514,0	514,0

Таксація лісового фонду здійснювалась поєднанням окомірної таксації з вибірковою вимірювальною і переліковою таксацією, дані якої слугували основою для таксаційної характеристики виділу. Для коригування запасів насаджень на 1 га під час окомірної таксації, а також визначення відносних повнот під час вибіркової вимірювальної і перелікової таксації використовувався таблиці «Сум площ перерізів та запасів деревостанів при повноті 1,0», поміщених в «Лісотаксаційному довіднику» (Київ-2013), затвердженого Держлісагентством України (протокол засідання НТР Держлісагентства України від 16.12.2020 р.).

Крім зазначених таблиць використовувались такі нормативно-методичні матеріали: «Пробні площі лісовпорядні. Метод закладання. СОУ 02.02-37-476:20056», Київ 2006; «Інструкція з проєктування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів», Київ, 2010; «Методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України», Київ, 2010; «Робочі правила з проведення вибіркового методів таксації деревостанів під час лісовпорядкування», Ірпінь, 2012; «Робочі правила з обстеження лісових культур і природного поновлення під час лісовпорядкування», Ірпінь-2012; «Технологічна інструкція із заповнення карток таксації для оброблення на персональному комп'ютері», Ірпінь, 2003.

Рубки головного користування запроектовані у відповідності до «Порядку спеціального використання лісових ресурсів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 року №761, і „Правил рубок головного користування” затверджених наказом Державного комітету лісового господарства України 23.12.2009 року № 364.

З метою проведення планованої діяльності здійснюватимуться наступні підготовчі роботи:

1. Визначення на місцевості меж лісосіки (не потребує додаткового використання техніки, матеріалів та сировини).
2. Визначення меж зон безпеки навколо лісосіки (не потребує додаткового використання техніки, матеріалів та сировини).
3. Установлення заборонних знаків огороження небезпечних зон (не потребує залучення додаткової техніки, матеріалів та сировини, стандартні заборонні знаки встановлюються з використанням наявного матеріального фонду, від 4 шт. на ділянку).

4. Розмітка лісосіки на пасіки (не потребує додаткового використання техніки, матеріалів та сировини).

5. Визначення пасічних волоків (не потребує додаткового використання техніки, матеріалів та сировини).

Будівництво виробничих, житлових та інших невиробничих будівель пов'язаних з веденням лісового господарства на наступний проєктний період лісовпорядкуванням не проєктується. ПСП «Рекорд» будуть укладені Договори з спеціалізованими підприємствами, для проведення ремонтних робіт дорожнього покриття.

Інтенсивне використання лісових багатств поєднується з їхнім збереженням, поліпшенням та відновленням. Одним із найважливіших завдань лісового господарства є розширене відтворення лісу та раціональне використання всіх багатогранних корисних властивостей лісу.

Рубки головного користування в лісах проводяться таким чином, аби одержання деревини супроводжувалося збереженням ґрунтозахисних, водорегулювальних та інших корисних властивостей лісу, забезпеченням природного лісовідновлення. Ці рубки спрямовані на раціональне використання лісосічного фонду, підвищення продуктивності й поліпшення складу нових лісів.

Під час проведення рубок головного користування застосовуються технології, які дають змогу максимально зберігати дерева, що не підлягають вирубуванню, підріст, підлісок, трав'яний покрив та ґрунти.

1.4 Опис характеристик провадження планованої діяльності (зокрема виробничих процесів) виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати

Площа Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» складає 514,0 га.

Господарська діяльність лісгоспу спрямована на цільове та ефективне виконання на базі науково-технічних досягнень і передового досвіду повного комплексу лісгосподарських, лісовідновлювальних та лісозаготівельних заходів, які забезпечують раціональне і невиснажливе використання та відтворення лісових ресурсів, охорону навколишнього природного середовища.

Технологія виробничої діяльності включає наступні технологічні операції:

1. *звалювання* дерев проводиться бензопилами марок Husqvarna 359, Stihl 361 (або аналогами).
2. *очищення дерев від сучків* виконується бензопилами марок Husqvarna 359, Stihl 361 (або аналогами) від підземка до верхівки дерева.
3. *трелювання лісу* здійснюється колісними тракторами марок ЮМЗ-6, Belarus-82.1

(або аналогами) на трелювальних волоках напівхлистами в залежності від об'єму хлиста.

4. *розкряжування деревини* виконується бензопилами марок Husqvarna 359, Stihl 361 (або аналогами).

5. *очищення місць рубок* проводиться одночасно з лісосічними роботами, але не пізніше ніж через 30 днів після звалювання дерев. Спосіб утилізації порубкових решток залежить від призначення лісосіки:

– у лісосіках, що призначені для штучного лісовідновлення відбувається збирання порубкових решток у купи та валя вручну для перегнивання;

– на ерозійно небезпечних ділянках очищення проводиться рівномірним розкиданням подрібнених на відрізки до 1 метра порубкових решток по лісосіці;

– укладання порубкових решток у місцях проїзду агрегатних лісових машин;

– збирання порубкових решток у купи з подальшим їх спалюванням.

6. *навантаження деревини* проводиться автокраном – самохідним піднімальним краном на автомобільному шасі на базі трактору.

7. *вивезення деревини* здійснюється транспортом: ЮМЗ-6, Belarus-82.1, МТЗ-892 та УРАЛ-4320 (або аналогами).

Рубки головного користування

Розміщення рубок головного користування запроектовано дійсним лісовпорядкуванням та проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень і схеми існуючої дорожньої мережі. При територіальному розміщенні лісосік необхідно дотримуватись рекомендацій лісовпорядкування.

Фонд рубок головного користування наведено в Додатку М.

Загальний експлуатаційний фонд ПСП «Рекорд» на ревізійний період становить 18,18 тис. м³ стовбурного запасу на площі 60,7 га, в тому числі: захисні ліси – 0,11 тис. м³ на площі 0,7 га, експлуатаційні ліси – 18,07 тис. м³ на площі 60,0 га.

Щорічний обсяг рубок головного користування запроектовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,76 тис. м³ ліквідної деревини на площі 2,8 га.

Розподіл проекту рубок головного користування за категоріями, кварталами, господарськими секціями, типом рубок та віковою структурою надано в додатку Н.

Щорічні обсяги рубок головного користування наведені в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Щорічні обсяги рубок головного користування

Господарство, господарська секція	Експлуатаційний фонд: площа, га запас, тис.м ³	Прийнята розрахункова лісосіка							
		лісовпорядкуванням				другою л/в нарадою			
		площа, га	запас, тис.м ³			площа, га	запас, тис.м ³		
			стовбурний	ліквідний	ділової деревини		стовбурний	ліквідний	ділової деревини
Захисні ліси									
<i>Господарська частина – Захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині</i>									
Суцільнолісосічні рубки									
М'яколистяне – всього	<u>3,1</u> 0,61								
в тому числі по госпсекціях:									
Березова	<u>2,8</u> 0,52								
Вільхова	<u>0,3</u> 0,09								
Разом за способом рубок	<u>3,1</u> 0,61								
Експлуатаційні ліси									
<i>Господарська частина – Експлуатаційні ліси</i>									
Суцільнолісосічні рубки									
Хвойне – всього	<u>130,7</u> 44,19	10,7	3,62	3,29	2,56	10,7	3,62	3,29	2,56
в тому числі за госпсекціями:									
Соснова	<u>130,7</u> 44,19	10,7	3,62	3,29	2,56	10,7	3,62	3,29	2,56
М'яколистяне – всього	<u>133,2</u> 31,87	6,4	1,49	1,33	0,80	6,4	1,49	1,33	0,80
в тому числі по госпсекціях:									
Березова	<u>80,6</u> 18,03	5,0	1,12	1,01	0,61	5,0	1,12	1,01	0,61
Вільхова	<u>49,3</u> 13,17	1,4	0,37	0,32	0,19	1,4	0,37	0,32	0,19
Осикова	<u>3,3</u> 0,67								
Разом за способом рубок	<u>263,9</u> 76,06	17,1	5,11	4,62	3,36	17,1	5,11	4,62	3,36
Усього по підприємству	<u>267,0</u> 76,67	17,1	5,11	4,62	3,36	17,1	5,11	4,62	3,36
в тому числі по госпсекціях:									
Хвойне – всього	<u>130,7</u> 44,19	10,7	3,62	3,29	2,56	10,7	3,62	3,29	2,56
в тому числі по госпсекціях:									
Соснова	<u>130,7</u> 44,19	10,7	3,62	3,29	2,56	10,7	3,62	3,29	2,56
М'яколистяне – всього	<u>136,3</u> 32,48	6,4	1,49	1,33	0,80	6,4	1,49	1,33	0,80
в тому числі по госпсекціях:									
Березова	<u>83,4</u> 18,55	5,0	1,12	1,01	0,61	5,0	1,12	1,01	0,61
Вільхова	<u>49,6</u> 13,26	1,4	0,37	0,32	0,19	1,4	0,37	0,32	0,19

Господарство, господарська секція	Експлуатаційний фонд: площа, га запас, тис.м ³	Прийнята розрахункова лісосіка							
		лісовпорядкуванням				другою л/в нарадою			
		площа, га	запас, тис.м ³			площа, га	запас, тис.м ³		
			стовбурний	ліквідний	ділової деревини		стовбурний	ліквідний	ділової деревини
Осікова	3,3 0,67								
Разом за способом рубок	267,0 76,67	17,1	5,11	4,62	3,36	17,1	5,11	4,62	3,36

Суцільні санітарні рубки

Суцільні санітарні рубки проводяться шляхом вирубування сухостійних, відмираючих і дуже ослаблених дерев, пошкоджених пожежами, шкідниками, хворобами лісу і внаслідок аварій та стихійного лиха, лише у деревостанах, в яких проведення вибіркового санітарних рубок призведе до зменшення повноти насаджень нижче встановленого показника повноти.

Щорічний обсяг суцільних санітарних рубок запроєктовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,94 тис. м³ на площі 5,5 га.

Термін проведення запроєктованих обсягів суцільних санітарних рубок встановлено 10 років, вибіркового санітарних рубок – 5 років.

На наступні роки проектного періоду обсяги санітарних рубок встановлюються виходячи з фактичного санітарного стану деревостанів.

Решту сухостійної і пошкодженої деревини планується вирубати під час рубок головного користування, рубок догляду та інших рубок.

Ліквідація захаращеності, як окремих захід не проектується, а передбачається до виконання разом з виконанням рубок формування і оздоровлення лісів.

У таблиці 1.7 наведено обсяги санітарних рубок.

Таблиця 1.7 – Обсяги санітарних рубок

Групи порід	Фонд рубок				Термін виконання, років	Щорічний обсяг рубок			
	площа, га	запас стовбурний, тис. куб. м				площа, га	запас, що вирубується, тис.куб.м		
		загальний	що вирубується				стовбурний	ліквідний	ділової деревини
			ростучої деревини	сухостою					
1. Суцільні санітарні рубки									
Захисні ліси									
Разом	1,6	0,31	0,31	0,03		0,2	0,03	0,03	0,01
в т.ч. за групами порід:									
Хвойні	1,6	0,31	0,31	0,03	10	0,2	0,03	0,03	0,01
Експлуатаційні ліси									
Разом	21,4	4,68	4,68	0,61		2,1	0,53	0,48	0,14
Із них за групами порід:									
Хвойні	21,4	4,68	4,68	0,61	10	2,1	0,53	0,48	0,14
Усього	23,0	4,99	4,99	0,64		2,3	0,56	0,51	0,15

Групи порід	Фонд рубок				Термін виконання, років	Щорічний обсяг рубок			
	площа, га	запас стовбурний, тис. куб. м				площа, га	запас, що вирубується, тис.куб.м		
		загальний	що вирубується	ростучої деревини			сухостою	стовбурний	ліквідний
Із них за групами порід:									
Хвойні	23,0	4,99	4,99	0,64		2,3	0,56	0,51	0,15
2. Вибіркові санітарні рубки									
Захисні ліси									
Разом	15,0	5,64	0,01	0,15		3,0	0,03	0,03	--
в т.ч. за групами порід:									
Хвойні	15,0	5,64	0,01	0,15	5	3,0	0,03	0,03	--
Експлуатаційні ліси									
Разом	243,0	91,37	0,30	3,20		48,6	0,70	0,63	0,03
в т.ч. за групами порід:									
Хвойні	243,0	91,37	0,30	3,20	5	48,6	0,70	0,63	0,03
Усього	258,0	97,01	0,31	3,35		51,6	0,73	0,66	0,03
в т.ч. за групами порід:									
Хвойні	258,0	97,01	0,31	3,35		51,6	0,73	0,66	0,03

Акти поточного лісопатологічного обстеження лісових насаджень наведено в додатку Г.

Акт лісопатологічного обстеження та оцінки санітарного стану насаджень на предмет призначення суцільної санітарної рубки ПСП «Рекорд» від 08.04.2026 року.

Головним лісопатологом ДСЛП «Харківлісозахист» Вороб'єм Є. В., директором ПСП «Рекорд» Зубовим В. С., проведено обстеження насаджень ПСП «Рекорд» Чернігівської області з метою визначення та оцінки їх санітарного стану.

Загальна площа обстеження – 46,1 гектара.

В результаті обстеження встановлено наступне:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га.	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2025 року						
			склад	вік, років	повногта	бонітет	Середня висота, м	Середній діаметр, см	Запас деревостану, куб. м. на 1 га
2	11	0,6	10СЗК	73	0,4	1	23	24	210
3	6	1,7	10СЗК	71	0,3	1	25	28	165
4	7	3,6	10СЗК	76	0,4	1	25	28	240
4	10	2,5	10СЗК	70	0,3	1А	26	32	170
5	1	6,8	10СЗК	64	0,3	1А	26	28	190
5	7	1,1	9СЗК1БП	51	0,3	1А	23	24	140
5	8	3,3	10СЗК	66	0,4	1А	25	26	240
6	46	0,6	6СЗК4БП	51	0,3	1А	23	24	120

Лісопатологічним обстеженням вищеперелічених ділянок встановлено, що насадження розладнані та продовжують деградувати внаслідок ураження інфекційними хворобами та пошкодження аваріями та стихійними лихами (вітровал, бурелом минулих років),

стовбуровими шкідниками. Ступінь ураження та пошкодження сильний, характер розповсюдження суцільний. В насадженнях присутня значна кількість дерев зі зламаними стовбурами та вивалених з коренем, відмічено наявність дерев з підірваною кореневою системою, механічними пошкодженнями стовбурів та кореневих лап на 2/3 периметра і більше, дерева зі зламаним гіллям та вершинами. Також присутні дерева з нахилом 30° і більше від вертикальної осі та дугоподібно зігнутими стовбурами. Зламани та повалені дерева відпрацьовані стовбуровими шкідниками. Відмічено ознаки ураження інфекційними хворобами: коренева губка, облямований трутовик, березовий трутовик, березова губка, рак-сірянка та бактеріальний рак-водянка. Стоячі та повалені дерева V-VI категорії стану, відпрацьовані стовбуровими шкідниками (вусачі, златки). Коренева система вивалених дерев має ознаки ураження гнилизною корозійно-деструктивного типу. Ослаблені дерева (III-IV категорії стану) мають вкорочену блідо-зелену хвою, вкорочений приріст, ознаки заселення стовбуровими шкідниками з родини короїдів (шестизубчастий та верхівковий короїди, великий та малий сосновий лубоїди).

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га.	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2025 року						
			склад	вік, років	повнота	бонітет	Середня висота, м	Середній діаметр, см	Запас деревостану, куб. м. на 1 га
6	1	2,1	Загибле насадження СЗ			1Б			
6	10	1,7	10СЗ	63	0,4	1А	24	26	230
6	13	1,4	9СЗ1БП	42	0,3	1В	23	22	160
6	17	2,3	8СЗ2БП	52	0,4	1Б	24	24	190
6	24	Н,4	10СЗК+ЯЛЕ	60	0,4	1А	25	24	240
6	27	1,1	Загибле насадження СЗ			1Б			20
6	29	0,4	8СЗК2БП	50	0,4	1Б	24	22	200
6	31	2,6	Поодинокі дерева 10СЗ	50		1Б	24	24	10
6	34	1,3	5СЗК5БП+ЯЛЕ	55	0,3	1А	24	26	120
6	42	1,2	8СЗ2БП	53	0,3	1А	24	24	150

В ході лісопатологічного обстеження даних насаджень встановлено, що деревостани розладнані та деградують внаслідок пошкодження аваріями та стихійними лихами (бурелом, вітровал минулих років) та розвитку інфекційних хвороб. Ступінь пошкодження насаджень сильний, характер пошкодження суцільний, насадження безперспективні. В насадженнях переважають дерева зі зламаними стовбурами та вивалені з коренем, відмічено наявність дерев з підірваною кореневою системою, механічними пошкодженнями стовбурів та кореневих лап на 2/3 периметра і більше, дерева зі зламаним гіллям та вершинами. Також присутні дерева з нахилом 30° і більше від вертикальної осі та дугоподібно зігнутими стовбурами. Зламани та повалені дерева відпрацьовані стовбуровими шкідниками. Відмічено ознаки ураження

інфекційними хворобами: коренева губка, облямований трутовик, березовий трутовик, березова губка, рак-сірянка та бактеріальний рак-водянка. Ослаблені дерева (III-IV категорії стану) мають вкорочену блідо-зелену хвою, вкорочений приріст, ознаки заселення стовбуровими шкідниками з родини короїдів (шестизубчастий та верхівковий короїди, великий та малий сосновий лубоїди).

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га.	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2025 року						
			склад	вік, років	повнота	бонітет	Середня висота, м	Середній діаметр, см	Запас деревостану, куб. м. на 1 га
7	8	0,4	Поодинокі дерева 10БП	54		2	22	24	155

Під час проведення лісопатологічного обстеження даної ділянки встановлено, що насадження розладнане та активно деградує в наслідок ураження інфекційними хворобами та пошкодження аваріями та стихійними лихами (вітровал, бурелом минулих років). Ступінь ураження та пошкодження сильний, характер розповсюдження суцільний. В насадженні присутня значна кількість дерев зі зламаними стовбурами та вивалених з коренем, відмічено наявність дерев з підірваною кореневою системою, дерева зі зламаним гіллям та вершинами. Також присутні дерева з нахилом 30° і більше від вертикальної осі та дугоподібно зігнутими стовбурами. Зламані та повалені дерева відпрацьовані стовбуровими шкідниками. Відмічено ознаки ураження інфекційними хворобами: березовий трутовик, березова губка та бактеріальний рак водянка.

В обстежених насадженнях виявлено пошкодження аваріями та стихійними лихами (буреломи, вітровали минулих років), стовбуровими шкідниками та ураження інфекційними хворобами, наявність яких значно ослаблює деревостани та негативно впливає на їх загальний санітарний стан, який на час обстеження можна характеризувати як незадовільний, збільшує можливість подальшого розповсюдження хвороб та шкідників. Зважаючи на пошкодження стихійними лихами, біологічні особливості та ступінь розвитку, виявлених у вищеперелічених насадженнях хвороб та стовбурових шкідників рекомендовано керуватись п. 4-6, 27-33 «Санітарних правил в лісах України» провести у найкоротший термін заходи з поліпшення санітарного стану лісів, а саме *суцільні санітарні рубки* з урахуванням вимог закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (на загальній площі 46,1 га), з вилученням з деревостанів небезпечних, сухостійних дерев, дерев вивернутих з корінням, зі зламаними стовбурами, верхівками, дерев уражених стовбуровими та комлевими гнилями, відмираючих та дуже ослаблених дерев з ознаками пошкодження стовбуровими шкідниками, дерев з плодовими

тілами дереворуйнівних грибів. Адже ліквідація наслідків аварій та стихійних лих, попередження та недопущення подальшого розповсюдження інфекційних хвороб, розмноження стовбурових шкідників можлива тільки при своєчасному та обґрунтованому застосуванні комплексу заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Акт лісопатологічного і санітарного обстеження насаджень наведено в Додатку Г.

На наступні роки ревізійного періоду обсяги санітарних рубок встановлюються виходячи з фактичного санітарного стану лісів.

Лісовідновлення

Відтворення лісів проєктується здійснювати шляхом лісовідновлення на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках (зруби, рідколісся, загиблі насадження), на зрубках ревізійного періоду.

Вся площа не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок і лісосік проєктного періоду (274,8 га) потребує лісовідновлення.

З усієї площі лісових ділянок, що потребують лісовідновлення, природне поновлення можливе на площі 43,2 га. На всій іншій площі (231,6 га) створення високопродуктивних лісів із господарсько-цінних порід можливе тільки штучним шляхом. Проєктуючи різні способи лісовідновлення, лісовпорядкування брало до уваги напрямок і успішність ходу природного поновлення в різних типах лісу і різних категоріях лісових ділянок.

Запроєктовані обсяги лісовідновних заходів на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках і лісосіках проєктного періоду (площа, га) наведені в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Запроєктовані обсяги лісовідновних заходів на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках і лісосіках проєктного періоду

Породи, запроєктовані для відновлення	Категорії лісових ділянок			Разом
	не вкриті лісовою рослинністю (рідколісся, зруби, згарища, загиблі нас.)	лісосіки проєктного періоду		
		головного користування	інших рубок	
<i>1. Лісові культури</i>				
Сосна звичайна	64,5	146,4	20,7	231,6
Разом:	64,5	146,4	20,7	231,6
<i>2. Природне поновлення</i>				
Осика	1,8			1,8
Вільха чорна	28,3	13,1		41,4
Разом:	30,1	13,1		43,2
<i>Усього по підприємству:</i>				
Сосна звичайна	64,5	146,4	20,7	231,6
Осика	1,8			1,8
Вільха чорна	28,3	13,1		41,4
Разом:	94,6	159,5	20,7	274,8

Створення лісових культур шляхом лісовідновлення рекомендується згідно технологічних схем, приведених в додатках до таксаційних описів. З врахуванням природного

поновлення, типу лісорослинних умов, особливостей ділянки в технологічній схемі вказані способи обробітку ґрунту, спосіб створення, схема змішування порід тощо. Технологічні схеми складені на основі «Типів лісових культур за лісорослинними зонами», ухвалених секцією організації управління лісовим господарством науково-технічної ради Держкомлісгоспу України (протокол № 1 від 18 березня 2010 року).

Розподіл запроєктованих загальних обсягів лісових культур за технологічними схемами (площа, га) наведений в таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Розподіл запроєктованих загальних обсягів лісових культур за технологічними схемами

Номер технологічної схеми	Не вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки	Лісосіки проєктного періоду	Разом
18	-	0,4	0,4
19	-	1,2	1,2
51	14,8	-	14,8
52	15,2	115,2	130,4
55	7,6	-	7,6
60	-	5,7	5,7
69	13,8	17,0	30,8
106	12,5	27,6	40,1
125	0,6	-	0,6
Разом	64,5	167,1	231,6

Протягом перших чотирьох років за лісовими культурами проєктується проведення 10-ти кратного догляду за схемою 4-3-2-1.

Загальний обсяг доглядів за наявними незімкнутими культурами і за культурами, що проєктуються, з врахуванням обсягів реконструкції насаджень і лісорозведення в проєктному періоді, при переведенні на однократний, становитиме 2402 га або в середньому щорічно 240 га.

В незімкнутих культурах останніх років, які мають значний відпад, запроєктовано доповнення на загальній площі 43,9 га або 13,2 га при переведенні на суцільні культури. Увесь обсяг доповнень проєктується виконати в перші два роки.

Доповнення лісових культур, які створюватимуться протягом проєктного періоду, повинно проводитись при відпаді більше 15%, як правило весною наступного року після садіння культур. Середній щорічний обсяг доповнення культур, які створюватимуться, становитиме орієнтовно 20 га або 6,1 га при переведенні на суцільні культури. Доповнення культур передбачається проводити 1-2-х річними сіянцями головної породи.

За умови виконання запроєктованих заходів з відтворення лісів на кінець проєктного періоду в категорії не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок залишаться 18,6 га зрубів проєктного періоду, запроєктованих під створення лісових культур, і 5,8 га зрубів, які знаходяться в стадії природного відновлення.

Використання угідь і ресурсів побічних користувань

Наявних угідь цілком достатньо для задоволення потреб лісового господарства.

Таблиця 1.10 – Використання ресурсів побічних користувань

Найменування ресурсів побічних користувань	Одиниця вимірювання	Виявлений щорічний експлуатаційний ресурс
1. Випасання худоби	га/голів	$\frac{1289,1}{257}$
2. Розміщення пасік	$\frac{\text{бджоло-сімей}}{\text{тонн}}$	$\frac{16}{0,24}$
3. Збір і заготівля дикорослих		
3.1. Ягід		
Чорниця звичайна	га/тонн	$\frac{265,3}{10,7}$
3.2. Лікарських рослин		
Звіробій звичайний	га/тонн	$\frac{39,9}{1,4}$
Кропива дводомна	га/тонн	$\frac{119,9}{19,0}$

Виявлені ресурси другорядних лісових матеріалів і запроектовані їхні щорічні обсяги наведені в таблиці 1.11.

Таблиця 1.11 – Проект використання ресурсів другорядних лісових матеріалів

Найменування другорядних лісових матеріалів	Одиниця вимірювання	Виявлені ресурси, усього
1. Березовий сік	тонн	125
2. Зелень деревна хвойна (лапка)	тонн	2,5
3. Заготівля новорічних ялинок	тис. шт.	0,1

Заготівля березового соку проектується в стиглих (пристиглих) березових деревостанах, в яких будуть проводитися рубки головного користування. Обсяг його заготівлі встановлений з врахуванням нормативно-довідкових даних (Лісотаксаційний довідник, Київ-2013) в залежності від середньої повноти і діаметру найтонших запідсочених дерев.

Використання земель лісгосподарського призначення для потреб мисливського господарства і культурно-оздоровчих цілей

Землі лісгосподарського призначення ПСП «РЕКОРД» для потреб мисливського господарства не використовуються.

1.5 Оцінка за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів, скидів, забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті проведення підготовчих робіт

1.5.1. Оцінка за видами та кількістю очікуваних відходів

Згідно із статтею 1 Закону України «Про управління відходами», відходи – це будь-які речовини, матеріали і предмети, яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про управління відходами» утворювачі або власники відходів, які не є суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, зобов'язані забезпечувати зберігання відходів у спосіб, що є безпечним для здоров'я людини та навколишнього природного середовища, та передавати відходи суб'єктам господарювання у сфері управління відходами протягом одного року з моменту їх утворення.

У ході планованої діяльності з проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок утворюються такі промислові відходи: відходи експлуатації та обслуговування транспортного обладнання; одяг захисний зіпсований, відпрацьований чи забруднений; взуття зношене чи зіпсоване (відпрацьоване спецвзуття); змішані побутові відходи; абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами; шлами септичних ємностей.

Відходи експлуатації та обслуговування транспортного обладнання (відпрацьовані акумуляторні батареї, фільтруючі елементи масляних і повітряних фільтрів відпрацьовані, відпрацьовані мастила, промаслене ганчір'я, автошини відпрацьовані) в даному розділі не оцінюються, оскільки ремонт і обслуговуванням транспортного обладнання буде проводитися ремонтними службами підрядника на його основному проммайданчику.

Кількість працівників Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» – 37 осіб.

20 03 01 Змішані побутові відходи; Побутові відходи

Розрахунок кількості утворення твердих побутових відходів (М, т) визначався з урахуванням:

– норми утворення твердих побутових відходів за рік на людину (згідно ДБН Б.2.2-12:2019, п.11.2.1, табл. 11.2 – 300-350 кг/на людину).

Таблиця 1.12 – Кількість побутових відходів, що утворюється на підприємстві

Джерело утворення побутових відходів	Кількість прац.	Норматив утворення	Кількість ТПВ, т/рік
Працівники підприємства, люд	37	0,35	12,95

20 01 10 Одяг; В3030 Текстильні відходи

До складу зазначеної групи відходів відносяться вилучені з ужитку куртки бавовняно-поліестереві (53/47%) та ЗІЗ (рукавиці, біруші). Середні показники періодичності заміни спецодягу становлять:

- теплового - 1 раз на 3 роки;
- бавовняного - 1 раз на 3 роки;
- рукавиці - 1 раз на місяць;
- біруші - 1 раз на квартал;

Середня вага спецодягу відпрацьованого:

- теплою - 2,5 кг/людину;
- бавовняного - 1,8 кг/людину;
- рукавиці - 200 г (в середньому)
- біруші - 140 г (пакет 50 пар)

На підприємстві 33 працівники забезпечуються спецодягом та ЗІЗ, тобто нормативно-допустимий обсяг утворення спецодягу розраховується наступним чином:

$$M = \sum (m_i / t_i \times n_i) \times 10^{-3}, \text{ т/рік}$$

де: m_i – маса спецодягу (ЗІЗ), кг;

t_i – періодичність заміни спецодягу (ЗІЗ), років;

n_i – кількість працівників забезпечених спецодягом (ЗІЗ);

Таблиця 1.13 – Кількість одягу захисного зіпсованого, відпрацьованого чи забрудненого, що утворюється на підприємстві

№	Тип спецодягу	Маса спецодягу, кг/людину	Періодичність заміни спецодягу (ЗІЗ)	Кількість працівників забезпечених спецодягом (ЗІЗ)	Маса відпрацьованого спецодягу, т	Загальна кількість відходів, т/рік
1	Теплий одяг	2,5	0,33	33	0,083	0,144
2	Бавовняний одяг	1,8	0,33		0,059	
3	Рукавиці	0,2	12		0,001	
4	Біруші	0,14	4		0,001	

20 01 10 Одяг; В3030 Текстильні відходи

До складу зазначеної групи відходів включено вилучене з ужитку спецвзуття.

Середній показник періодичності заміни спецвзуття становить – 2 роки;

Середня вага спецвзуття відпрацьованого – 1,5 кг.

На підприємстві 33 працівників забезпечуються спецвзуттям, тобто нормативно-допустимий обсяг утворення спецвзуття відпрацьованого можна встановити за формулою:

$$N_{\text{доу}} = \sum (m_i / t_i \times n_i) \times 10^{-3}, \text{ тонн}$$

де: m_i – маса спецвзуття, кг

t_i – періодичність заміни спецвзуття;

n_i – кількість працівників забезпечених спецвзуттям;

Таблиця 1.14 – Кількість взуття зношеного чи відпрацьованого, що утворюється на підприємстві

№	Маса спецвзуття, кг/1 пару	Періодичність зміни спецвзуття	Кількість працівників, що забезпечуються спецвзуттям	Кількість утвореного зношеного взуття, т/рік
1	1,5	0,5	33	0,0495

15 02 02 Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами*

У разі аварійних ситуацій можливе утворення тирси забрудненої нафтопродуктами.

Розрахункова кількість тирси для локалізації та абсорбування аварійних проливів мастильних матеріалів визначається за формулою:

$$m = \frac{V_{max}}{q} \cdot K,$$

де:

V_{max} – максимальний можливий об'єм проливу мастильних матеріалів,

q – питомий об'єм поглинання мастильних матеріалів 1 кг тирси (прийнято $q = 1,5$ л/кг згідно з літературними даними),

K – коефіцієнт запасу ($K = 1,5$).

Максимально-можливий пролив мастильних матеріалів, розраховується виходячи з об'ємів баків техніки:

Техніка	Кількість	Макс. пролив, л
Stihl 361	1	1,01
Husqvarna 359	1	1,06
ЮМЗ-6	1	183
Belarus-82.1	1	207
УРАЛ-4320	1	359,5
Разом		751,57

$$m = \frac{751,57}{1,5} \cdot 1,5 = 751,57 \text{ кг}$$

Об'єм утворення абсорбентів, фільтрувальних матеріалів (включаючи оливні фільтри ін-акше не зазначені), обтирального ганчір'я та захисного одягу, забруднені небезпечними речовинами становить – 0,7516 тонн на рік.

20 03 04 Шлами септичних ємностей; Побутові відходи

Рідкі відходи що утворюються при санітарному обслуговуванні робітників на лісосіці.

Кількість рідких відходів, що утворюються на одного робітника в середньому становить 0,5 л/добу. Максимально на одній лісосіці можуть бути задіяні 12 робітників.

$$M_{год} = \tau / 1000 \times \Pi \times 250, \text{ т/рік, де:}$$

Π – кількість людей; чол.;

τ – норматив утворення даного виду відходу, 0,5 л/добу на 1 людину;

250 – кількість робочих днів на рік.

Всього відходу:

$$M_{год} = 0,5/1000 * 12 * 250 = 1,5 \text{ т/рік.}$$

Об'єм утворення відходів шламу септиків становить – 1,5 тонн на рік.

Зберігання рідких відходів до вивезення на знешкодження здійснюється в герметичному контейнері біотуалету. Вивезення відходів для знешкодження на міські очисні споруди здійснює спеціалізоване підприємство.

Характеристика та кількість відходів, що утворюється у процесі експлуатації об'єкту наведена в таблиці 1.15.

Таблиця 1.15 – Характеристика та кількість відходів, що утворюється на підприємстві

№	Назва та код згідно Національного переліку відходів	Назва і код відходів згідно Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів	Обсяг утворення, т/рік
1	20 03 01 Змішані побутові відходи	Побутові відходи	12,950
2	20 01 10 Одяг	V3030 Текстильні відходи	0,144
3	20 01 10 Одяг	V3030 Текстильні відходи	0,050
4	15 02 02* Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами	Y18 Залишки від операцій по видаленню промислових відходів	0,752
5	20 03 04 Шлами септичних ємностей	Побутові відходи	1,500

Управління відходами на об'єкті здійснюється згідно вимог закону України «Про управління відходами».

Зберігання відходів здійснюватиметься відповідно до законодавства та санітарних норм. Буде здійснюватися передача відходів спеціалізованим підприємствам згідно із укладеними договорами.

Приватним сільськогосподарським підприємством «Рекорд» будуть укладені Договори з спеціалізованими підприємствами (які мають ліцензію на провадження діяльності у сфері поводження з відходами) для передачі утворених відходів.

Враховуючи кількість та клас безпеки відходів, що утворюються при реалізації планованої діяльності, забезпечення управління відходами відповідно до вимог чинного законодавства, можна зробити висновок, що негативний вплив на стан навколишнього природного середовища відходів, що утворюються на підприємстві буде допустимим.

1.5.2 Оцінка очікуваних викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря

Потенційними технологічними процесами, що можуть впливати на атмосферне повітря при провадженні планованої діяльності є: різання деревини бензопилами, переміщення деревини автотранспортом та спалювання порубкових решток. Розрахунок викидів здійснюється для типової ділянки роботи технологічного обладнання на площі 2,8 га.

У результаті провадження планованої діяльності виявлено 2 джерела утворення

забруднюючих речовин:

1. Розробка лісосіки;
2. Спалювання порубкових решток.

Джерело №1 Розробка лісосіки

Розрахунок викидів здійснюється для типової ділянки роботи технологічного обладнання у кожному лісництві. Обсяг спожитого палива бензопилами розраховується за формулою (т/рік):

$$M_1 = G_{\text{в.п.}} \cdot k_m \cdot n_{\text{д.}} \cdot n_{\text{зм.}} \cdot t_{\text{зм.}} \cdot 10^{-3},$$

де:

$G_{\text{в.п.}}$ – норма витрат пального на одиницю робочого часу, фактична характеристика двигуна, л/год;

k_m – коефіцієнт переведення з об'ємних одиниць у вагові, кг/л;

$n_{\text{д.}}$ – кількість робочих днів, днів/рік;

$n_{\text{зм.}}$ – кількість змін на добу;

$t_{\text{зм.}}$ – тривалість різання деревини, год.

Приватне сільськогосподарське підприємство «Рекорд» характеризується однозмінним режимом роботи, кожна зміна триває 8 годин. Бензопили працюють протягом 5 годин.

Вихідні дані для проведення розрахунку викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та результати проведеного розрахунку наведено в таблицях нижче.

Таблиця 1.16 – Розрахунок об'єму спожитого палива

Марка бензопили	Кількість	$G_{\text{в.п.}}$	k_m	$n_{\text{д.}}$	$n_{\text{зм.}}$	$t_{\text{зм.}}$	M_i
Типове лісництво							
Stihl 361	1	1,3	0,85	250	1	5	1,381
Husqvarna 359	1	1,5	0,85	250	1	5	1,594

Валовий викид i -ї шкідливої речовини в атмосферне повітря, що надходить за рахунок працюючого двигуна бензопили розраховується за формулою (т/рік):

$$B_i = M_i \cdot A_i,$$

де: A_i – питомі викиди i -ї забруднюючої речовини, т/т (взяті з «Методики розрахунку викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами» (УкрНТЕК, 1999; Ліпський Г.Є.)).

Максимально-разовий викид i -ї шкідливої речовини в атмосферне повітря, що надходить за рахунок працюючого двигуна бензопили розраховується за формулою (г/с):

$$Q_i = \frac{B_i \cdot 10^6}{n_{\text{д.}} \cdot n_{\text{зм.}} \cdot t_{\text{зм.}} \cdot 3600}$$

Таблиця 1.17 – Питомі показники і-ї забруднюючої речовини

№ п/п	Забруднююча речовина			Питомий показник викиду, т/т
	МОЗ	CAS N	назва	
1	337	630-08-0	Вуглецю оксид	0,1965
2	2754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК–26511 та інш.)	0,037
3	301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,0218
4	330	7446-09-5	Ангідрид сірчистий	0,0006

Таблиця 1.18 – Результати розрахунку викидів забруднюючих речовин від роботи бензопил

№ п/п	Забруднююча речовина			Валовий викид, т/рік	Максимально-разовий викид, г/с
	МОЗ	CAS N	назва		
Типове лісництво					
1	337	630-08-0	Вуглецю оксид	0,585	0,260
2	2754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК-26511 та інш.)	0,110	0,049
3	301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,065	0,029
4	330	7446-09-5	Ангідрид сірчистий	0,002	0,001

Пересувними джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є також транспортні засоби, необхідні для переміщення деревини.

Розрахунок викидів забруднюючих речовин проводиться згідно «Методики розрахунку викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами» (УкрНТЕК, 1999; Ліпський Г.Є.) за формулою:

$$V_{jikm} = M_{ikm} \cdot K_{ПВjik} \cdot K_{ТСjik}$$

де: V_{jikm} – обсяги викидів j-ї забруднюючої речовини (крім свинцю) від спожитого палива і-го виду к-ю групою автотранспорту m-го суб'єкта господарської діяльності;

M_{ikm} – обсяги спожитого палива і-го виду к-ю групою автотранспорту m-го суб'єкта господарської діяльності;

$K_{ПВjik}$ – питомі викиди j-ї забруднюючої речовини (крім свинцю) від використання палива і-го виду к-ю групою автотранспорту, таблиця 1.20.

$K_{ТСjik}$ – коефіцієнт впливу технічного стану на питомі викиди j-ї забруднюючої речовини (крім свинцю) від спожитого палива і-го виду к-ю групою автотранспорту, таблиця 1.21.

Всі вказані джерела впливу на довкілля є неорганізованими та пересувними і будуть проявлятися лише в межах виробничої території.

Таблиця 1.19 – Вихідні дані для визначення викидів забруднюючих речовин

Характеристика автотомобіля	Кількість одиниць, шт	Тип палива	Густина палива, кг/л	Витрата палива, л/рік	Витрата палива, т/рік
Типове лісництво					
ЮМЗ-6	1	ДП	0,85	320	0,272
Belarus-82.1	1	ДП	0,85	540	0,459
УРАЛ-4320	1	ДП	0,85	400	0,340

Таблиця 1.20 – Показники питомих викидів j-ї забруднюючої речовини від використання палива i-го виду k-ю групою автотранспорту (кг/т)

Група авто	Вид палива	Оксид вуглецю	НМЛОС	Сажа	Оксид азоту	Діоксид сірки
Вантажні автомобілі	ДП	29,3	5,3	3,85	33,7	5
Трактори	ДП	29,3	5,3	3,85	33,7	5

Таблиця 1.21 – Коефіцієнт впливу технічного стану автотранспорту на питомі викиди забруднюючих речовин

Група авто	Вид палива	Оксид вуглецю	НМЛОС	Сажа	Оксид азоту	Діоксид сірки
Вантажні автомобілі	ДП	1,5	1	1,8	1	1
Трактори	ДП	1,5	1	1,8	1	1

Таблиця 1.22 – Розрахунок викидів забруднюючих речовин від автотранспорту

Код речовини		Назва забруднюючої речовини	Валові викиди, т/рік	Максимально-разові викиди, г/с
МОЗ	CAS N			
Типова лісосіка				
337	630-08-0	Вуглецю оксид	0,047	0,006538
2754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК–26511 та інш.)	0,008	0,001104
328	1333-86-4	Сажа	0,007	0,001031
301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,036	0,005013
330	7446-09-5	Ангідрид сірчистий	0,005	0,000744

Розрахунок викидів пилу при русі автотранспорту

При русі автомобільного транспорту (перевезенні деревини вантажівками) при взаємодії коліс із автомобільною дорогою відбувається викид пилу.

Одночасно у виробничому процесі може бути задіяно 1 автомобіль та 2 трактори.

Максимально-разовий викид пилу при вивезенні розраховується за формулою:

$$Q = \frac{C_1 \cdot C_2 \cdot C_3 \cdot C_6 \cdot N \cdot L \cdot C_7 \cdot q_1}{3600} + C_4 \cdot C_5 \cdot C_6 \cdot q_2 \cdot F_0 \cdot n$$

де: C₁ – коефіцієнт, що враховує середню вантажопід'ємність одиниці транспорту, C₁ = 1;

C₂ – коефіцієнт, що враховує середню швидкість руху транспорту, C₂ = 1;

C₃ – коефіцієнт, що враховує стан доріг, C₃ = 1;

C₆ – коефіцієнт, що враховує вологість поверхневого шару матеріалу, C₆ = 0,6;

N – кількість ходок всього транспорту в годину, N = 2;

L – середня протяжність однієї ходки, км, L = 11;

C₇ – коефіцієнт, що враховує долю пилу, що виноситься в атмосферу, C₇ = 0,01;

q₁ – пиловиділення в атмосферу на 1 км пробігу, q₁ = 1450;

C₄ – коефіцієнт, що враховує профіль поверхні матеріалу на платформі, C₄ = 1,3;

C₅ – коефіцієнт, що враховує швидкість обдуву матеріалу, C₅ = 1,2;

q_2 – пиловиділення з одиниці фактичної поверхні матеріалу на платформі, $г/м^2$ в с, $q_2 = 0,002$;

F_0 – середня площа платформи, $F_0 = 40$;

n – кількість машин, що працюють одночасно, $n = 1$.

Таблиця 1.23 – Результати розрахунку викидів при пилінні

Назва речовини	Час роботи транспорту, год/рік	Величина викиду		
		г/с	кг/год	т/рік
Типове лісництво				
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	1250	0,128	0,461	0,576

Максимально-разовий викид пилу при русі колісного трактору розраховується за формулою наведеною вище, з вихідними даними:

C_1 – коефіцієнт, що враховує середню вантажопід'ємність одиниці транспорту, $C_1 = 0,8$;

C_2 – коефіцієнт, що враховує середню швидкість руху транспорту, $C_2 = 0,6$;

C_3 – коефіцієнт, що враховує стан доріг, $C_3 = 1$;

C_6 – коефіцієнт, що враховує вологість поверхневого шару матеріалу, $C_6 = 0,6$;

N – кількість ходок всього транспорту в годину, $N = 2$;

L – середня протяжність однієї ходки, км, $L = 12$;

C_7 – коефіцієнт, що враховує долю пилу, що виноситься в атмосферу, $C_7 = 0,01$;

q_1 – пиловиділення в атмосферу на 1 км пробігу, $q_1 = 1450$;

C_4 – коефіцієнт, що враховує профіль поверхні матеріалу на платформі, $C_4 = 1,3$;

C_5 – коефіцієнт, що враховує швидкість обдуву матеріалу, $C_5 = 1,2$;

q_2 – пиловиділення з одиниці фактичної поверхні матеріалу на платформі, $г/м^2$ в с, $q_2 = 0,002$;

F_0 – середня площа платформи, $F_0 = 20$;

n – кількість машин, що працюють одночасно, $n = 2$.

Таблиця 1.24 – Результати розрахунку викидів при пилінні

Назва речовини	Час роботи транспорту, год/рік	Величина викиду		
		г/с	кг/год	т/рік
Типове лісництво				
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	1250	0,103	0,370	0,462

Розрахунок викидів деревного пилу при розпилювання деревини

Проаналізувавши розмірні характеристики дерев (діаметр стовбура) до розрахунку прийнято, що на типових ділянках Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» здійснюють розрізання соснової господарської секції, оскільки вона характеризується найбільшим діаметром стовбура – 80 см серед наявних у лісництві.

Згідно даних підприємства за робочу зміну здійснюється звалювання за допомогою 2 бензопил, протягом 5 годин. Таким чином, для розрахунку загальної кількості деревного пилу (г/с) прийнято наступну формулу:

$$G_n = 0,108 \cdot 10^{-4} \cdot h \cdot v \cdot H \cdot j \cdot n \cdot 0,2$$

де: h – товщина розпили, $h = 6$ мм (технічні характеристики бензопили);

v – подача, $v = 50$ мм/хв (технічні характеристики бензопили);

H – товщина матеріалу, що обробляється, $H = 300$ мм;

j – щільність матеріалу, що обробляється, $j = 0,65$ кг/м³;

n – кількість бензопил, $n = 2$ шт;

0,2 – коефіцієнт, що враховує розподіл розмірів частинок з віддаленням від джерела виділення з урахуванням гравітаційного осадження.

Таблиця 1.25 – Результати розрахунку викидів деревного пилу

Код/CAS N	Назва речовини	Час роботи транспорту, год/рік	Величина викиду		
			г/с	кг/год	т/рік
Типове лісництво					
2902/-	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	1250	0,253	0,910	1,137

Таблиця 1.26 – Результати розрахунку викидів при розробці лісосіки

Забруднююча речовина			Потужність викиду	
CAS N	назва	г/с	т/рік	
337	630-08-0 Вуглецю оксид	0,266	0,632	
2754	– Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК–26511 та інш.)	0,050	0,118	
328	1333-86-4 Сажа	0,001031	0,007422	
301	10102-44-0 Азоту діоксид	0,034	0,101	
330	7446-09-5 Ангідрид сірчистий	0,002	0,007	
2902	– Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,483	2,176	

Джерело №2 Спалювання порубкових решток

Розрахунок викидів забруднюючих речовин від процесу спалювання порубкових решток проводимо згідно «Збірник показників емісії (питомих викидів) забруднюючих речовин в атмосферне повітря різними виробництвами». Том I. Український науковий центр технічної екології. Донецьк – 2004 для однієї типової лісосіки.

Щорічний обсяг рубок головного користування запроєктовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,76 тис. м³ ліквідної деревини на площі 2,8 га. Розрахунок проводиться на дану площу.

Секундна витрата палива визначається:

$$B_c = B_p \cdot \frac{10^6}{P_{ф.р}} \cdot 3600 = 10,39$$

де: V_p – річна витрата порубкових решток, $V_p = 4,3$ т/рік;

$R_{ф.р.}$ – середньорічний час спалювання, $R_{ф.р.} = 115$ год/рік.

Нижча теплота згорання = 12,50 МДж/кг.

Викид забруднюючої речовини, що надходить в атмосферне повітря з димовими газами г/с, т/рік визначається за формулою:

$$M_i = 10^{-6} \cdot k_i \cdot V \cdot Q_H^p$$

де: k_i - показник емісії забруднюючої речовини, г/ГДж;

V – витрата палива г/с, т/рік.

Загальна формула, що визначає викид забруднюючої речовини, яка надходить в атмосферне повітря (г/с, т/рік):

$$M_i = 10^{-6} \cdot k_i \cdot V \cdot Q_H^p$$

де: k_i - показник емісії забруднюючої речовини, г/ГДж;

V – витрата палива г/с, т/рік.

Азоту діоксид (розрахунковий метод)

Показник емісії діоксиду азоту – 70 г/ГДж.

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Азоту діоксид	0,009	0,004

Вуглецю оксид (розрахунковий метод)

Показник емісії оксиду вуглецю – 195 г/ГДж

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Вуглецю оксид	0,025	0,010

Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом (розрахунковий метод)

Показник емісії речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (далі – твердих частинок) визначається як специфічний і розраховується за формулою

$$k_{тв} = \frac{10^6}{Q_i^r} a_{вин} \frac{A^r}{100 - \Gamma_{вин}} (1 - \eta_{зу}) + k_{твс},$$

де: $k_{тв}$ – показник емісії твердих частинок, $k_{тв} = 8,0$ г/ГДж;

Q_i^r – нижча робоча теплота згорання палива, $Q_i^r = 12,5$ МДж/кг;

A^r – масовий вміст золи в паливі на робочу масу, $A^r = 0,01\%$;

$a_{вин}$ – частка золи, яка виходить у вигляді леткої золи;

$\eta_{зу}$ – ефективність очищення димових газів від твердих частинок, $\eta_{зу} = 0$;

$\Gamma_{вин}$ – масовий вміст горючих речовин у викидах твердих частинок, $\Gamma_{вин} = 0,01\%$;

$k_{\text{твS}}$ – показник емісії твердих продуктів взаємодії сорбенту та оксидів сірки і твердих частинок сорбенту, $k_{\text{твS}} = 0$ г/ГДж.

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,001	0,0004

Діоксид вуглецю

Показник емісії діоксиду вуглецю K_{CO_2} , г/ГДж визначається за формулою:

$$k_{\text{CO}_2} = 3,67 \cdot k_c \cdot \varepsilon_c$$

де: k_c – показник емісії вуглецю палива, $k_c = 28\ 130$ г/ГДж;

ε_c – ступінь окислення вуглецю палива, $\varepsilon_c = 0,995$.

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Діоксид вуглецю	13,336	5,521

Азоту (I) оксид (N_2O)

Показник емісії оксиду діазоту 4 г/ГДж

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Азоту (I) оксид (N_2O)	0,00052	0,00022

Метан

Показник емісії метану 5 г/ГДж

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Метан	0,0006	0,00027

Вуглеводнів граничні $\text{C}_{12}\text{-C}_{19}$

Показник емісії вуглеводнів 45 г/ГДж

Назва речовини	Величина викиду	
	г/с	т/рік
Вуглеводнів граничні $\text{C}_{12}\text{-C}_{19}$	0,0058	0,0024

Таблиця 1.27 – Результати розрахунку викидів при спалюванні порубкових решток

Забруднююча речовина			Порубкові рештки	
код	CAS N	назва	г/с	т/рік
301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,009	0,004
337	630-08-0	Вуглецю оксид	0,025	0,010
2 902	–	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,001	0,0004
2 754	–	Вуглеводні граничні $\text{C}_{12}\text{-C}_{19}$ (розчинник РПК-26511 та інш.)	0,006	0,002
11 812	–	Вуглецю діоксид	13,336	5,521
410	74-82-8	Метан	0,001	0,0003
11 815	–	Азоту (I) оксид (N_2O)	0,00052	0,0002

Сумарна кількість викидів забруднюючих речовин, які викидаються у атмосферне

повітря в процесі планованої діяльності, та їх характеристики наведені в таблиці 1.28.

Таблиця 1.28 – Сумарна кількість викидів забруднюючих речовин, які викидаються у атмосферне повітря

№	Найменування джерела	Забруднююча речовина			Визначена потужність викиду	
		код	CAS N	найменування забруднюючої речовини	г/с	т/рік
1	2	3	4	5	6	7
1	Розробка лісосіки	337	630-08-0	Вуглецю оксид	0,266	0,632
		2754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК–26511 та інш.)	0,050	0,118
		328	1333-86-4	Сажа	0,001031	0,007422
		301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,034	0,101
		330	7446-09-5	Ангідрид сірчистий	0,002	0,007
		2902	–	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,483	2,176
2	Спалювання порубкових решток	301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,009	0,004
		337	630-08-0	Вуглецю оксид	0,025	0,010
		2 902	–	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,001	0,00043
		2 754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК-26511 та інш.)	0,006	0,002
		11 812	–	Вуглецю діоксид	13,336	5,521
		410	74-82-8	Метан	0,001	2,688E-04
		11 815	–	Азоту (1) оксид (N ₂ O)	0,001	2,150E-04

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні.

Під час провадження планованої діяльності викиди парникових газів на одній лісосіці (2,8 га) становитимуть: CO₂ – 5,521 т/рік, CH₄ – 0,000269 т/рік, N₂O – 0,000215 т/рік.

Оскільки суцільні санітарні рубки передбачаються на площі 46,1 га, то викиди парникових газів становлять: CO₂ – 84,843 тонн, CH₄ – 0,00413 тонн, N₂O – 0,0033 тонн.

Вплив на клімат має середньостроковий, тимчасовий, місцевий характер, помірної значимості.

1.5.3 Оцінка очікуваного впливу на водні ресурси

Господарська діяльність підприємства спрямована на поступове розширення, використання і відновлення лісових ресурсів, підвищення якісного складу і продуктивності лісів, а також посилення їх водорегулюючих, ґрунтозахисних та рекреаційних функцій.

Згідно договору з Приватним сільськогосподарським підприємством «Рекорд» (ПСП «Рекорд») виконано оцінку впливу планованої лісгосподарської діяльності на водотоки території її проведення (Додаток Д).

Проведено гідрологічні та гідрохімічні дослідження і дана експертна оцінка

гідроекологічного стану водних об'єктів. Виконано науково-обґрунтоване прогнозування впливу лісорубних робіт на стан поверхневих вод на території підприємства. На підставі сумісного аналізу фізико-географічних, гідрологічних, гідрогеологічних та кліматичних умов території, характеристики ландшафту та рельєфу місцевості, сучасного стану водних об'єктів території і аналізу якості поверхневих вод проводилось встановлення впливу діяльності на гідрологічні об'єкти.

Оцінка впливу лісгосподарської діяльності на гідрологічний режим території, виконувалась у кварталі 3 (виділ 8 – 10,7 га).

Зазначений таксаційний виділ, знаходяться на території водозбору річки Слот.

Головна порода представлена сосною звичайною (*Pinus sylvestris* L.) віком 81 рік, супутні породи відсутні. Підріст – сосна, дуб. Виділ являє собою пласку рівнинну ділянку. Прояви ерозійних процесів на досліджуваній ділянці не зафіксовані. Ґрунт вкритий травою (проективне покриття 8 %), опалим листям, мохом.

Вибрана ділянка є репрезентативною для всієї території планованої діяльності, результати досліджень можливо застосовувати для характеристики водних ресурсів в цілому по лісовому господарству.

З метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності встановлюються лісові ділянки (смуги лісів) уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів, які виділяються з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з додатком 4 Постанови № 733 «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок».

Характеристика рік та водоймищ, що розташовані на території лісового господарства наведена в таблиці 1.29.

Таблиця 1.29 – Характеристика рік та водоймищ

Найменування річок	Куди впадає ріка	Загальна протяжність, км	Ширина лісових смуг вздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ, м	
			Згідно нормативів	Фактична
Слот	Ревна	42	150	Відповідно нормативів

У лісосмугах вздовж обстежених річок і потоків відсутні розорювані землі, не застосовуються пестициди і добрива, не влаштовуються літні табори для худоби. Відсутні будь-які споруди, огорожі, дачі, гаражі, стоянки автомобілів, звалища сміття, тощо. Зелені насадження у задовільному стані, територія лісосмуг не засмічена. Виконуються обмеження щодо використання земель водного фонду (прибережні захисні смуги) відповідно до ст. 61 Земельного кодексу України та ст. 89 Водного кодексу України.

Під час провадження планованої діяльності суттєвого впливу на водні об'єкти не

очікується, тому що виділені лісові смуги уздовж берегів річок з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з постановою «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (постанова КМ України від 16.05.2007 № 733) віднесені до категорії захисних лісів та витримані на території ПСП «Рекорд».

Проведення господарської діяльності не зменшить суттєво лісистість басейнів водойм. Уздовж обстеженої річок є захисні лісосмуги, які відповідають вимогам, зазначеним у вищевказаному документі.

У відповідності до вимог наказу Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 № 364 «Про затвердження Правил рубок головного користування» зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 січня 2010 року за № 85/17380, в разі проведення у деревостанах, що віднесені до захисних смуг лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів суцільних рубок будуть призначатися лише вузьколісосічні рубки.

Характеристики стоку річок ПСП «Рекорд»

Характеристика річкового стоку – це кількісна оцінка величин річкового стоку. Кількісними оцінками величин річкового стоку є витрата води, об'єм, модуль, шар стоку.

Основними поняттями, якими користуються в гідрології при аналізі й розрахунках стоку, є річний, максимальний і мінімальний стік.

Річним стоком називають кількість води, що стікає з даного басейну за рік. Річний стік у якому-небудь створі ріки не залишається постійним від року до року: багатоводні групи років чергуються з маловодними, і навпаки.

Максимальним стоком (високим стоком) називають об'єм, модуль або шар стоку за час проходження основної хвилі повені або за період найбільшого дощового паводка.

Мінімальним стоком (низьким стоком) називають найменший стік рік, що спостерігається в межень (літню або зимову).

Середній річний стік. За лінійним трендом середній річний стік Десни має невелику тенденцію до зменшення (рисунок 1.3). Насправді, враховуючи доволі велику мінливість стоку, можна вважати, що стік річок суббасейну Десни залишається практично незмінним.

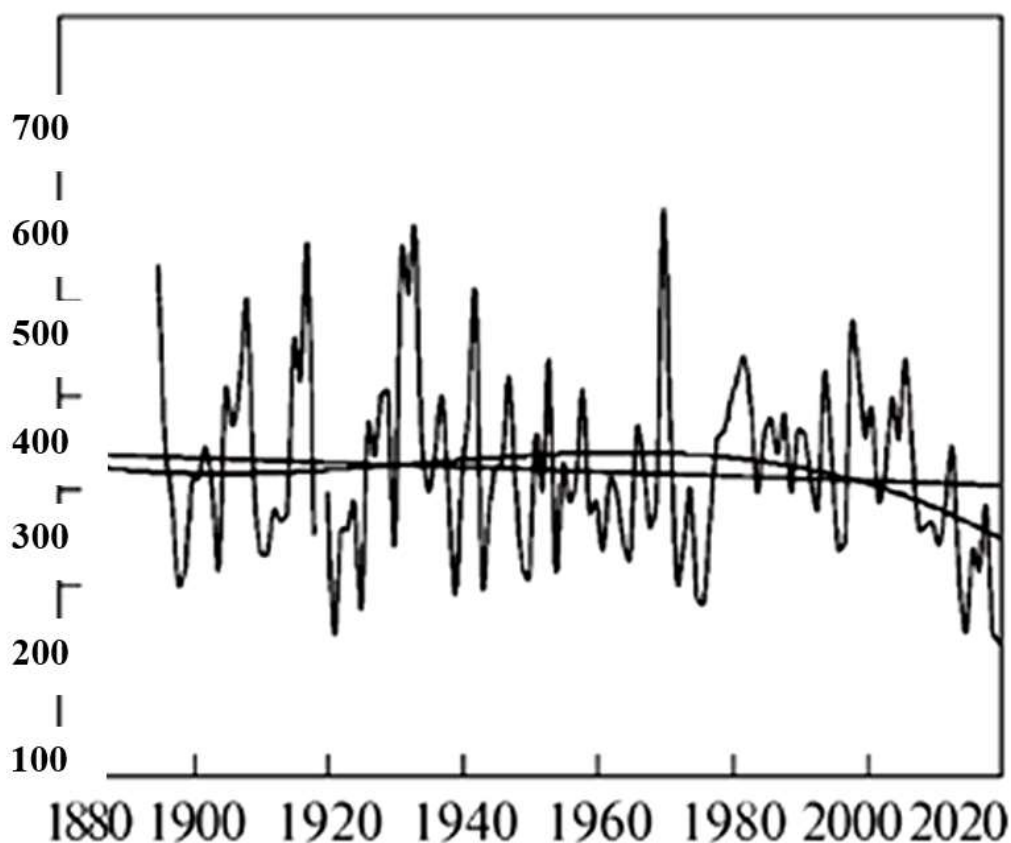

Рисунок 1.3 – Багаторічні зміни середньорічних витрат води р. Десна-Чернігів (м³/с)

Величини середнього багаторічного стоку річки території ПСП «Рекорд» наведені у таблиці 1.30. За вихідний розрахунковий показник обирався середній річний модуль стоку наведений згідно «Vyshnevskiy V.I., Kutsiy A.V. Long-term changes in the water regime of rivers in Ukraine. Kyiv: Naukova dumka, 2022. 252 p.».

Таблиця 1.30 – Розраховані середні за багаторіччя стокові характеристики річки Слот

Річка	Шар стоку, мм	Модуль стоку, л/(с·км ²)	Об'єм стоку, км ³	Q, м ³ /с	Площа водозбору, км ²
Слот	102	3,3	0,037	1,2	363

Максимальний стік. Гідрологічний режим річок басейну Десни характеризуються постійним та чітко вираженим весняним водопіллям. Обов'язковою умовою аналізу процесів формування максимального стоку весняного водопілля є врахування атмосферних опадів, які випадають у період сніготанення. Їхня складова частина в загальному стоці водопілля складає 12-20 %. До головних кліматичних чинників, які зумовлюють об'єм водопілля, належать атмосферні опади, температура повітря, запас води в сніговому покриві, а також глибина промерзання ґрунту.

За весь період спостережень у басейні р. Десна найвищі водопілля спостерігалися в 1917, 1970, 1931, 1942, 1947 1937, 1951, 1994 рр (рисунок 1.4). За останні 20 років найвищим було водопілля 1994 р.

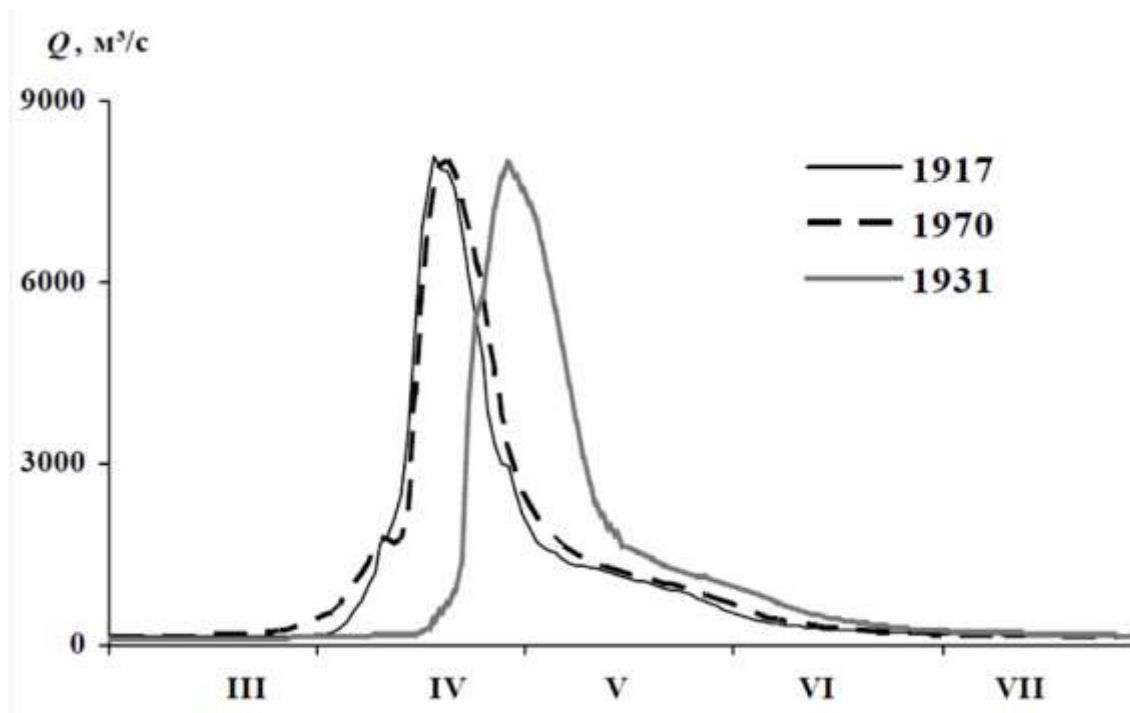

Рисунок 1.4 – Гідрографи найбільших весняних водопіль на р. Десна (м. Чернігів)

Водопілля 1917 р. було найбільшим за весь період спостережень. Максимальна витрата води біля м. Чернігів сягала 8090 м³/с, що в 4,4 рази більша за середню багаторічну максимальну витрату води. Аналітична забезпеченість такої витрати оцінюється як 0,9 %, тобто водопілля 1917 р. відноситься до катастрофічних.

За останні 20 років найвищим було водопілля 1994 р. Максимальна витрата води 1994 р. на гідрологічному посту р. Десна – м. Чернігів склала 2040 м³/с (аналітична забезпеченість 30 %). Зима 1993-1994 рр. була теплою. Середньомісячна температура повітря в січні була вище норми на 7-8 °С, у лютому нижче норми на 2-3 °С та в березні близька до норми. Перехід середньодобової температури повітря через 0°С припав на третю декаду березня. У січні кількість опадів в басейні р. Десна за даними спостережень метеостанцій була близька до норми і коливалась в межах від 36 мм до 53 мм за норми від 38 мм до 51 мм, у лютому – нижче норми на 10-20 мм, у березні – більше за норму на 10-20 мм. Глибина промерзання ґрунту на кінець лютого коливалась в межах від 33 см (метеостанція Дружба) до 61 см (метеостанція Чернігів), на початок сніготанення – становила 30-64 см. Запас води в сніговому покриві на початок водопілля був нижче норми на 0-15 мм. Лише на станції Дружба був вище норми на 30 мм і становив 78 мм. Початок весняного водопілля в 1994 році майже збігся з початком водопіль 1947 та 1951 рр. та припав на 13-24 березня.

Формування катастрофічних та визначних весняних водопіль в басейні р. Десна відбувається в ході досягнення в основний період сніготанення середньодобової температури повітря близько 16 °С, на початок водопілля середньозваженої величини запасу води в сніговому покриві більше за 80 мм та глибини промерзання ґрунту близько 85 см, а також

сумарної кількості опадів за період водопілля 200 мм і більше.

За останні 30 років на річках області переважали низькі водопілля, проте можна виділити роки з достатньо високими водопіллями, які супроводжувалися затопленням заплавної території та мали негативні наслідки від паводкових вод. Це весняні водопілля 1994, 1996 (Дніпро), 1998, 2003 (Десна), 2004, 2006, 2010, 2013, 2018, 2022, 2023 років, коли відбулося значне і тривале затоплення заплавної території (довідка Українського гідрометеорологічного центру (Укр ГМЦ) (№01-18/1218 від 08 листопада 2023 р. (додаток Д)),

Основну роль у формуванні весняного водопілля відіграють талі снігові води (рисунок 1.5).

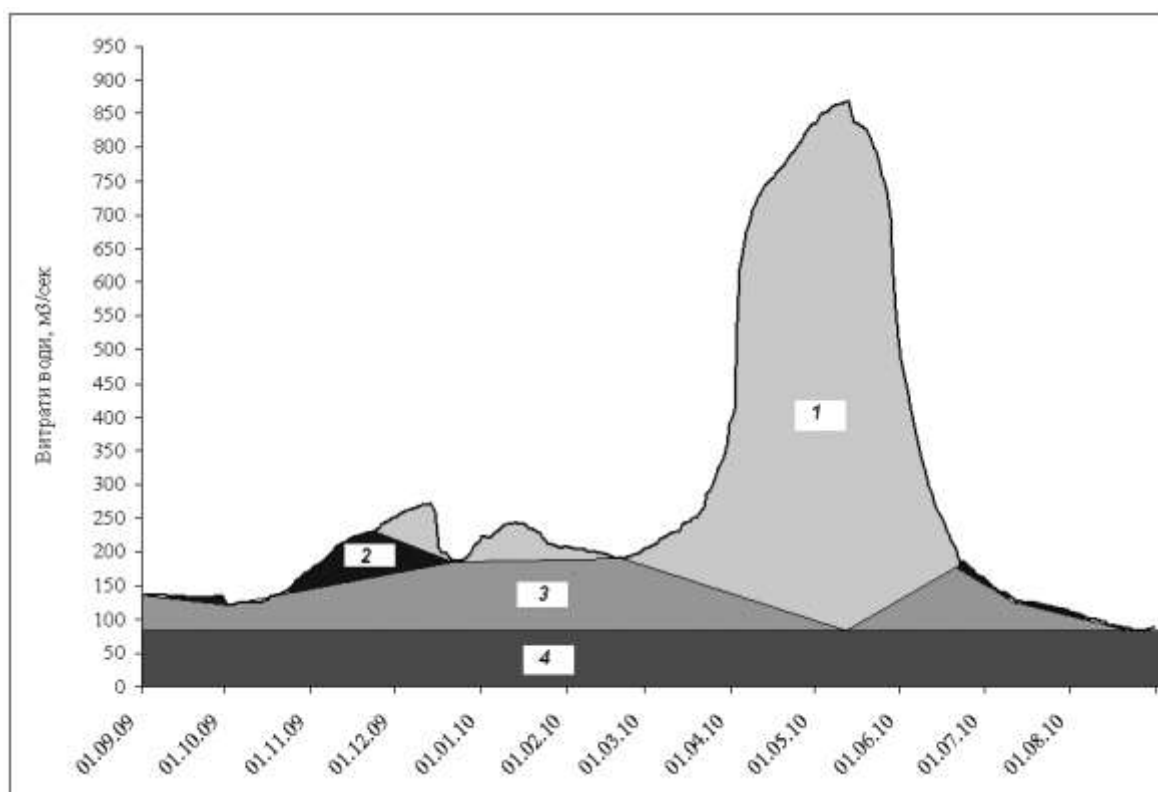

Рисунок 1.5 – Гідрограф стоку річки Десна - м. Чернігів за 2009 гідрологічний рік на основі джерела живлення (1 - снігове живлення, 51 %; 2 - дощове, 4%; 3-4 - різні види підземного живлення, 45%)

Розподіл максимального весняного стоку цікавлять багато галузей господарства України. Максимальний стік весняного водопілля є не лише важливою фазою гідрологічного режиму річок України, але й однією з тих характеристик, від надійного визначення якої багато в чому залежить нормальне функціонування гідротехнічних споруд на річках, паводкова безпека населених пунктів, промислових та сільськогосподарських об'єктів.

Величини максимального стоку 1% забезпеченості річки території ПСП «Рекорд» наведені у таблиці 1.31. За вихідний розрахунковий показник обирався середній річний модуль

стоку згідно «Горбачова Л.О., Колянчук О.В. Каталог весняних водопіль в басейні річки. Десна. Зб. наук. пр. УкрНДГМІ, 2011. Вип. 261. С. 179 -191».

Таблиця 1.31 – Розраховані характеристики максимального стоку 1%-ї забезпеченості річки Слот

Річка	Модуль стоку, л/(с·км ²)	Витрата, м ³ /с	Площа водозбору, км ²
Слот	100	36,3	363

Мінімальний стік. Мінімальний стік формується у зимову та літньо-осінню межень. Формування зимових мінімумів обумовлюється характером зими, наявністю чи відсутністю відлиг, умовами снігонакопичення в межах окремих басейнів, глибиною промерзання ґрунту, факторами підстильної поверхні – характером ґрунтового покриву та геологічною будовою.

Формування літньо-осінніх мінімумів пов'язано, в основному, з погодними умовами конкретного року. Також розподіл мінімального стоку води теплого періоду року обумовлений геологічними факторами, глибиною врізу русла та господарською діяльністю людини на водозборах і в руслах річок. Важливими факторами, які впливають на процес формування мінімального стоку є атмосферні опади та гідрогеологічні умови території. Крім того на величину та режим мінімального стоку впливає випаровування, температура повітря та ґрунтів, дефіцит вологи ґрунту, потужність та кількість водоносних горизонтів, рельєф водозбору, його озерність, заболоченість та лісистість.

Розраховані характеристики мінімального стоку зимової межені 95%-ї забезпеченості річки території ПСП «Рекорд» наведені у таблицях нижче. За вихідний розрахунковий показник обирався модуль стоку наведений згідно «Гідролого-гідрохімічна характеристика мінімального стоку річок басейну Дніпра. В.К. Хільчевський, І.М. Ромась, М.І. Ромась, В.В. Гребінь, І.О. Шевчук, О.В. Чунарьов /За ред. В.К. Хільчевського.– К.: Ніка-Центр, 2007. – 184 с.».

Таблиця 1.32 – Розраховані характеристики мінімального стоку зимової межені 95%-ї забезпеченості річки Слот

Річка	Модуль стоку, л/(с·км ²)	Q, м ³ /с	Площа водозбору, км ²
Слот	1,05	0,38	363

Таблиця 1.33 – Розраховані характеристики мінімального стоку зимової межені 95%-ї забезпеченості річки Слот

Річка	Модуль стоку, л/(с·км ²)	Q, м ³ /с	Площа водозбору, км ²
Слот	0,9	0,33	363

В цілому отримані розрахункові показники добре корелюються з даними багаторічних спостережень на річках досліджуваного регіону як у плані середньорічних показників так і для мінімального та максимального стоку. Багаторічні меженні витрати зимового періоду є дещо менші ніж мінімальні витрати літньо-осінньої межені. Але зважаючи на сучасні кліматичні зміни особливості формування мінімального стоку річок у конкретні роки можуть змінюватися.

Витрати максимального стоку на порядки перевищують середні багаторічні витрати водотоків. Зважаючи на зміни клімату в останні десятиріччя характер проходження максимальних витрат може змінюватися як у бік їх збільшення так і зменшення (розпластування хвилі водопілля).

При здійсненні планованої діяльності негативний вплив на водні ресурси зведено до мінімуму оскільки використання води при здійсненні планованої діяльності не передбачається.

Основним видом можливого впливу на водні об'єкти є захаращення водостоків порубковими рештками, іншими відходами виробництва та сміттям. Однак застосована підприємством технологія ведення діяльності унеможлиблює потрапляння порубкових решток та інших видів відходів у водотоки.

Проведення запланованих робіт на лісосіках не матиме негативний вплив на водні об'єкти, а саме забруднення, засмічення та виснаження водних ресурсів або погіршення якості вод, порушення гідродинамічного режиму поверхневих та підземних вод, вплив на гідрологічний та гідрохімічний стан поверхневих водойм.

Водопостачання працівників здійснюється привізною водою питної якості, що підвозиться господарським транспортом від джерела централізованого водопостачання. Питна вода, якою забезпечується персонал, відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Територія планованої діяльності не каналізована, мережі централізованого водовідведення відсутні. Санітарне обслуговування персоналу здійснюється в адміністративних корпусах контори.

На лісосіках використовуються біотуалети – автономні туалети, які працюють на основі принципу біологічного розкладу нечистот, при чому відпадає необхідність проведення комунікацій (вода, електрика, вентиляція, каналізація) і забезпечується відмінний санітарний стан території.

Стічні води ПСП «Рекорд» не мають жодного впливу на гідрологічний режим території лісгоспу, оскільки ізольовані у водостійких резервуарах від навколишнього середовища – від ґрунтових та поверхневих вод, не зазнають сезонного впливу повеней та водопілля.

Таким чином, забруднення води промисловими та господарського-побутовими скидами не відбувається.

Враховуючи зазначене, вплив планованої діяльності на водні об'єкти характеризується як допустимий.

1.5.4 Оцінка очікуваного впливу на ґрунти

При проведенні рубок головного користування та на лісовідновних роботах при певних

операціях технологічного процесу виникає ризик ущільнення ґрунту транспортними засобами.

Згідно договору з Приватним сільськогосподарським підприємством «Рекорд» (ПСП «Рекорд»), виконано комплекс польових, лабораторних та аналітичних робіт з оцінки впливу діяльності (ОВД) вказаного лісгосподарського підприємства на ґрунтовий покрив (Додаток Ж).

Під час польових досліджень було закладено 3 ґрунтових розрізів, проведені фотофіксація ґрунтових профілів та рослинного покриву в місцях їх закладання, опис ґрунтових профілів з визначенням морфологічних ознак генетичних горизонтів, відібрані зразки ґрунту для подальшого лабораторного дослідження, визначені географічні координати цих розрізів з метою можливості подальших моніторингових та інших робіт. У польових умовах визначалась наявність проявів ерозійних процесів та ризику їх виникнення чи поширення після проведення лісорубних робіт. Досліджені морфологічні ознаки генетичних горизонтів та проведені лабораторні роботи дали можливість визначити видовий склад ґрунтів, їх водно-фізичні та фізико-хімічні властивості.

Дослідження ґрунтів проводилось у:

- кварталі 3, виділі 8 ($S = 10,7$ га);
- кварталі 3, виділі 16 ($S = 5,3$ га);
- кварталі 3, виділі 10 ($S = 13,9$ га).

Ґрунтовий розріз 1 закладений в 3 кварталі, 8 виділі ($S = 10,7$ га). Головна порода представлена сосною звичайною (*Pinus sylvestris* L.) віком 81 рік, супутні породи відсутні. Підріст – сосна, дуб. Виділ являє собою пласку рівнинну ділянку. Прояви ерозійних процесів на досліджуваній ділянці не зафіксовані. Ґрунт вкритий травою (проективне покриття 8 %), опалим листям, мохом.

Ґрунтовий розріз 2 закладений в 3 кварталі, 16 виділі ($S = 5,3$ га). Головна порода представлена вільхою чорною (*Alnus glutinosa* L.) віком 66 років, супутні породи відсутні. Підріст – вільха, береза. Виділ на пониженні. Прояви ерозійних процесів на досліджуваній ділянці не зафіксовані. Ґрунт вкритий травою, (проективне покриття 5 %), та опалим листям.

Ґрунтовий розріз 3 закладений в 3 кварталі, 10 виділі ($S = 13,9$ га). Головна порода представлена сосною звичайною (*Pinus sylvestris* L.) віком 86 років, супутні породи відсутні. Підріст – сосна, дуб, клен. Виділ знаходиться на рівнині. Прояви ерозійних процесів на досліджуваній ділянці не зафіксовані. Ґрунт вкритий травою, (проективне покриття 2 %), опалим листям, мохом.

У межах досліджених лісових масивів ПСП «Рекорд» було діагностовано дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти, що сформувались під мішаними та сосновими лісами в умовах

промивного водного режиму на водно-льодовикових глинисто-піщаних відкладах.

За результатами проведених агрохімічних досліджень встановлено, що показники реакції ґрунтового розчину (рН у витяжці CaCl_2) варіюють у межах 3,8-5,1, що відповідає сильнокислій та кислій реакції середовища. Такі значення свідчать про інтенсивний розвиток підзолистого процесу, вимивання основ та накопичення кислотних продуктів ґрунтоутворення.

Величина гідролітичної кислотності становить 3,6-5,6 ммоль/100 г ґрунту, що характеризує середній та підвищений рівень кислотності поглинального комплексу та обумовлює наявність обмінних катіонів водню і алюмінію.

Вміст органічної речовини (гумусу) знаходиться в межах 0,3-1,2%, що відповідає дуже низькому та низькому рівню гумусованості. Це є характерною ознакою легких за гранулометричним складом ґрунтів, сформованих на піщаних відкладах, з інтенсивними процесами мінералізації та вимивання.

Забезпеченість ґрунтів основними елементами живлення оцінюється як низька: вміст легкогідролізованого азоту становить 5,9-32,2 мг/кг, рухомого фосфору – 18,3-61,4 мг/кг, обмінного калію – 14,8-25,3 мг/кг ґрунту. Виявлені показники свідчать про обмежене забезпечення рослин елементами живлення та низьку ємність поглинального комплексу.

Сукупність наведених агрохімічних характеристик (кисла реакція середовища, підвищена гідролітична кислотність, низький вміст гумусу та елементів живлення) є типовою для дерново-слабопідзолистих піщаних ґрунтів, сформованих на водно-льодовикових пісках.

За рівнем природної родючості досліджувані ґрунти відносяться до малородючих. Основними лімітуючими факторами є підвищена кислотність, низький вміст органічної речовини та дефіцит основних елементів живлення (Додаток Ж).

У межах дослідженої території поширені дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти, які сформувалися під мішаними та сосновими лісами за умов надмірного або достатнього зволоження і промивного водного режиму. Для них характерний чітко диференційований профіль із вираженими елювіальними та ілювіальними горизонтами, що свідчить про розвиток підзолистого процесу.

Ці ґрунти відзначаються низькою природною родючістю, що пов'язано з кислою реакцією ґрунтового розчину, низьким вмістом гумусу, легкогідролізованого азоту, а також підвищеною гідролітичною кислотністю. Вміст рухомих форм фосфору та обмінного калію є недостатнім, що обмежує поживний режим рослин. Легка гранулометрична будова (переважання піщаних фракцій) зумовлює низьку вологосмість і слабку здатність до утримання поживних речовин, що сприяє їх швидкому вимиванню з кореневмісного шару.

У межах обстеженої території не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та проявів процесів його деградації, обумовлених проведенням лісгосподарських робіт. Шар

лісової підстилки, розвинута підлісна рослинність захищають поверхню ґрунту від проявів ерозійних процесів.

Враховуючи геоморфологічні умови ґрунтоутворення і регіональні особливості ведення лісогосподарської діяльності, на землях господарства у процесі післяпроектного моніторингу необхідно виділяти репрезентативні виділи для площ, які визначаються річними планами лісогосподарських робіт чи річними лісосічними відомостями, у відповідності до фонду рубок.

На території планованої діяльності, вважаємо за можливе проведення всіх видів рубок (рубки головного користування, суцільні санітарні та інші), передбачених Законодавством України, з дотриманням умов моніторингу стану ґрунтового покриву.

Для попередження негативного впливу на ґрунти, планована діяльність буде виконуватися з урахуванням вимог Закону України «Про охорону земель». З врахуванням зазначеного, за умови виконання вимог чинного законодавства та спеціальних заходів - вплив на ґрунти при реалізації планованої діяльності буде допустимим. Таким чином, прямого забруднення ґрунтів та надр не відбувається.

1.5.5 Оцінка за видами та кількістю шумового та вібраційного забруднення

Основними джерелами шуму при проведенні робіт по вирубці лісу будуть робота техніки та автотранспорту. Розрахунок шумового впливу проводився на межі санітарно-захисної зони однієї лісосіки, для інших буде аналогічним. Обладнання справне та працює відповідно до технічного паспорту. Шумові та вібраційні характеристики знаходяться у межах встановлених заводськими випробуваннями.

Розрахунок здійснювався на підставі характеристик технологічного обладнання з урахуванням рівнів шуму, що утворюється від вищезгаданих джерел.

Значення еквівалентного рівня звуку ($L_{A\text{ екв}}$) для механізмів та автотехніки, яку передбачено використовувати при втрубці лісосіки наступні: бензопила – 65 дБА; трактор – 75 дБА; вантажівка – 90 дБА

Сумарний рівень звуку від кількох n джерел шуму визначають відповідно до додатку А (ДСТУ-Н Б В.1.1-35:2013) за формулою:

$$L_{\text{сум}} = 10 \log \left(\sum_{i=1}^n 10^{0,1L_i} \right)$$

де: L_i - еквівалентний рівень звукової потужності джерела шуму, дБА.

Коригований рівень звукової потужності від механізмів, автотехніки відповідає 74,0 дБА.

Оцінка шумового режиму при впливі транспортних засобів і механізмів під час робіт з будівництва виконується відповідно до ДСТУ-Н Б В.1.1-35:2013 (Настанова з розрахунку рівнів

шуму в приміщеннях і на територіях). Очікуваний еквівалентний рівень звуку між джерелом шуму і розрахунковою точкою, визначають за формулою:

$$L_A = L_{WA} - 20\lg r + 10\lg\Phi - 10\lg\Omega - \Delta L_{нов} - \beta_{зел}l,$$

де:

L_{WA} – еквівалентний коригований рівень звукової потужності для джерела з непостійним шумом, дБА;

r – відстань від джерела шуму до розрахункової точки, м;

Φ – коефіцієнт спрямованості випромінювання шуму джерелом в напрямку розрахункової точки ($\Phi = 1$);

Ω – просторовий кут, в який випромінюється шум даного джерела ($\Omega = 4\pi$);

$\Delta L_{нов}$ – затухання звуку в атмосфері (0,5 дБА);

$\beta_{зел}$ – величина зниження рівня звуку смугами зелених насаджень, дБА/м (згідно п. 6.2.8 зниження рівня звуку смугами зелених насаджень шириною, більше ніж 100 м, приймають постійним і таким, що дорівнює 8 дБА);

l – ширина лісопосадки, м.

Нормативна санітарно-захисна зона становить 100 м.

Розрахунковий рівень звуку під час експлуатації техніки на межі:

нормативної санітарно-захисна зона (100 м):

$$L_A = 74,0 - 20\lg 100 + 10\lg 1 - 10\lg 4 \times 3,14 - 0,5 - 8,0 = 6,60 \text{ дБА}$$

Згідно вимог ДБН В.1.1-31:2013, допустимий рівень звуку на території прилеглої до житлової забудови відповідає в денний час – 55 дБА, в нічний – 45 дБА. В даному випадку рівень звуку не перевищує фоновий шум сільської місцевості та складає 6,60 дБА, тобто шкідливого впливу шуму на найближчі житлові забудови не відбувається.

Для зниження виробничих шумів і вібрації при роботі повинно використовуватись тільки технічно справне обладнання, а також за потреби індивідуальні засоби захисту і протишумові навушники.

1.5.6 Оцінка за видами та кількістю електромагнітного, радіаційного, світлового та теплового забруднення.

Теплове забруднення – тип фізичного (частіше антропогенного) забруднення довкілля, що характеризується підвищенням температури вище природного рівня. Потенційними джерелами теплового впливу можуть бути об'єкти з високотемпературними викидами. Планована діяльність не призведе до теплового забруднення навколишнього природного середовища через відсутність потужних джерел теплового випромінювання. Мінімальний вплив теплового забруднення можливий при короткочасному спалюванні порубкових решток

після проведення лісосічних робіт.

Світлове забруднення пов'язане з порушенням природного освітлення місцевості в результаті дії штучних джерел світла, що призводить до появи аномалій у житті тварин і розвитку рослин. Робота на лісосіках виконується в денний час доби, таким чином освітлення не застосовується. Планована діяльність не призведе до світлового забруднення навколишнього природного середовища.

Транскордонний вплив при проведенні планованої діяльності не передбачається.

2 ОПИС ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВНИХ ПРИЧИН ОБРАННЯ ЗАПРОПОНОВАНОГО ВАРІАНТА З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ

Планована діяльність Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» полягає у спеціальному використанні лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок. Заготівля деревини здійснюється в межах розрахункової лісосіки, фонду рубок головного користування та Актів лісопатологічного обстеження, на підставі спеціального дозволу – лісорубного квитка.

З огляду на плановану діяльність підприємства розглядається дві альтернативи планованої діяльності:

Технічна альтернатива 1.

Проведення поступових рубок головного користування на площі понад 1 га в межах захисних лісів, де згідно чинного законодавства можна проводити поступові рубки головного користування та проведення суцільних рубок головного користування на площі понад 1 га на інших ділянках.

Лісовідновлення після проведення суцільних санітарних рубок здійснюється шляхом створення лісових культур, та сприянням природному поновленню відповідно до лісорослинних умов та наявності достатньої кількості насінників.

Технічна альтернатива 2

Проведення суцільних рубок головного користування на площі понад 1 га на всіх ділянках.

Лісовідновлення після проведення суцільних санітарних рубок здійснюється виключно шляхом створення лісових культур.

Територіальні альтернативи планованої діяльності Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» не розглядаються, оскільки територія підприємства є визначеною, а кожний конкретний лісгосподарський захід запроектований державними лісовпорядними органами для конкретної лісової ділянки відповідно до її фактичного стану.

За *технічною альтернативою 1* згідно Правил рубок головного користування розглядається можливість проведення поступових рубок головного користування на площі понад 1 га в межах захисних лісів, де згідно чинного законодавства можна проводити поступові рубки головного користування та проведення суцільних рубок головного користування на площі понад 1 га на інших ділянках.

У таблиці 2.1 наведені запроектовані обсяги рубок головного користування, відповідно до фонду рубок головного користування.

Таблиця 2.1 – Запроектований обсяг рубок головного користування в захисних лісах

ФОНД РУБОК ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ на період з 2025 по 2034 рік

ПСП "Рекорд"

Квар-тал	Виділ, під-виділ	Площа, га	Проектується			Яр	Склад насад-ження	Вік, років	Клас боні-тету, тип лісу (ТЛУ)	Пов-но-та	Ви-со-та, м	Діа-метр, см	Запас на ви-ділі, тис. куб.м	Запас, що ви-рубуй-ться тис. куб.м	%% діло-вих дерев	Запас на 1 га, куб.м	Схил		Додаткові відомості: наяв-ність підрос-ту, інформація про підсочку, відвід в рубку
			Рік рубки (п'яти-річчя)	Спосіб лісо-віднов-лення	Р Т К												Екс-пози-ція	Кру-тиз-на	
ЗАХИСНІ ЛІСИ																			
ГОСПОДАРЬКА ЧАСТИНА ЗАХИСНІ ЛІСИ З ОБМЕЖЕНИМ РЕЖИМОМ КОРИСТУВАННЯ НА РІВНИНІ - 11																			
СУЦІЛЬНІ РУБКИ - 1																			
ГОСПОДАРЬКА СЕКЦІЯ Березова - 39																			
СТИГЛІ НАСАДЖЕННЯ																			
1	6	0.7				1	10БП	65 2	0.60	21.0	20	0.11	0.11	30	160				
В2ДС																			
Разом		0.7										0.11	0.11						
Разом по господарській секції																			
		0.7										0.11	0.11						
Разом по способу рубок																			
		0.7										0.11	0.11						
Разом по господарській частині																			
		0.7										0.11	0.11						
Разом по категорії лісів																			
		0.7										0.11	0.11						
ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ЛІСИ																			
ГОСПОДАРЬКА ЧАСТИНА ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ЛІСИ НА РІВНИНІ - 13																			
СУЦІЛЬНІ РУБКИ - 1																			
ГОСПОДАРЬКА СЕКЦІЯ Соснова - 3																			
СТИГЛІ НАСАДЖЕННЯ																			
3	8	10.7				1	10СЗ	81 1	0.50	26.0	32	3.10	3.10	80	290				
В2ДС																			
3	10	13.9				1	10СЗ	86 1	0.50	26.0	28	4.03	4.03	80	290				
В2ДС																			
3	12	3.3				1	10СЗ	81 1	0.30	26.0	32	0.56	0.56	80	170				
В2ДС																			
4	2	6.2				1	10СЗ	81 1	0.60	26.0	32	2.11	2.11	80	340				
В2ДС																			
4	3	5.7				1	10СЗ	81 1А	0.50	28.0	32	1.82	1.82	80	320				
В2ДС																			
4	5	8.7				1	10СЗ	81 1А	0.60	28.0	32	3.31	3.31	80	380				
В2ДС																			
Разом		48.5										14.93	14.93						
ПРИСТИГАЮЧІ НАСАДЖЕННЯ																			
2	12	8.7				1	10СЗ	73 1	0.60	24.0	26	2.70	2.70	80	310				

Квар-тал	Виділ, під-виділ	Площа, га	Проектується			Яр у с	Склад насад-ження	Вік, ро-ків	Клас боні-тету, тип лісу (ТЛУ)	Пов-но-та	Ви-со-та, м	Діа-метр, см	Запас на ви-ділі, тис. куб.м	Запас, що ви-рубую-ться тис. куб.м	%% діло-вих дерев	Запас на 1 га, куб.м	Схил		Додаткові відомості: наяв-ність підрос-ту, інформація про підсочку, відвід в рубку
			Рік рубки (п'яти-річчя)	Спосіб лісо-віднов-лення	Р Т К												Екс-пози-ція	Кру-тиз-на	
7	5	17.8				1	7БП ЗСЗ	52 52	1Б С2ГДС	0.70 26.0	24.0 26	22	4.45	4.45	60 80	250			
Разом		17.8											4.45	4.45					
Разом по господарській секції		18.7											4.57	4.57					
ГОСПОДАРСЬКА СЕКЦІЯ Вільхова - 41																			
СТИГЛІ НАСАДЖЕННЯ																			
3	16	5.3				1	10ВЛЧ	66 2	С4ВЛЧ	0.60 23.0	23.0 26	26	1.22	1.22	60	230			
3	19	5.3				1	10ВЛЧ	66 1	С4ВЛЧ	0.80 24.0	24.0 26	26	1.80	1.80	60	340			
Разом		10.6											3.02	3.02					
ПРИСТИГАЮЧІ НАСАДЖЕННЯ																			
6	11	1.0				1	7ВЛЧ ЗБП	51 2	ВЗДС	0.60 23.0	20.0 22	20	0.18	0.18	60 40	180			
Разом		1.0											0.18	0.18					
Разом по господарській секції		11.6											3.20	3.20					
Разом по способу рубок		138.8											42.14	42.14					
Разом по господарській частині		138.8											42.14	42.14					
Разом по категорії лісів		138.8											42.14	42.14					
Усього		139.5											42.25	42.25					

Поступова система рубок – це заходи, спрямовані на збереження та використання попереднього поновлення і сприяння природному поновленню в період між прийомами, під час здійснення яких передбачається вирубування деревостану за кілька прийомів.

За способами рівномірно-поступові рубки можуть бути дво- і триприйомні.

Кількість прийомів та їх черговість визначаються з урахуванням лісорослинних умов, біологічних особливостей головних порід, повноти деревостанів, характеру відновлення і стану підросту. Після першого прийому наступні рубки проводяться за умови наявності життєздатного підросту.

У захисних лісах до рубок головного користування віднесено ділянку площею менше 1,0 га, яка не належить до територій, що підлягають включенню до оцінки впливу на довкілля.

Згідно Наказу від 23.12.2009 року № 364 «Про затвердження Правил рубок головного користування», пункту 3.4 Суцільні рубки призначаються у разі, якщо основним способом лісовідновлення може бути тільки створення лісових культур або їх проведення може забезпечити умови для успішного природного лісовідновлення.

Технічною альтернативою 2 передбачається проведення суцільних рубок головного користування на площі понад 1 га на всіх ділянках.

Суцільні рубки – це заходи, під час здійснення яких весь деревостан вирубується повністю, за винятком насінників, життєздатного підросту і молодняка, цінних і рідкісних видів дерев та чагарників, що підлягають збереженню.

Суцільні рубки призначаються також у:

деревостанах, у яких проведення поступових рубок може призвести до вітровалу дерев;
м'яколистяних та грабових деревостанах без підросту господарсько цінних порід;
низькоповнотних деревостанах без наявності підросту господарсько цінних порід.

Оскільки рубки на площі понад 1,0 га в захисних лісах не запроектовані, передбачається проведення суцільних рубок головного користування на площі понад 1 га на всіх ділянках.

На підставі викладеної вище інформації у якості виправданої альтернативи приймається технічна альтернатива 2.

Проведення суцільних рубок головного користування на площі понад 1 га на всіх ділянках.

3 ОПИС ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ (БАЗОВИЙ СЦЕНАРІЙ) ТА ОПИС ЙОГО ЙМОВІРНОЇ ЗМІНИ БЕЗ ПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1 Кліматичні фактори

Чернігівська область розташована на крайній півночі Лівобережної України в поліській і лісостеповій зонах Придніпровської низовини.

Згідно лісорослинного районування («Комплексне лісогосподарське районування України і Молдавії», під редакцією С.А.Генсірука, Київ, «Наукова думка», 1981) територія ПСП «РЕКОРД» відноситься до Києво-Чернігівського поліського лісогосподарського округу, Східнополіського лісогосподарського району, лісорослинної зони – Полісся.

Клімат Чернігівської області помірно-континентальний, м'який, достатньо вологий. Зима малосніжна, у більшості років стійка, порівняно тепла, літо тепле й помірно вологе.

Середньорічна температура повітря за повоєнний період становить 6-8° тепла. За останні 10 років спостережень виявляється чітка тенденція до підвищення середньорічної температури повітря, головним чином за рахунок зимових місяців.

Середня температура найхолоднішого місяця року (січень) становить 6-7° морозу, найтеплішого місяця (липень) досягає 19-20° тепла, але в окремі роки температура повітря помітно відхиляється від цих величин. Різниця в середньорічній температурі повітря північної і південної частини області складає біля 1°. Абсолютний максимум температури повітря 41,4° тепла зафіксований у серпні 2010 року метеостанцією Семенівка, абсолютний мінімум 40,2° морозу спостерігався у січні 1987 року на метеостанції Нові Млини Борзнянського району (станція закрыта у 1988 році).

Середня дата стійкого переходу середньодобової температури повітря через 0° в бік підвищення (початок весни) спостерігається у період 28 лютого – 5 березня, у північно-східних та східних районах 9-13 березня. Середня дата стійкого переходу середньодобової температури повітря через 0° у бік зниження (початок зими) спостерігається 23-25 листопада, у східних та північно-східних районах 19-21 листопада.

Стійкий сніговий покрив утворюється у другій половині листопада або у першій половині грудня. Середня висота снігового покриву 8-16 см. Максимальної висоти 43-59 см сніговий покрив досягав у першій десятиденці березня 1987 року. Глибина промерзання ґрунту дуже різна і в найбільш холодні та малосніжні зими (1986 рік) у північних та південно-східних районах ґрунт промерзав на 140-150 см. В останні 10 років інколи стійкий сніговий покрив не встановлювався, а ґрунт промерзав слабо, або навіть взагалі не промерзав.

На території області випадає в середньому 594-676 мм опадів за рік. Найбільша місячна кількість опадів припадає на червень-липень, найменша – на січень-березень. Суми опадів в окремі роки складають від 400 до 850 мм. Найбільша добова кількість опадів іноді досягає 100-

140 мм.

Річний розподіл напрямків вітру на території області нерівномірний. Найчастіше повторюються західні та південні вітри. В холодний період року переважають вітри південно-західного та південного напрямків, а в теплий – західного та північно-західного. Середня річна швидкість вітру становить 3-4 м/с. За рік може спостерігатися до 20 днів з максимальною швидкістю вітру 15 м/с і більше.

Чернігівська область належить до зони достатнього зволоження. Середня річна відносна вологість повітря складає 75-80% (від 50-70% у липні-серпні до 80-95% взимку). Протягом року спостерігається від 20 до 44 днів з відносною вологістю повітря 30% і менше.

Особливості фізико-географічного розташування території Чернігівщини та сезонних атмосферних процесів над нею обумовлюють виникнення таких небезпечних явищ погоди як сильний вітер, хуртовини, ожеледь, тумани в зимовий період та сильні опади, грози, град влітку. В окремих випадках вони набувають стихійного характеру і завдають значних збитків галузям економіки.

Метеорологічні характеристики та коефіцієнти, які визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на території лісового фонду Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» (метеостанція Сновськ), наведені у таблиці 3.1 за даними довідки наданої Чернігівським обласним центром із гідрометеорології (Додаток А).

Таблиця 3.1 – Метеорологічні характеристики і коефіцієнти

Найменування характеристик	Од. вим.	Величина
Коефіцієнт, який залежить від стратифікації атмосфери		180
Коефіцієнт рельєфу місцевості		1
Середня максимальна температура зовнішнього повітря найбільш жаркого місяця року	°С	+27,2
Середня температура зовнішнього повітря найбільш холодного періоду	°С	-5,8
Середньорічна роза вітрів		
Пн		10
ПнСх		7
Сх		10
ПдСх		12
Пд		16
ПдЗх		12
Зх		18
ПнЗх		15
Швидкість вітру, повторюваністю 5% і більше	м/сек	4-5
Середня швидкість вітру	м/сек	1,8
Середня річна кількість опадів	мм	585

Змін кліматичних характеристик у результаті провадження планованої діяльності не прогнозується.

3.2 Атмосферні умови

У 2024 році викиди від стаціонарних джерел здійснило 271 підприємство – суб'єкти підприємницької діяльності в Чернігівській області в обсязі 14,543 тис. т, що на 0,365 тис. т (2,4 %) менше викидів минулого року 14,908 тис. т.

Зменшення викидів промислових підприємств обумовлено вторгненням РФ на територію нашої країни. Підприємства на деякий час призупиняли свою діяльність, окремі припинили свою діяльність. Підприємства, які зазнали незначних руйнувань, майже всі відновили роботу.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Чернігівській області у розрахунку на одну особу склали 15,2 кг і в розрахунку на 1 км² – 455,85 кг.

Найбільша кількість промислових підприємств знаходиться у Чернігівському районі та м. Чернігів – 87 (32 % – усіх підприємств області), Прилуцькому районі – 65 (24 %), Ніжинському районі – 64 (24 %), Корюківському районі – 31 (11 %) та Новгород-Сіверському районі – 24 (9 %) відповідно. В 2024 році кількість промислових підприємств нашого регіону зменшилося проти 2023 року на 20 одиниць, або на 7 %.

Найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря мають підприємства: сільського, лісового та рибного господарства – 8,298 тис. т, або 57 %; переробної промисловості – 2,341 тис. т, або 16 %; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 1,535 тис. т, або 11 %; водопостачання, каналізації, поводження з відходами – 1,398 тис. т, або 10 % від загальних викидів стаціонарними джерелами по області.

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.2001 № 286, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.08.2001 за № 700/5891, затверджено «Порядок визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферне повітря» (далі – Порядок) (згідно з наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів внесено зміни від 31.03.2025 № 638 та зареєстрованого Міністерством юстиції України від 16.04.2025 року за № 587/43993).

Зазначеними змінами зокрема встановлено, що для окремих забруднюючих речовин (при неможливості визначення величин фонових концентрацій розрахунковим способом) допускається обчислювати їх значення самостійно суб'єктом господарювання множенням коефіцієнта 0,4 на величину максимальної разової гранично допустимої концентрації відповідної речовини.

Величини фонових концентрацій забруднюючих речовин для Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» (с. Новоселівка, населення 106) наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Фонові концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі

Найменування речовини	Фонові концентрації, мг/м ³	Гранично допустима концентрація, мг/м ³	Фонові концентрації, долі ГДК
Азоту діоксид	0,018	0,2	0,09
Сажа	–	0,15	0,06
Ангідрид сірчистий	0,02	0,5	0,04
Вуглецю оксид	0,4	5,0	0,08
Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉	–	1,0	0,4
Речовини у вигляді твердих суспендованих частинок недиференційованих за складом	0,05	0,5	0,1

3.3 Геоморфологічні та ландшафтні умови

Чернігівська область майже повністю розміщується у Придніпровській низовині, південна її частина у межах Полтавської рівнини має переважно рівнинну, злегка хвилясту поверхню. Абсолютні висоти 100-220 м (максимальна відмітка 222 м біля с. Березова Гать Новгород-Сіверського району). Переважають ерозійно-аккумулятивні форми рельєфу (річкові долини, яри, балки), але представляються льодовикові та водно-льодовикові форми (давні прохідні долини, які утворилися під дією талих вод льодовика, водно-льодовикові вали, зандрові рівнини).

На рисунку 3.1 представлена геоморфологічна будова України.

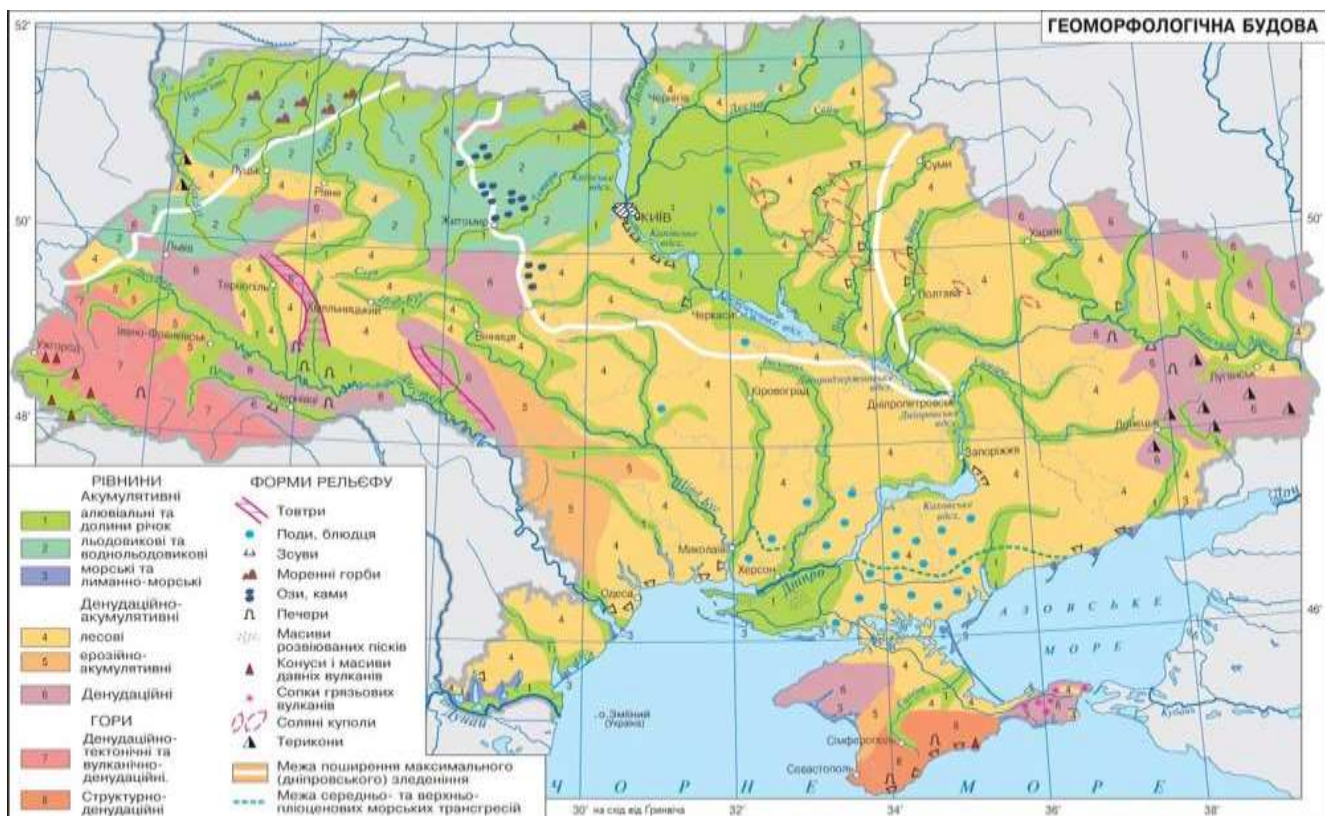

Рисунок 3.1 – Геоморфологічна карта України

Північна частина являє собою аккумулятивну низовину зі значними площами сучасних, які не дуже глибоко вриваються в породи, та давніх річкових долини, в межах яких розташовані болота та перезволожені ділянки.

У північній та південно-східній частинах області, можна зустріти численні лесові «острови», які піднімаються на незначні висоти на тлі оточуючої території.

Окрему увагу привертає рельєф Чернігівської області в межах Середньоросійської височини, що відрогами заходить в її межі. Тут подекуди можна зустріти карстові форми - лійки та провали, дуже поширена яружно-балкова система.

Рельєф, в основному, - низинна рівнина (поліська частина) та хвилясто-яружна в межах лісостепової частини області. Наддеснянська вододільна рівнина в окремих пунктах досягає висоти 220 м.

Ландшафт – територія, що складається з природних або природних та антропогенних компонентів і комплексів, які взаємодіють між собою.

Карта ландшафтів України наведена на рисунку 3.2.

Рисунок 3.2 – Карта ландшафтів України

Територія планованої діяльності включає: недреновані перезволожені та заболочені; поліські алювіально-зандрові та терасові; лісо- і луко-лісові низовинні розчленовані.

3.4 Водні об'єкти і водні ресурси

Чернігівська область належить до басейнів великих річок Десна та Дніпро. Річка Десна – це головна водна артерія Чернігівщини. Згідно з даними державного водного кадастру досліджу-

ваної області басейни річок Десни та Дніпра поділено на водогосподарські ділянки, причому басейн річки Дніпро розділено на 7 ділянок і басейн річки Десни розділено на 6 ділянок. Витоки таких великих та середніх річок, як Дніпро, Десна, Сож, Судость та Сейм знаходяться на території сусідніх областей Російської Федерації і Республіки Білорусь, тобто є транскордонними.

У гідрогеологічному відношенні найбільш розвиненим є водоносний горизонт у алювіальних відкладах. Водоносний горизонт у сучасних алювіальних відкладах заплави річок і днищ балок пов'язаний із заплавами рр. Дніпра, Прип'яті, Десни, Сожу, Снову, Замглаю, Стрижня та їх приток, а також з днищами балок. Водовмісні породи представлені алювіальними пісками тонко-дрібнозернистими з лінзами і прошарками суглинків і супісків. Водовмісна товща залягає на обводнених верхньонеоплейстоценових алювіальних і середньонеоплейстоценових флювіогляціальних пісках, озерно-льодовикових суглинках та водотривких моренних відкладах, а в долинах рік Дніпра та Снову – на утвореннях палеогену. Через відсутність між ними сталої водотривкої товщі, ці водоносні горизонти мають гідравлічний зв'язок. Потужність водовмісної товщі змінюється від 2-3 м до 24 м. За хімічним складом води гідрокарбонати і кальцієві, гідрокарбонатні кальцієво-магнієві і гідрокарбонатні кальцієво-натрієві. Мінералізація їх змінюється в межах 0,5-0,9 г/дм³, загальна жорсткість – 7,9-10,6 мг-екв/дм³, рН – 7,0-7,2. Живлення водоносного горизонту відбувається за рахунок інфільтрації атмосферних опадів, а також за рахунок інфільтрації поверхневих вод та перетікання із суміжних водоносних горизонтів. Розвантаження водоносних горизонтів відбувається загалом у поверхневі водотоки. Води горизонту забруднюються з поверхні нітратами, нітритами, аміаком. Використовуються шахтними колодзями для водопостачання індивідуальних господарств.

У досліджуваній області налічується 1 324 озера, сумарним об'ємом 136,50 млн. м³ та площею водного дзеркала 6 524,6 га. З них 1200 озер знаходиться у басейні річки Десна (сумарний об'єм 121,56 млн. м³, площа водного дзеркала – 5572,0 га). Режим рівнів озер непостійний, тому внаслідок цього площа їх водного дзеркала і об'єм постійно змінюються.

Поверхневі водні ресурси складаються з місцевого стоку, який формується у річковій мережі на власній території, транзитного, що надходить із суміжних країн по Дніпру, Десні та її притоках, стоку, який надходить із суміжних областей, підземних вод і запасів води, зосереджених у водоймах, озерах і болотах області.

Річки мають змішаний тип живлення, переважно атмосферний, з помітною участю ґрунтових вод (снігове живлення – біля 50%, дощове – 30%, підземне – 20%). Характерним є чітко виражена весняна повінь, низька літня межень, що інколи переривається дощовими паводками, та дещо підвищене стояння рівнів восени внаслідок дощів та взимку через відлиги. У період весняної повені спостерігаються найбільші підйоми рівнів води - вода виходить на заплаву, річка проносить від 40 до 80% річного стоку.

Наявність значних за площею лісових масивів у долинах річок сприяє зменшенню та уповільненню поверхневого стоку, особливо весною, а отже зменшенню максимальних повеневих та паводкових рівнів води в річках і витрат води в них, більш рівномірному живленню річок та струмків на протязі року, збільшенню у ньому частки ґрунтових вод.

Загальна характеристика стоку річок суббасейну Верхнього Дніпра та Десни

Водозбірна площа суббасейну Верхнього Дніпра – найменшого суббасейну – складає 2 309 км², а його річкова мережа складається з річки Сож та декількох малих річок.

Водозбірна площа суббасейну Десни складає 33 196 км². Більше 80% річного стоку Дніпра формується в верхній частині басейну (вище Києва), зокрема на сам Дніпро з Березиною й Сожем припадає 35% річного об'єму води, Прип'ять – 26% і Десну – 21%. Річка Сож – середня річка, ліва притока р. Дніпро. У пониззі, утворює природний кордон між Україною і Білоруссю, протікає територією Чернігівського району Чернігівської області на протязності близько 30 км.

Річкова мережа суббасейну річки Десна добре розвинена, середня густина річкової мережі становить 0,24 км/км². У водозбірному басейні р. Десна, в межах України, протікає 5 середніх річок площею водозбору від 2 тис. км² – Сейм, Клевень, Судость, Снов та Остер (рисунок 3.3).

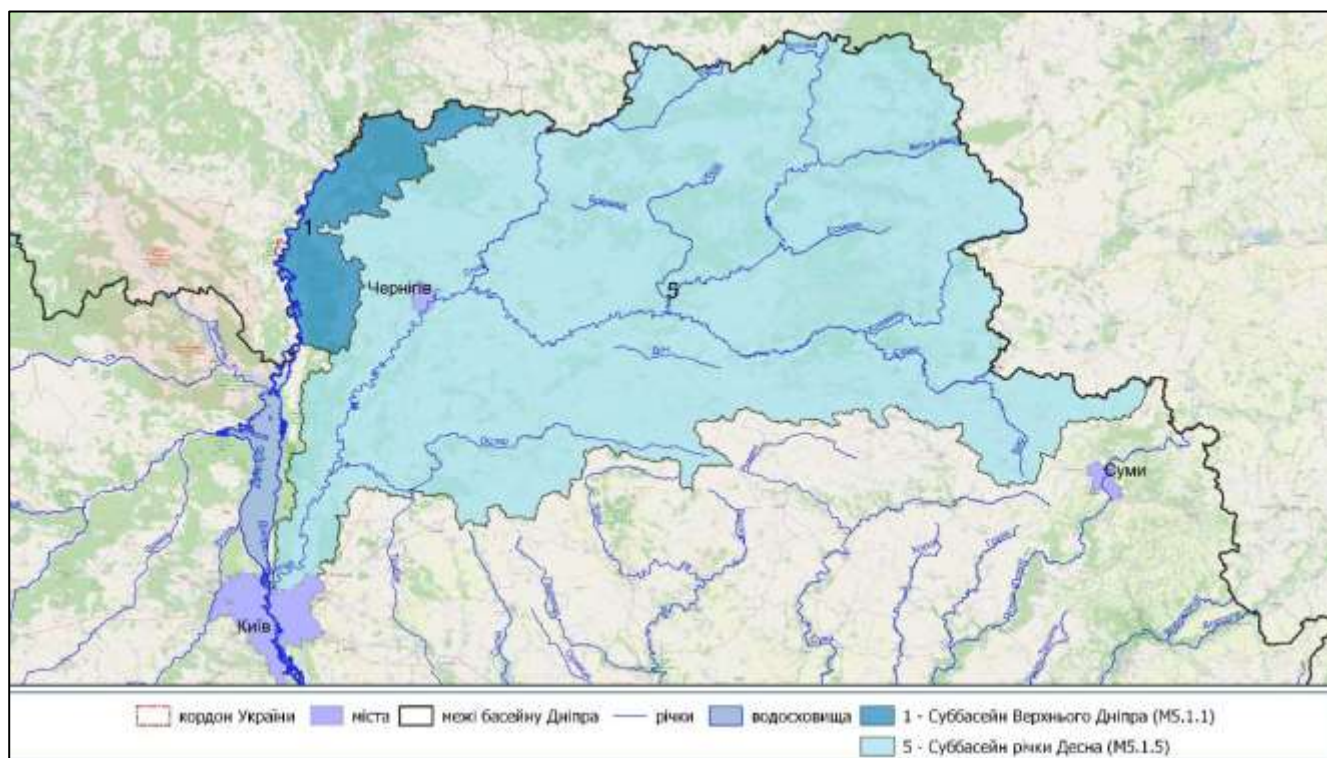

Рисунок 3.3 – Схема суббасейну р. Десна

Десна – ліва притока 1-го порядку р. Дніпро, її довжина в межах України становить 591 км. Більша частина ріки протікає в межах Чернігівської області (552 км), лише її нижня частина знаходиться в Київській області. Десна – рівнинна річка з широкою (до 15 км) долиною, заплава річки заболочена, з чисельними протоками та озерами. Гідрологічний режим визначається весняною повінню та низькою літньою меженню. Швидкість течії незначна, найбільша

(0,95 м/сек) припадає на квітень, у меженний період вона становить 0,4-0,7 м/сек. Середній багаторічний об'єм стоку Десни оцінюється в 10,2 куб. км на рік. Найбільші притоки Десни на території Чернігівської області – це Снов, Убідь, Мена, Білоус (праві), Сейм, Остер, Доч (ліві). Більша частина басейну р. Десни за схемою фізико-географічного районування України розташована в межах зони мішаних лісів (Чернігівське Полісся, Новгород-Сіверське Полісся), лише південно-східна – у межах лісостепової зони (Північна область Дніпровської терасової рівнини).

На всій протяжності в межах території України річка Десна не зарегульована. Руслові водосховища побудовані на її притоках різних порядків, в основному в басейні р. Сейм, та використовуються для загального водокористування. Всього на території суббасейну річки Десна налічується 23 водосховища

Річка Десна – одна з небагатьох річок України, яка має велику природну інтенсивність переформування русла. Через меандрування (звивистість русла) та водну ерозію постійно відбувається розмив та руйнування берегів річки. Руйнування берегів на території населених пунктів, сільськогосподарських угідь, транспортних комунікацій призводить до виникнення загрози руйнування житлових та господарських об'єктів. На деяких ділянках річки спостерігається тенденція до прориву меандр, внаслідок чого може відбутися природне спрямлення русла, що супроводжується втратою цінних прибережних земель. Десна - типова рівнинна річка, якій властиве меандрування. Значною, звичайно в кілька кілометрів, є ширина заплави. Русло переважно складено з піску, однак піщані пляжі поширені здебільшого в нижній течії. Зрідка Десна розгалужується на рукави. Принаймні один з них, а саме Любич, має велику довжину – 23 км. Він починається на північній околиці с. Крехаїв і закінчується біля с. Літки – фактично біля гідрологічного поста. Значним за розмірами є й острів Любичів між основним руслом Десни та згаданим рукавом, площа острова – 41 км². За розмірами він навіть більший за острів Хортиця.

Ще один поділ Десни на два рукави відбувається перед самим впадінням річки у Дніпро. За 3 км від цього місця від Десни відгалужується рукав Десенка. На початку ХХ ст. у місці відокремлення останньої збудовано переливну дамбу. Свого часу Десна була важливою транспортною артерією з регулярним судноплавством, яке не витримало конкуренції та припинено.

Істотно меншим, ніж раніше, став видобуток піску з метою поліпшення судноплавства. Тож річка фактично повернулася у природні умови з доволі значним розмивом берегів і водночас утворенням великих мілин. Особливістю рівневого режиму Десни є значна амплітуда коливань, яка становить 7-8 м.

У Чернігові, де спостереження розпочато наприкінці ХІХ ст., історична амплітуда коливань рівня сягає 9 м. Найвищий рівень (985 см над «0» поста) тут зафіксовано 18.04.1917 р., найнижчий (69 см) – 04-06.09.2015 р. Значне зростання рівня води навесні супроводжується затопленням заплави. Ширина водного простору в цей час сягає кількох кілометрів.

Такі значні коливання позначилися на господарській сфері і загалом на розселенні людей. На українській ділянці річки є лише три міста (Новгород-Сіверський, Чернігів та Остер), причому лише одне (Чернігів) доволі велике. Місцеві села внаслідок значних підйомів рівня і затоплення заплави звичайно розташовані більш як за кілометр від річки. Порівняно небагато на Десні і мостів. Водночас існує кілька поромів. Поміж іншого, їх використовують для перевезення худоби на заплавні луки, на які багата річка. Стік Десни на українській ділянці річки реєструється на трьох гідрологічних постах: Розльоти (відстань від гирла – 461 км, площа водозбору – 36300 км²), Чернігів (205 км, 81400 км²) і Літки (36 км, 88500 км²).

За рядом спостережень на посту Чернігів до 2020 р. включно, середня багаторічна витрата води становить 329 м³/с (10,4 км³/рік), на посту Літки (період 1973-2020 рр.) – 358 м³/с. Максимальна витрата, яку будь-коли спостерігали на посту Чернігів, становить 8090 м³/с (18.04.1917 р.), мінімальна – 29,4 м³/с (17.11.1897 р., 30.12.1921-01.01.1922 рр.). За даними спостережень максимальні витрати мають тенденцію до зменшення. Це відбувається за рахунок збільшення підземної складової сумарного водного стоку річок суббасейну Десни.

Деякий вплив на водний режим Десни чинить господарська діяльність. Як уже зазначено, у верхів'ї річки у межах території Росії працює Смоленська АЕС, для якої на Десні створено водойму-охолоджувач. Крім того, біля р. Сейм функціонує Курська АЕС. У межах території України найбільше води забирає Деснянська водопровідна станція, що розташована дещо вище впадіння річки у Дніпро. Це основне джерело питного водопостачання Києва. Вода після споживання та очищення на Бортницькій станції аерації відводиться у Канівське водосховище нижче м. Києва. Крім Києва, воду з Десни забирають для водопостачання м. Бровари. Водозабір розташований біля с. Пухівка. Як зазначено вище, м. Чернігів забезпечується підземною водою. Подібно до р. Прип'ять, Десна в нижній течії зазнала підпору, а саме від Канівського водосховища. Нижче с. Хотянівка швидкість течії помітно менша, ніж біля с. Літки. Ще нижче – на останніх кілометрах течії – на Десні можна спостерігати цікаве явище – рух води проти звичної течії при скидах Київської ГЕС. Нижня течія Десни в літній період широко використовується для відпочинку, зокрема водного туризму. Цьому сприяють численні піщані пляжі, чиста вода, а також близькість до Києва. У нижній течії Десни чимало й дачних масивів.

Більше половини масивів поверхневих вод у досліджуваних басейнах є істотно зміненими. З них 58% зазнало спрямлення русла, 27% МПВ зарегульовано водосховищами і ставками, а 15% МПВ зазнали як спрямлення, так і зарегульованості (рисунки 3.4).

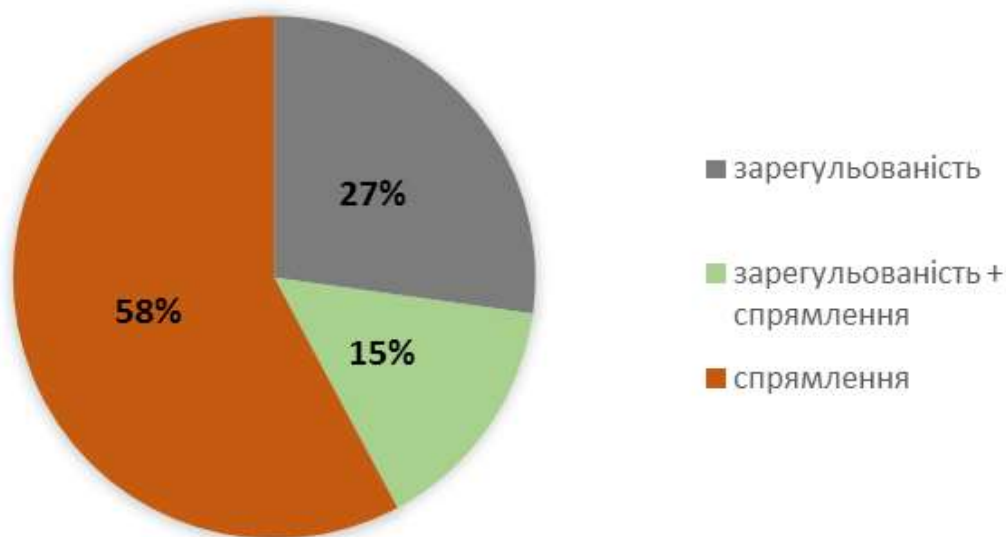

Рисунок 3.4 – Причини змін гідроекологічного стану річок суббасейну Десни та Верхнього Дніпра

Територія суббасейнів Верхнього Дніпра та Десни розташована у межах найкрупнішого гідрогеологічного регіону України – Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Водоносні горизонти належать до зони активного водообміну, містять воду питної якості та використовуються для централізованого водопостачання населених пунктів і промислових підприємств.

Суббасейни Верхнього Дніпра та Десни є багатими на ресурси підземних вод. Нині використання підземних вод на території цих суббасейнів у середньому становить лише 3% від їхніх прогнозних ресурсів.

На території запланованої лісогосподарської діяльності визначено 1 водний об'єкт: річка Слот.

Характеристика водотоків на території діяльності ПСП «Рекорд»

Слот – річка в Україні, в межах Корюківського району Чернігівської області. Ліва притока Ревни (суббасейн Десни).

Слот бере початок у лісовому масиві, на схід від села Шведчина. Тече переважно на захід, у пониззі – на північний захід і північ. Впадає до Ревни на північний захід від села Баранівки.

Довжина 42 км, площа басейну 363 км². Річка типово рівнинна. Долина коритоподібна, завширшки до 2-2,5 км. Заплава широка, місцями заболочена. Річище слабозвивисте, завширшки до 6-8 м, завглибшки до 1,5 м, на окремих ділянках каналізоване. Похил річки 0,9 м/км.

У місці проведення гідроекологічного моніторингу ширина річки коливалася в межах 4-5 м. Глибина до 0,3 м, русло спрямлене, дно піщане. Біля берегів русло вкрито осадам органічного походження – рештки рослин. Швидкість течії становила 0,15-0,2 м/с. Вода слабопрозора,

темного кольору, без запаху. Дно на окремих ділянках вкрите невеликим шаром мулу темного кольору. Береги уривчасті з невеликою висотою. Густо вкриті чагарником та деревами.

Гідрометричні характеристики р. Слот та її басейну

№ п/п	Характеристика або гідрографічні показники	
1	Довжина, км	42
2	Ширина, м	4-8
3	Глибина середня, м	0,3
4	Глибина максимальна, м	1,5
5	Швидкість течії, м/с	0,15-0,2
6	Площа водозбору, км ²	363
7	Відстань об'єктів планованої діяльності від водойми, км	2,5
8	Середній річний модуль стоку, л/(с·км ²)	3,3

Загальна характеристика фізико-хімічних показників якості води суббасейну Десни

Водозбір річки Десна – неоднорідний, у верхів'ях заболочений; у середній і нижній течіях долина проходить у крейдових відкладах, дренуючи водоносні горизонти мергельно-крейдової товщі. На формування іонного стоку річки значний вплив має річка Сейм, яка дренує підземні води верхньокрейдових відкладів.

Вплив підземних вод, багатих на карбонати кальцію та магнію, а також значне поширення багатих на карбонати суглинків обумовлюють помірну мінералізацію та виражений гідрокарбонатний склад води річки Десна. Величина мінералізації води збільшується від витoku до гирла річки. Середньорічні значення мінералізації вод річки Десна характеризується неоднорідними коливаннями, спостерігається тенденція до збільшення мінералізації на проміжку з 1988 до 1994 р. Середнє значення мінералізації становить 380,0 мг/дм³, максимальна мінералізація спостерігалась 1994 року та становить 494 мг/дм³, мінімальне значення мінералізації 1969 року становило 309,0 мг/дм³ (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Вміст головних іонів та загальна мінералізація річкових вод суббасейну р. Десна за 1990-2015 рр., мг/дм³

№ за/п	Річка-пост	HCO ₃ ⁻	SO ₄ ²⁻	Cl ⁻	Ca ²⁺	Mg ²⁺	Na ⁺	Загальна мінералізація
1	Десна – м. Чернігів	226	29	19	65	13	16	370
2	Десна – с. Літки	238	26	19	62	7	25	371
3	Головесня – с. Покошичі	242	21	14	61	16	13	363
4	Сейм – с. Мутин	274	33	24	75	16	23	447
5	Снов – с. Щорс	177	28	20	51	12	13	301

Середньорічні значення мінералізації в період літньо-осінньої межени менш схожі на попередні розподіли, оскільки тут спостерігалася більша амплітуда та частіші коливання; середнє значення - 386,0 мг/дм³, максимальне - зафіксовано 1963, 1970, 1997 років і становлять 519,0, 498,0 і 514,0 мг/дм³ відповідно; мінімальні значення становили 320,0, 318,0, 312,0 і 320,0 мг/дм³ відповідно, і були зафіксовані 1969, 1974, 1988, 1999 років (рисунок 3.5).

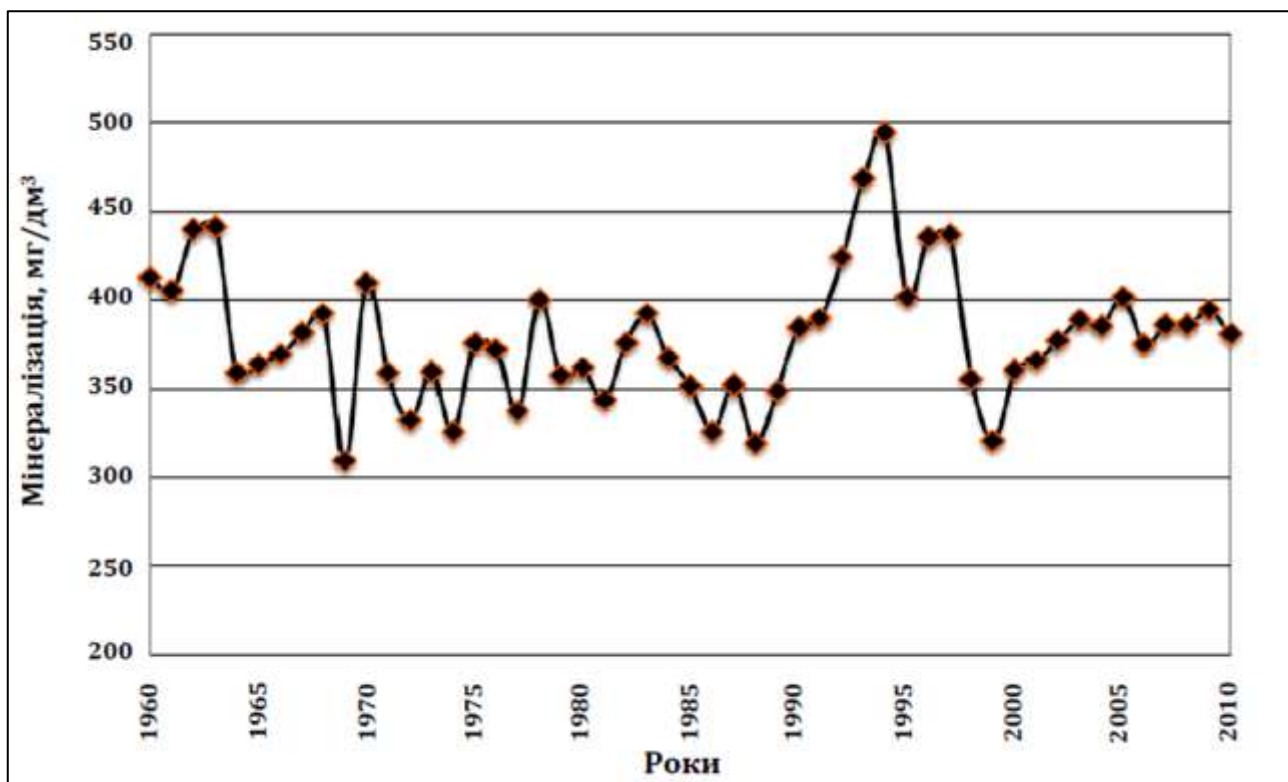

Рисунок 3.5 – Багаторічні зміни середньорічної мінералізації води р. Десна - м. Чернігів, мг/дм³

Амплітуда коливань середньорічних значень мінералізації під час літньо-осінньої межени на р. Десна – м. Чернігів становила 200,0 мг/дм³. У період зимової межени тенденція до зростання чи спадання середньорічних значень мінералізації не простежується, оскільки значення постійно зростають і спадають, але з лінії тренду видно, що середньорічні значення у цей період обумовлені іншими чинниками, вірогідно скиданням стічних вод, забором води для поливу тощо, і зростають. Середнє значення мінералізації – 440,0 мг/дм³.

Максимальні значення мінералізації зафіксовано 1962 та 1996 років і становили 566,0 і 560,0 мг/дм³ відповідно. Мінімальне значення мінералізації було зафіксовано 1999 року та становило 321,0 мг/дм³. Високий лужний резерв деснянської води HCO_3^- зумовлює відносно малі амплітуди сезонних коливань рН. Найбільші значення спостерігалися в зимовий період (7,5-7,9); у період відкритого русла рН перебувають у межах 7,9-8,5.

Органічні речовини у воді Десни формуються під значним впливом вод, які стікають із заболочених водозборів. Перманганатна окисненість води в гирлі Десни коливається в різні за водністю роки від 5,0 до 12,0 мг/дм³, біхроматна - від 15,0 до 35,0 мг/дм³.

Уміст біогенних елементів у річковій воді змінюється головним чином через гідробіологічний режим річки.

Біогенні речовини. Основним джерелом надходження сполук азоту у природні води є скиди житлово-комунальних та промислових підприємств і поверхневий стік із поверхні водо-

збору. Особливо велику роль відіграє змив добрив з сільськогосподарський угідь. Азот у природних водах представлений амонійним, нітритним та нітратним азотом. Концентрація сольового амонію, осереднена за багаторічний період по 3-х постах за довжиною річки, майже не змінювалась. На посту м. Новгород-Сіверський та м. Чернігів осереднена за багаторічний період концентрація амонію складала $0,29 \text{ мг/дм}^3$, а на посту с. Літки – $0,26 \text{ мг/дм}^3$. Слід відзначити, що в деяких випадках одиничні концентрації перевищували ГДК, але для значень, осереднених по роках, перевищень не виявлено. Підвищений вміст амонію часто спостерігається в місцях скиду стічних вод і свідчить про анаеробні умови формування хімічного складу води. Середні за багаторічний період концентрації азоту нітритного та нітратного не змінювались за довжиною ріки і перевищень по ГДК зафіксовано не було. Серед усіх показників слід звернути увагу на значення завислих речовин, які в значній мірі перевищують ГДК. Їх концентрація зростала не тільки за довжиною річки, але й впродовж періоду спостережень.

Концентрація завислих речовин переважно перевищує ГДК, її середнє значення зростало протягом усього періоду спостережень: для 1989 року середня величина за довжиною ріки складала $0,3 \text{ мг/дм}^3$, а у 2007 році цей показник досяг 15 мг/дм^3 . Збільшення виносу завислих речовин можна пояснити зростанням водності річки: з 1979 року коливання її річного стоку знаходяться у багатоводній фазі

Протягом тривалих періодів на гідрологічних постах річки Десна спостереження проводились за такими важкими металами, як Cu, Zn, Cr, Mn та Fe. Концентрація цинку, осереднена за весь період спостережень, змінюється за довжиною річки і складає на посту Новгород-Сіверський $0,045 \text{ мг/дм}^3$, на посту Чернігів - $0,019$, а на посту с. Літки – $0,067 \text{ мг/дм}^3$. Вміст міді у воді річки Десна змінюється так само, як і вміст цинку. Найбільші концентрації спостерігаються на постах вище міста Новгород-Сіверський та с. Літки і становлять вони $0,0086 \text{ мг/дм}^3$. На посту вище м. Чернігів концентрація міді складає $0,0036 \text{ мг/дм}^3$. Вимірювання вмісту марганцю проводилось лише на двох гідрологічних постах – м. Чернігів та с. Літки, для яких концентрації змінювались від $0,077$ до $0,023 \text{ мг/дм}^3$ відповідно.

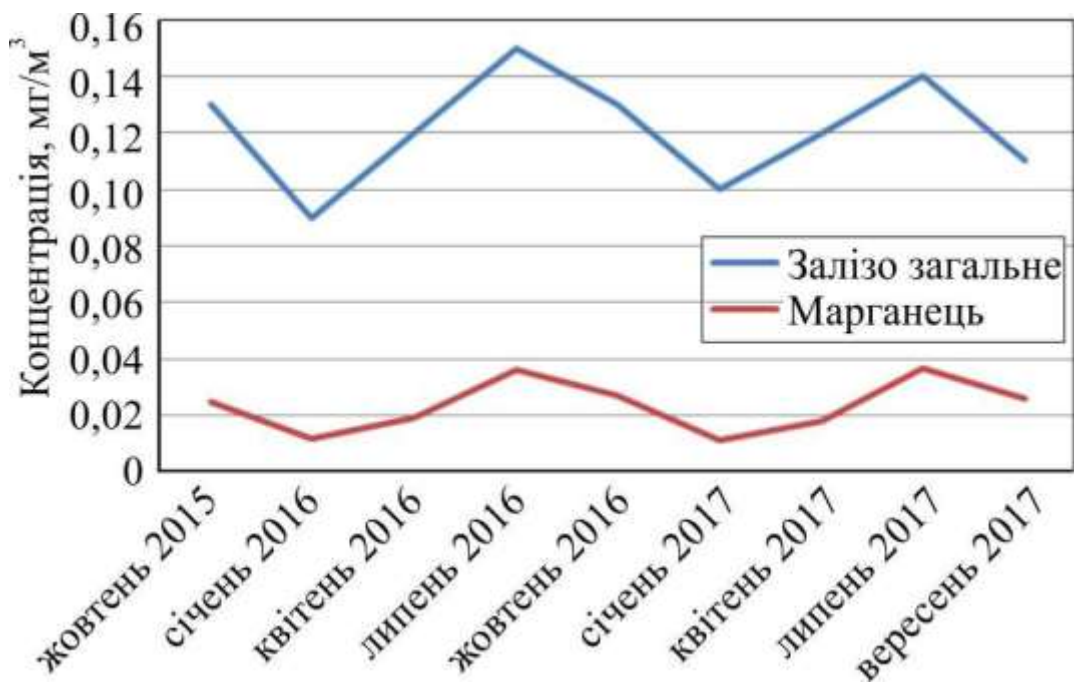

Рисунок 3.6 – Вміст важких металів у воді річки Десна

Концентрація хрому в водах річки Десна зростає за довжиною від 0,001 до 0,009 мг/дм³. І хоча ці концентрації не перевищують ГДК, все ж можна сказати, що Чернігів справляє деяке забруднення хромом природних вод річки Десна. Вміст заліза в воді річки Десна на посту м. Новгород-Сіверський складає 0,465 мг/дм³. Далі вниз за течією, на посту м. Чернігів концентрація дещо зменшується і становить 0,225 мг/дм³, а на посту с. Літки концентрація заліза загального складає 0,313 мг/дм³. Отримані результати дозволили зробити висновок, що вода забруднюється важкими металами на території Росії, надалі відбувається природне очищення, яке порушується у межах м. Чернігів.

В результаті аналізу вихідних даних по нафтопродуктах встановлено, що в середньому лише 30% проб дають результат, відмінний від нуля. Тобто у 70% випадків нафтопродуктів у воді річки Десна не було виявлено, але інші 30% проб фіксують значний вміст нафтопродуктів у воді. Причому в 80% випадків цей вміст перевищує ГДК. Осереднена за багаторічний період концентрація нафтопродуктів у воді річки Десна змінюється від 0,07 до 0,12 мг/дм³. Причому на посту вище м. Чернігів відзначається її незначне зменшення до 0,05 мг/дм³. Така сама тенденція спостерігається і за максимальними значеннями. Найбільша концентрація нафтопродуктів зафіксована на посту с. Літки у 1994 році. Слід зазначити, що на інших постах максимум був зафіксований також у 1994 році. Концентрація СПАВ, осереднена за багаторічний період, не перевищує ГДК і практично не змінюється за довжиною річки і коливається в межах від 0,02 до 0,05 мг/дм³. Але за максимальними значеннями, зафіксованими на трьох гідрологічних постах, просліджується чітка тенденція зростання вмісту СПАВ у водах ріки Десна вниз за течією. Слід зазначити, що максимальні значення також не перевищують ГДК.

Показники якості води річки Слот

Для визначення ступеню вмісту головних іонів використовують показники загальної мінералізації та показник жорсткості води. В річці *Слот* води характеризувалися низькою мінералізацією 158 мг/дм³. Жорсткість низька – 2,36 мг-екв/дм³. Такі значення показників мінералізації та жорсткості води зумовлені тим, що на формування гідрохімічного режиму водотоку великий вплив у цей час року чинить поверхневий стік.

Хімічний склад вод цього типу визначається бідними піщаними кислими дерново-підзолистими ґрунтами. З цієї ж причини води річки мають слабо кислу реакцію (рН = 6,73).

У воді річки зафіксовано перевищення вмісту органічних речовин по показнику БСК₅, та вмісту завислих речовин. За іншими показниками хімічного складу води суттєвих відхилень від діючих нормативів не зафіксовано (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 – Фізико-хімічні характеристики води річки Слот

Показник	Одиниця вимірювання	Результат дослідження	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення
Каламутність	НОК	5,3	-
Водневий показик, рН	одиниця рН	6,73	6,5-8,5
Загальна жорсткість	мг-екв/дм ³	2,36	7
БСК ₅	мгО ₂ /дм ³	4,71	2
Завислі речовини	мг/л	26	20
Загальна мінералізація	мг/л	158	1000
Амоній (NH ₄ ⁺)	мг/л	0,31	0,5
Фосфати (PO ₄ ³⁻)	мг/л	0,03	3,5

З виконаних досліджень якості води за низькою фізико-хімічних показників можна зробити висновок, що річка вивченої території знаходиться у задовільному гідроекологічному стані і знає певного антропогенного тиску.

Проведення планованої господарської діяльності істотно не вплине на фізико-хімічні характеристики води.

3.5 Ґрунтові умови

Згідно договору з Приватним сільськогосподарським підприємством «Рекорд» (ПСП «Рекорд»), виконано комплекс польових, лабораторних та аналітичних робіт з оцінки впливу діяльності (ОВД) вказаного лісгосподарського підприємства на ґрунтовий покрив (Додаток Ж).

Під час польових досліджень було закладено 3 ґрунтових розрізів, проведені фотофіксація ґрунтових профілів та рослинного покриву в місцях їх закладання, опис ґрунтових профілів з визначенням морфологічних ознак генетичних горизонтів, відібрані зразки ґрунту для подальшого лабораторного дослідження, визначені географічні координати цих розрізів з метою можливості подальших моніторингових та інших робіт. У польових умовах визначалась наявність проявів ерозійних процесів та ризику їх виникнення чи поширення після проведення лісорубних робіт. Досліджені морфологічні ознаки генетичних горизонтів та проведені

лабораторні роботи дали можливість визначити видовий склад ґрунтів, їх водно-фізичні та фізико-хімічні властивості.

Опис ґрунтових профілів буде представлено в додатку Ж.

У межах території дослідження було діагностовано дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти, що сформувались під мішаними та сосновими лісами в умовах промивного водного режиму на водно-льодовикових глинисто-піщаних відкладах.

За результатами проведених агрохімічних досліджень встановлено, що показники реакції ґрунтового розчину (рН у витяжці CaCl_2) варіюють у межах 3,8-5,1, що відповідає сильнокислій та кислій реакції середовища. Такі значення свідчать про інтенсивний розвиток підзолистого процесу, вимивання основ та накопичення кислотних продуктів ґрунтоутворення.

Величина гідролітичної кислотності становить 3,6-5,6 ммоль/100 г ґрунту, що характеризує середній та підвищений рівень кислотності поглинального комплексу та обумовлює наявність обмінних катіонів водню і алюмінію.

Вміст органічної речовини (гумусу) знаходиться в межах 0,3-1,2%, що відповідає дуже низькому та низькому рівню гумусованості. Це є характерною ознакою легких за гранулометричним складом ґрунтів, сформованих на піщаних відкладах, з інтенсивними процесами мінералізації та вимивання.

Забезпеченість ґрунтів основними елементами живлення оцінюється як низька: вміст легкогідролізованого азоту становить 5,9-32,2 мг/кг, рухомого фосфору – 18,3-61,4 мг/кг, обмінного калію – 14,8-25,3 мг/кг ґрунту. Виявлені показники свідчать про обмежене забезпечення рослин елементами живлення та низьку ємність поглинального комплексу.

Сукупність наведених агрохімічних характеристик (кисла реакція середовища, підвищена гідролітична кислотність, низький вміст гумусу та елементів живлення) є типовою для дерново-слабопідзолистих піщаних ґрунтів, сформованих на водно-льодовикових пісках.

За рівнем природної родючості досліджувані ґрунти відносяться до малородючих. Основними лімітуючими факторами є підвищена кислотність, низький вміст органічної речовини та дефіцит основних елементів живлення (Додаток Ж).

У межах дослідженої території поширені дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти, які сформувалися під мішаними та сосновими лісами за умов надмірного або достатнього зволоження і промивного водного режиму. Для них характерний чітко диференційований профіль із вираженими елювіальними та ілювіальними горизонтами, що свідчить про розвиток підзолистого процесу.

Ці ґрунти відзначаються низькою природною родючістю, що пов'язано з кислою реакцією ґрунтового розчину, низьким вмістом гумусу, легкогідролізованого азоту, а також підвищеною

гідролітичною кислотністю. Вміст рухомих форм фосфору та обмінного калію є недостатнім, що обмежує поживний режим рослин. Легка гранулометрична будова (переважання піщаних фракцій) зумовлює низьку вологоємність і слабку здатність до утримання поживних речовин, що сприяє їх швидкому вимиванню з кореневмісного шару.

У межах обстеженої території не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та проявів процесів його деградації, обумовлених проведенням лісгосподарських робіт. Шар лісової підстилки, розвинута підлісна рослинність захищають поверхню ґрунту від проявів ерозійних процесів.

Враховуючи геоморфологічні умови ґрунтоутворення і регіональні особливості ведення лісгосподарської діяльності, на землях господарства у процесі післяпроектного моніторингу необхідно виділяти репрезентативні виділи для площ, які визначаються річними планами лісгосподарських робіт чи річними лісосічними відомостями, у відповідності до фонду рубок.

На території планованої діяльності, вважаємо за можливе проведення всіх видів рубок (рубки головного користування, суцільні санітарні та інші), передбачених Законодавством України, з дотриманням умов моніторингу стану ґрунтового покриву.

3.6 Пожежна ситуація

Пожежна безпека в лісі повинна забезпечуватися проведенням профілактичних заходів, оперативного виявлення і ліквідації лісових пожеж на території лісового фонду. З цією метою слід проводити розробку оперативних протипожежних планів, встановлювати регламент роботи лісопожежних служб в залежності від пожежної небезпеки і фактичної горимості лісів, проводити регулювання відвідування лісових урочищ, контролювати дотримання правил пожежної безпеки та ряд інших заходів.

Ступінь пожежної небезпеки визначався за «Шкалою оцінки природної пожежної небезпеки лісових ділянок лісового фонду» розробленою інститутом «Укрдіпроліс» і затвердженою наказом Міністерства лісового господарства України від 2 червня 1997 року № 52. Розподіл площі земель лісгосподарського призначення за класами пожежної небезпеки наведений в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Розподіл площі земель лісгосподарського призначення за класами пожежної небезпеки

Підприємство	Класи пожежної небезпеки					Разом	Середній клас
	1	2	3	4	5		
ПСП «РЕКОРД»	375,6	831,6	318,1	336,8	43,9	1906,0	2,39

Територія характеризується 2,39 класом пожежної небезпеки, що зумовлено значною питомою вагою вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок хвойних порід і відвідуванням лісу населенням.

Територія ПСП «РЕКОРД» за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними

відноситься до зони наземного патрулювання.

Розподіл кварталів за класами пожежної небезпеки, елементи існуючого і запроєктованого протипожежного улаштування, місця відпочинку, пункти зосередження протипожежного інвентарю та інші об'єкти протипожежного призначення показано на окремій карті-схемі протипожежного упорядкування.

У таблиці 3.6 наведено обсяги запроєктованих заходів з протипожежного впорядкування.

Таблиця 3.6 – Обсяги запроєктованих заходів з протипожежного впорядкування

Найменування	Одиниці вимірювання	Існує	Проєктується	Прийнято 2-ою л/в нарадою	Термін виконання
1. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки					
1.1. Організація пунктів зосередження протипожежного інвентарю	шт.	1	1	1	проектний період
1.2. Матеріально-технічне забезпечення пожежних служб	тис.грн.	Згідно нормативів за діючими розцінками			
2. Заходи з попередження виникнення пожеж (профілактичні)					
2.1. Встановлення, відновлення та ремонт шлагбаумів	шт.	4	6	6	проектний період
2.2. Встановлення попереджувальних аншлаків	шт.	2	5	5	щорічно
2.3. Обладнання місць відпочинку й паління	шт.	2	3	3	проектний період
3. Заходи з попередження розповсюдження лісових пожеж (обмежувальні)					
3.1. Створення мінералізованих смуг	км	30	30	30	щорічно
3.2. Догляд за мінералізованими смугами	км	50	50	50	щорічно

Основними причинами виникнення лісових пожеж є необережне поводження з вогнем у лісі, а також порушення правил пожежної безпеки. Вся територія лісового господарства за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними віднесена до наземної охорони лісів.

З метою своєчасного виявлення і оповіщення про лісову пожежу в пожежно-небезпечний період проводиться наземне патрулювання лісовою охороною та цілодобове чергування тимчасовими пожежними сторожами в лісовому господарстві.

Охорону і захист лісу здійснює державна лісова охорона. Основними її завданнями є здійснення державного контролю за всіма лісокористувачами і власниками лісів, за дотриманням лісового законодавства, забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, шкідників і хвороб лісу, запобіганням правопорушенням та контроль за використанням лісових ресурсів. Регулювання діяльності лісової охорони здійснюється згідно Положення про державну лісову охорону (2009).

Щорічно на підприємстві складається мобілізаційно-господарський план гасіння лісових пожеж, а також здійснюються наступні організаційно-технічні заходи:

- щорічно оприлюднюються рішення райдержадміністрації «Про заходи по

поліпшенню протипожежної охорони лісів і підготовки до пожежонебезпечного періоду» і проводиться роз'яснювальна робота серед населення;

— з метою виявлення пожеж і вчасного оперативного їх гасіння під час пожежонебезпечного періоду проводиться патрулювання пожежними вартовими, лісовою охороною, чергування біля телефонних апаратів в конторі підприємства.

У пожежонебезпечному періоді в лісовому фонді забороняється:

1) розпалювати багаття за межами спеціально визначених та облаштованих місць (крім тих, що пов'язані з технологічними вимогами лісгосподарських заходів у спеціально передбачених для цього місцях). Розташування місць розведення багать визначається у матеріалах лісовпорядкування, протипожежного впорядкування або переліку, затвердженому постійним лісокористувачем, власником лісів, опублікованих на веб-сайтах постійних лісокористувачів, органів місцевого самоврядування та розміщених на інформаційних стендах;

2) заїжджати та перебувати на території лісового фонду (крім транзитних шляхів) транспортним засобам та іншим механізмам, крім тих, що використовуються для лісгосподарської мети та охорони лісів від пожеж, у разі встановлення IV і вище класу пожежної небезпеки за умовами погоди;

3) відвідувати населенням (у тому числі з метою полювання) хвойних насаджень у разі встановлення IV і вище класу пожежної небезпеки за умовами погоди;

4) відвідувати населенням (у тому числі з метою полювання) усіх лісів у разі комплексного показника пожежної небезпеки за умовами погоди більше 10000 та швидкості вітру більше 10 метрів на секунду;

5) палити, кидати в лісі непогашені сірники, недопалки, витрушувати з люльок гарячий попіл, крім місць, обладнаних для цієї мети;

6) залишати обмашене, просочене бензином, гасом, мастилом чи іншими горючими речовинами ганчір'я тощо;

7) заправляти паливом у лісі паливні баки під час роботи двигуна;

8) експлуатувати машини та інші механізми з несправною паливною та іскрогасною системою;

9) палити або користуватися відкритим вогнем під час проведення робіт із пально-мастильними матеріалами (переливання пального, заправки двигунів);

10) використовувати на полюванні пижі, виготовлені з горючих або з таких, що здатні тліти, матеріалів.

Протипожежне впорядкування включає комплекс правових, організаційних технічних, лісгосподарських та інших заходів, направлених на попередження виникнення пожеж, обмеження їх розповсюдження, зниження пожежної безпеки в лісі, підвищення пожежестійкості

деревостанів, своєчасне виявлення пожеж та їх гасіння. Заходи з охорони лісів від пожеж запроектовані з врахуванням економічних, біологічних і екологічних особливостей лісового фонду. В основу проектування покладені Правила пожежної безпеки в лісах України (2005), Положення про лісові пожежні станції (2006), узгоджені з лісогосподарським підприємством основні заходи з протипожежного улаштування.

3.7 Флора, фауна, біорізноманіття

Відмості про рослинний світ

У таблиці 3.7 наведений розподіл лісів території лісокористування за головними лісоутворюючими породами.

Таблиця 3.7 – Розподіл лісів території лісокористування за головними лісоутворюючими породами

Індекс типу лісу	Панівна деревна порода	Площа	
		фактична	оптимальна
A1C	СОСНА ЗВИЧАЙНА	3.3	3.3
A2C	СОСНА ЗВИЧАЙНА	3.8	65.6
	СОСНА ЗВИЧ. В ОСЕРЕДКАХ КОР. ГУБ.		
	Разом	34.7	34.7
B2DC	СОСНА ЗВИЧАЙНА	201.5	363.5
	СОСНА ЗВИЧ. В ОСЕРЕДКАХ КОР. ГУБ.	161.2	
	АКАЦІЯ БІЛА	0.8	
	БЕРЕЗА ПОВИСЛА	12.9	12.9
	Разом	376.4	376.4
B3DC	СОСНА ЗВИЧАЙНА	1.3	4.9
	БЕРЕЗА ПОВИСЛА	2.6	
	ВІЛЬХА ЧОРНА	1.0	
	Разом	4.9	4.9
C2ГДС	СОСНА ЗВИЧАЙНА	1.2	44.8
	СОСНА ЗВИЧ. В ОСЕРЕДКАХ КОР. ГУБ.	25.2	
	БЕРЕЗА ПОВИСЛА	18.4	
	Разом	44.8	44.8
C3ГДС	СОСНА ЗВИЧАЙНА	1.7	5.4
	БЕРЕЗА ПОВИСЛА	3.1	
	ОСИКА	0.6	
	Разом	5.4	5.4
C4ВЛЧ	ВІЛЬХА ЧОРНА	22.3	22.3
	Усього	491.8	491.8

Загальна вікова структура деревостанів за групами віку наведена в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 – Загальна вікова структура деревостанів за групами віку

Групи порід	Існуючий				Оптимальний			
	мо-лод-няки	серед-ньові-кові	при-сти-гаючі	стиглі і пере-стійні	мо-лод-няки	серед-ньові-кові	при-сти-гаючі	стиглі і пере-стійні
ЗАХИСНІ ЛІСИ								
Хвойні		89.3	10.7		36.3	36.3	18.2	9.2
Твердолистяні								
М'яколистяні		83.3		16.7	28.6	42.8	14.3	14.3
Разом		88.9	9.8	1.3	35.7	36.8	17.9	9.6
ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ЛІСИ								
Хвойні	4.5	38.2	44.6	12.7	44.5	22.2	22.2	11.1
Твердолистяні		100.0			28.5	28.6	14.3	28.6
М'яколистяні	20.5	26.1	33.1	20.3	28.7	42.7	14.3	14.3
Разом	6.6	36.8	42.9	13.7	42.5	24.8	21.2	11.5
УСЬОГО ПО ПІДПРИЄМСТВУ								
Хвойні	4.0	43.9	40.8	11.3	43.6	23.8	21.7	10.9
Твердолистяні		100.0			28.5	28.6	14.3	28.6
М'яколистяні	19.1	30.1	30.8	20.0	28.7	42.7	14.3	14.3
Усього	5.9	42.3	39.5	12.3	41.8	26.1	20.8	11.3

Розподіл вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за класами бонітету наведена в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Розподіл вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за класами бонітету

Панівна деревна порода	Класи бонітету									Разом
	1Б і вище	1А	1	2	3	4	5	5А	5Б	
СОСНА ЗВИЧАЙНА	53.4	82.9	72.9	3.3	0.3					212.8
СОСНА ЗВИЧ. В ОСЕРЕДКАХ КОР. ГУБ.	43.6		31.4							217.3
		142.3								
АКАЦІЯ БІЛА			0.8							0.8
БЕРЕЗА ПОВИСЛА	19.0	3.1	11.9	3.0						37.0
ОСИКА			0.6							0.6
ВІЛЬХА ЧОРНА	1.0		13.4	6.3	2.6					23.3
Разом		228.3		12.6	2.9					491.8
	117.0		131.0							
%	23.8	46.4	26.6	2.6	0.6					100

За результатами робіт базового лісовпорядкування, встановлено, що на території ПСП «Рекорд» відсутні лісові ділянки, які потенційно відповідають критеріями визначення належності до пралісів, квазіпралісів або природних лісів відповідно до «Методики визначення

належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів» (Додаток 3).

Відповідно до частини 5 статті 12 Закону України «Про Червону книгу України», не допускається оприлюднення відомостей про точне місце перебування (зростання) об'єктів Червоної книги України та інших відомостей про них, якщо це може призвести до погіршення умов охорони та відтворення цих об'єктів. З цих позицій, інформація про місця перебування тварин Червоної книги, що є об'єктами незаконного полювання або торгівлі, або про місця зростання рослин Червоної книги України, що є об'єктами незаконного вилучення з природи для комерційних чи утилітарних цілей, є конфіденційною. До зазначеної інформації застосовується частина 8 статті 4 Закону «Про оцінку впливу на довкілля» та частини 9 і 18 «Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля» (постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026).

Проведення дослідження щодо наявності природних оселищ, біологічного різноманіття, ідентифікації рідкісних та зникаючих видів флори і фауни на території ПСП «Рекорд» охоплювало весняний період – кінець березня – початок квітня 2026 р., у проміжки часу характерні для вегетаційного періоду рослин та життєвих циклів тварин.

Уточнення структури екологічної мережі, природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі регіону, камеральні роботи проводили у квітні 2026 року.

Програмою дослідження передбачалося проведення польових та камеральних робіт, які включали:

- попередній аналіз розташування об'єкту досліджень відносно об'єктів і територій природно-заповідного фонду, Смарагдової мережі, компонентів регіональної екологічної мережі, водно-болотних угідь, що охороняються Рамсарською Конвенцією (Рамсарські водно-болотні угіддя) та об'єктів Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО;

- оцінювання розташування і типи природних оселищ (біотопів) під охороною Резолюції 4 Бернської конвенції, рослинних угруповань Зеленої книги України та їх аналогів у Національному каталозі біотопів України на основі аналізу ГІС-баз даних, доступних інформаційних джерел та наукових публікацій;

- розробка оптимізованих маршрутів з використанням топографічних карт та таксаційних матеріалів з метою обстеження територій лісового фонду підприємства і деталізації складу, структури, віку деревостанів;

- проведення ідентифікації лісів старше 120 років, дерев-насінників і плюсових дерев, дуплястих та найстаріших дерев, а також таких, що мають виняткове значення для збереження біорізноманіття, місцеіснування видів тварин або інших живих організмів, життєдіяльність яких пов'язана з такими деревами на території проєктованих рубок;

- вивчення видового різноманіття та наявності раритетної флори і фауни із переліку Червоної книги України, Резолюції 6 Бернської конвенції та інших міжнародних договорів, ратифікованих від імені України, в найближче розташованих об'єктах Смарагдової мережі, природних ядрах, екологічних коридорах та об'єктах природно-заповідного фонду (ПЗФ);

- складання переліку видів флори і фауни, що особливо важливі для збереження (з Червоної книги України, з додатків до Бернської Конвенції та її Резолюції №6 (1998) або інших міжнародних договорів, ратифікованих від імені України, з переліків регіональної охорони) і зазнають значного впливу, у випадку, якщо їхні популяції потрапляють повністю або частково до території запроектованих суцільних або поступових рубок чи розташовані на ділянках, що безпосередньо межують з територією планованої діяльності, включаючи особливо вразливі групи лісових тварин: кажанів, птахів, що гніздуються у дуплах дерев, хижих птахів, що гніздуються на деревах, безхребетних тварин і грибів, пов'язаних з мертвою деревиною; зазначити факти реєстрації їхніх популяцій на лісових ділянках, відведених під рубки, або поряд з рубками;

- розробка рекомендацій та переліку заходів щодо зменшення впливу від впровадження планованої діяльності на біорізноманіття, природні оселища, рослинні угруповання, раритетну флору і фауну, природоохоронні території з перспективою на найближчі роки.

Застосовували такі методи дослідження: детально-маршрутні, описові, статистичні, аналітичні, порівняльні, біоіндикаційні, комплексні, ландшафтно-екологічні, ботанічні, зоологічні, орнітологічні, польові, ретроспективного аналізу, моніторингу, картографічні.

Схеми польових маршрутів прокладено в межах лісового фонду кварталів та наведено в Додатку П.

При визначенні природних оселищ користувалися актуальною класифікацією оселищ EUNIS (2016) та характеристиками для визначення оселищ I-III рівнів з ознаками найбільшої діагностичної цінності. Також, порівнювали природні оселища з їх аналогами у Зеленій книзі України (Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України, та природних рослинних угруповань, які вилучені із Зеленої книги України» № 368 від 17.12.2020 р.) та в Національному каталозі біотопів України (UkrBiotop), що включають інформацію про усю різноманітність біотопів (природних оселищ) України, загрози для них та рекомендації по збереженню.

Цінні об'єкти біотопічного різноманіття (оселища об'єктів Смарагдової мережі, праліси, квазіпраліси і природні ліси) ідентифікуються експертом, шляхом камерального аналізу лісотаксаційних матеріалів із наступним рекогносцирувальним польовим обстеженням та із виконанням повторних уточнюючих обстежень протягом вегетаційного періоду.

Моніторингові дослідження проводилися згідно з планованими завданнями на ділянках проекрованої діяльності підприємства.

Проективне вкриття у розрізі трав'янистих рослин визначали відповідно до частки кожного виду із градацією 5 %. Облік підросту деревних порід проводили на закладених площадках вздовж маршрутних ходів із визначенням виду, орієнтовного віку, висоти та кількості екземплярів.

З метою деталізації складу та структури фітоценозів закладали пробні площі (для вивчення деревостану (за ярусами) та чагарникового ярусу), а також площадки для оцінювання живого надґрунтового покриву (трав'янистого ярусу та дрібних чагарничків) і підросту основних деревних порід.

Дослідження рослинного покриву здійснювали за визначеними маршрутами на пробних і облікових площадках за загальноприйнятими методиками (Браун-Бланке). Загальна площа облікових площадок у межах виділів становила не менше 3 %. Пробні площі закладені згідно загально-прийнятих у лісовій таксації та лісовпорядкуванні методики відповідно до розроблених стандартів (ОСТ 56-69-83).

Серед об'єктів флори здійснювали аналіз деревних рослин, чагарників, трав'янистих рослин, лишайників. Особливу увагу приділяли насадженням з незадовільним санітарним станом, що визначені за результатами лісопатологічного обстеження, як уражені та з ознаками всихання сильної інтенсивності внаслідок пошкодження ентомошкідниками і враження кореневою губкою.

Дослідження основних, зникаючих і рідкісних видів фауни здійснювали за попереднім аналізом матеріалів лісовпорядкування та іншої наявної інформації щодо локалізації видів у межах лісового фонду підприємства.

Ідентифікацію плазунів та комах й інших представників фауни проводили візуально; птахів – візуально, за наявністю місць гніздування, слідів життєдіяльності та за співом; ссавців – візуально та за слідами життєдіяльності.

Детальні дослідження включали аналіз та ідентифікацію наявних представників флори і фауни, виявлення рідкісних й зникаючих видів тварин і рослин за прокладеними маршрутами на заздалегідь визначених точках, які були локалізовані на ділянках, що знаходяться у безпосередній близькості від об'єкту планованої діяльності.

Назви видів флори та фауни і типів рослинних угруповань зазначали відповідно до номенклатури, прийнятої у спеціальній літературі. Виявлені під час польових досліджень види тварин і рослин було ідентифіковано з використанням наукової літератури та порівняно з переліком видів, що підлягають особливій охороні на території області, переліком видів Червоної книги України, Резолюцій 4 і 6 Бернської конвенції, Європейського Червоного Списку, МСОП та

CITES, переліком рослинних угруповань, зазначених у Зеленій книзі України та Національному каталозі біотопів України.

Аналізували дані, доступні в оприлюднених документах:

• Доповідь про стан навколишнього природного середовища у Чернігівській області <https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15801&tp=1&pg=> ;

• Екологічний паспорт Чернігівської області <https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15800&tp=1&pg=>

• Програма Emerald Network Viewer <https://emerald.eea.europa.eu/>;

• Онлайн ресурс Природно-заповідний фонд України. Чернігівська область. <https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-25.html>;

• Онлайн-сервіс GBIF.org <https://uncg.org.ua/biodiversity-viewer/>;

• Стратегія сталого розвитку Корюківської міської територіальної громади на період до 2029 року з перспективою до 2034 року <https://koryukivka-rada.gov.ua/pages/209238-strategicni-dokumenti>.

Польові обстеження проведено доктором біологічних наук, професором, Волошиною Наталією Олексіївною у березні-квітні 2026 р.

Характеристика природних оселищ

В Чернігівській області усього налічують 19 рослинних природних угруповань занесених до Зеленої книги України, з яких найчастіше зустрічаються : частково 160. Угруповання формації стрілолисту стрілолистого (*Sagittarieta sagittifoliae*). 126. Угруповання формації осоки Девелла (*Cariceta davalliana*). 129. Угруповання формації горбасто-мочажинного комплексу фускум-магелланікум–сфагнової пригніченозвичайноснової (*Sphagneta (fusci, magellanici) depressipinetosa (sylvestris)*); 130 формації фускумсфагнової пригніченозвичайноснової (*Sphagneta (fusci) depressipinetosa (sylvestris)*).

Болотисті луки представлені угрупованнями, утвореними осокою гострою (*Сagex acuta*), осокою пухирчастою (*C. vesicaria*), лепешняком великим (*Glyceria maxima*), очеретяною звичайною (*Phalaroides arundinacea*). Домінанти мають проєктивне покриття 85-95 %. Для цих ценозів характерна висока частота зустрічності представників гідрофітного різнотрав'я, які мають проєктивне покриття до 2-3 %.

На болотистих луках трапляються заболочені ділянки з домінуванням верби попелястої (*Salix cinerea*) та очерету (*Phragmites australis*), виявлені ділянки зі значною участю вовчого тіла болотного (*Comarum palustre*).

Трав'янисті луки представлені ценозами куничника сіруватого (*Calamagrostis canescens*), куничника непомітного (*C. neglecta*) та щучника дернистого (*Deschampsia caespitosa*). У куничникових угрупованнях постійними компонентами травостою є мітлиця повзуча (*Agrostis*

stolonifera), півники болотні (*Iris pseudacorus*), підмаренник болотний (*Galium palustre*), вербозілля звичайне (*Lysimachia vulgaris*), осока чорна (*Carex nigra*), м'ята польова (*Mentha arvensis*), калюжниця болотна (*Caltha palustris*), коронарія зозуляча (*Coronaria floscuculi*), лисохвіст колінчастий (*Alopecurus geniculatus*). У невеликих за площею щучникових угрупованнях співдомінують мезофітні злаки: тонконіг лучний (*Poa pratensis*), костриця лучна (*Festuca pratensis*), а серед різнотрав'я трапляються також волошка лучна (*Centaurea jacea*), дзвінець малий (*Rhinanthus minor*), подорожник ланцетолистий (*Plantago lanceolata*), жовтець повзучий (*Ranunculus repens*), перстач гусячий (*Potentilla anserina*), осока шершава (*Carex hind*), підмаренник справжній (*Galium verum*).

Справжні луки представлені угрупованнями з домінуванням мітлиці тонкої (*Agrostis tenuis*), пахучої трави звичайної (*Anthoxanthum odoratum*), гребінника звичайного (*Cynosurus cristatus*), костриці лучної (*Festuca pratensis*), тонконогу лучного (*Poa pratensis*). Найпоширенішими асектаторами є люцерна хмелевидна (*Medicago lupulina*), дзвінець малий (*Rhinanthus minor*), конюшина лучна (*Trifolium pratense*), конюшина повзуча (*T. repens*), горошок плотовий (*Vicia septum*).

Вологі луки у заплавах характеризуються домінантними видами: луговик дернистий (*Deschampsia cespitosa*), гадючник болотяний (*Filipendula ulmaris*), очерет звичайний (*Phragmites australis*), наявні дудник болотний (*Angelica palustris*), гірчак зміїний (*Bistorta officinalis*), тирлич вузьколистий (*Gentiana pneumonanthe*), синюха блакитна (*Polemonium caeruleum*), верба (*Salix rosmarinifolia*), родовик лікарський (*Sanguisorba officinalis*), черемиця Лобеля (*Veratrum lobelinum*) та інші.

Найбідніші екотопи зайняті сосновими лісами. Деревний ярус утворений сосною (*Pinus sylvestris*), інколи березою (*Betula pendula*), як правило, є домішка дуба (*Quercus robur*). В чагарниковому ярусі (6 %) переважає *Quercus robur*, в трав'яному (22 %) здебільшого домінує костриця овеча (*Festuca ovina*) або конвалія травнева (*Convallaria majalis*).

Константними видами цих лісів є: всюдник пурпуровий (*Ceratodon purpureus*), всюдник пурпуровий (*Ceratodon purpureus*), зіновать руська (*Chamaecytisus ruthenicus*), конвалія травнева (*Convallaria majalis*), злинка канадська (*Conyza canadensis*), костриця овеча (*Festuca ovina*), черемиха пізня (*Padus serotina*), щавель горобинний (*Rumex acetosella*), горобина звичайна (*Sorbus aucuparia*).

В межах «тіньового» об'єкту Смарагдової мережі **Radomska dacha (UA0000417)** під охороною Резолюції 4 Бернської конвенції знаходиться 9 типів природних оселищ. Найбільшу площу займають типи G1.7: Термофільні листопадні ліси (100 га) і G1.A1: Ліси *Quercus* – *Fraxinus* – *Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах (100 га).

E5.4 : Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки

В каталозі UkrBiotop та Зеленій книзі України аналоги біотопу відсутні.

Тип оселищ широко поширений по межі вільхових лісів із болотами, луками і вирубками. Зустрічається в межах усіх болотяних масивів лісового господарства. Лісогосподарська діяльність, що сприяє збільшенню мозаїчності угідь та збільшенню довжини узлісь – певною мірою сприяє підтриманню оселищ. Пустища – рідкісний нині для Полісся тип оселищ, що формувалися в умовах тривалого екстенсивного традиційного господарювання під впливом пожеж, випасання та штучного розрідження деревного ярусу.

Загрози для даного біотопу пов'язані зі зміною гідрологічного режиму, зарегулюванням русел річок, поширенням неофітів, господарською діяльністю людини.

Площа 30 га.

Репрезентативність В.

Збереженість В.

F9.1 : Прирічкові чагарники

Аналоги в UkrBiotop: G:1.115 Вербові зарості на заплавах річок.

В Зеленій книзі України аналоги біотопи відсутні.

Прирічкові чагарники – це чагарникові зарості широколистяних верб, наприклад, *Salix pentandra*, біля річок. Також зарості *Alnus* spp. та вузьколистих верб, наприклад, *Salix elaeagnos*, якщо вони менше 5 метрів заввишки. Прирічкові чагарники *Hippophaë rhamnoides* та *Myricaria germanica*. За виключенням берегів річок, де домінують більш високі вузьколисті верби *Salix alba*, *Salix purpurea*, *Salix viminalis*, які розглядаються як лісові оселища. Лісогосподарська діяльність (крім штучного заліснення) не впливає.

Вологі луки у заплавах характеризуються домінантними видами як луговик дернистий (*Deschampsia cespitosa*), гадючник болотяний (*Filipendula ulmaris*), очерет звичайний (*Phragmites australis*), наявні дудник болотний (*Angelica palustris*), гірчак зміїний (*Bistorta officinalis*), тирлич вузьколистий (*Gentiana pneumonanthe*), синюха блакитна (*Polemonium caeruleum*), верба (*Salix rosmarinifolia*), родовик лікарський (*Sanguisorba officinalis*), черемця Лобеля (*Veratrum lobelinum*) та інші.

Найбідніші екотопи зайняті сосновими лісами союзу. Деревний ярус утворений сосною (*Pinus sylvestris*), інколи березою (*Betula pendula*), як правило, є домішка дуба (*Quercus robur*). В чагарниковому ярусі (6 %) переважає *Quercus robur*, в трав'яному (22 %) здебільшого домінує костриця овеча (*Festuca ovina*) або конвалія травнева (*Convallaria majalis*).

Площа 15 га.

Репрезентативність В.

Збереженість А.

G1.11 : Прирічкові вербові ліси

Аналогів природного оселища серед угруповання Зеленої книги України відсутні.

Угруповання сформовані видами дерев, які здатні витримувати часте і тривале затоплювання поверхневими або ґрунтовими водами. Одним з основних факторів їх розвитку є значне щорічне відкладення седименту, яке відбувається внаслідок весняних повеней. Біотопи формуються на важких, багатих на поживні речовини, глибокосуглинистих мулуватих-болотних або суцільних дерново-глейових ґрунтах, переважно по берегах великих рівнинних річок, у заплавах.

Присутність рідкісних та зникаючих видів: з Червоної книги України – *Eriopactis albensis*, *E. helleborine*, *Listera ovata*; з Резолюції 6 Бернської конвенції – не виявлені; з додатків II, IV Оселищної Директиви – не виявлені.

Із вищих судинних рослин домінують: *Acer negundo*, *Calystegia sepium*, *Echinocystis lobata*, *Galium aparine*, *Glechoma hederacea*, *Humulus lupulus*, *Phalaroides arundinacea*, *Populus alba*, *Populus nigra*, *Salix alba*, *Salix fragilis*, *Symphytum officinale*, *Urtica dioica*.

Площа 25 га

Репрезентативність В.

Збереженість А.

G1.21: Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*

Аналоги в UkrBiotop: G:1.133 Ясенево-вільхові ліси на алювіальних відкладах.

Аналоги в Зеленій книзі України: 51. Угруповання звичайнодубово-клейковільхових лісів жовторододендронових (*Querceto (roboris)–Alnetta (glutinosae) rhododendrosa (lutei)*); 53. Угруповання клейковільхових лісів (*Alnetta glutinosae*).

Найчастіше поширений на притерасних зниженнях в заплавах великих річок та в місцях з високим рівнем ґрунтових вод протягом вегетаційного періоду. Трапляється в умовах регулярного перезволоження ґрунтовими й поверхневими водами. На річках з вузькими заплавами та струмках трапляється в прибережній зоні. Трав'яний ярус багатий, представлений гігро- та мезофітами. Часто формується при заростанні вологих лук. Ґрунти алювіальні лучно-буроземні, лучно-болотні. Більшість біотопів мають в тій чи іншій мірі порушену природну структуру, є фрагментованими.

Площа 20 га.

Репрезентативність В.

Збереженість В.

G1.51 : Сфагнові березові ліси

Аналоги в UkrBiotop: G:1.122 Сирі березові ліси.

Аналоги в Зеленій книзі України відсутні.

Березові ліси на ґрунтах з різним ступенем розвитку торфу. рН ґрунту 4,5–5,0. Трапляються по краях боліт, в пониженнях серед соснових лісів. У видовому складі поєднуються види мезофільних ацидофільних лісів з видами оліготрофних і мезотрофних боліт.

Площа 50 га.

Репрезентативність – В.

Збереженість – В.

G1.7: Термофільні листопадні ліси

Аналоги в UkrBіотор: G:1.2381 Кримські скельнодубові ліси з участю кизиля.

Аналоги в Зеленій книзі України: 33. Угруповання скельнодубових лісів деренових (*Querceta (petraeae) cornosa (maris)*).

Дубові ліси поширені у межах висот 500–900 мн.р.м., деревостани освітлені, зімкнутістю крон 0,7–1,0.

Клімат на цій висоті помірний, середня температура становить 7–10 °С, середня січня –3––8 °С середня липня +16 – +20 С. середня кількість опадів 500–700 мм на рік при відсутності літнього періоду засухи. Ґрунти бурі на карбонатах або інтрузивних породах, добре або слабо розвинуті, щербеністі, сухі або свіжі. Вміст гумусу від 7% у верхніх горизон тах і різко падає у нижніх. Реакція від слабо кислої до нейтральної (рН 5,7–7,2).

Площа 100 га.

Репрезентативність В

Збереженість В

G1.8: Ацидофільні дубові ліси

UkrBіотор: G:1.211 Дубові ацидофільні ліси; G:1.214 Ацидофільні скельнодубові ліси; G:3.11 Змішані сосново-дубові ацидофільні ліси.

Зелена книга України: 31. Угруповання ацидофільних скельнодубових лісів (*Querceta petraeae*); 34. Угруповання скельнодубових лісів жовторододендронових (*Querceta (petraeae) rhododendrosa (lutei)*); частково: 27. Угруповання ялицево-звичайнодубових лісів (*Abieto (albae)–Querceta (roboris)*); 35. Угруповання звичайнососново-скельнодубових лісів (*Pineto (sylvestris)–Querceta (petraeae)*).

На рівнині в деревостані переважають *Quercus robur* і *Pinus sylvestris*, рідше *Quercus petraea*. В горах основним домінантом є *Quercus petraea*. Типові ґрунти на рівнині – супіщані дерново-підзолисті на флювіогляціальних, давньоалювіальних та моренових відкладах, рідше на елювії твердих силікатних порід, в горах – суглинкові бурі лісові на елювії і делювії флішу. На рівнині на великих площах на місці ацидодофільних дубових і сосново-дубових лісів створені культури *Pinus sylvestris*.

Площа 10 га.

Репрезентативність В.

Збереженість В.

G1.A1: Ліси *Quercus* – *Fraxinus* – *Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Аналоги в UkrBiotop: G:1.216. Кленово-липово-дубові ліси Лівобережжя України, G:1.234 Липово-кленові ліси на стрімких схилах.

Аналоги в Зеленій книзі України: 20. Угрупування звичайнодубових лісів (*Querceta roboris*) з домінуванням у травостої осоки кореневищної (*Carex rhizina*); 22. Угрупування звичайнодубових лісів (*Querceta roboris*) з домінуванням у травостої цибулі ведмежої (*Allium ursinum*); 23. Угрупування звичайнодубових лісів деренових (*Querceta (roboris) cornosa (maris)*) та польовокленово–звичайнодубових лісів деренових (*Acereto (campestris)–Querceta (roboris) cornosa (maris)*).

Темні широколистяні ліси на лесових плакорах і схилах, на високих ділянках заплав. Поширені в східній частині України в межах лісостепової зони, де здебільшого є зональними угрупуваннями, та степової зони. В степовій зоні трапляється переважно на схилах долин і в балках (байрачні ліси свіжого ступеня зволоження), на сході України в межах степової зони є великі плакорні масиви. Ґрунти сірі лісові, темно-сірі лісові та чорноземи опідзолені.

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах. Атлантичні, середньоєвропейські та східноєвропейські ліси з домінуванням *Quercus robur* або *Quercus petraea*, на евтрофних або мезотрофних ґрунтах, із зазвичай рясним і багатовидовим трав'яним та чагарниковим ярусами. Часто присутній *Carpinus betulus*. Вони утворюються за умови надто сухого клімату або на ґрунтах, надто вологих або надто сухих для бука або внаслідок лісового менеджменту, сприятливого для дубу.

Площа 100 га.

Репрезентативність В.

Збереженість А.

G3.1F Острівні ялинові ліси

Аналоги в UkrBiotop: G:2.111 Ліси *Picea abies* Полісся.

Зелена книга України: 69. Угрупування ялинових лісів (*Piceeta abietis*).

Екстразональні ліси широколистянолісової зони, флористично близькі до тайгових лісів. Займають вологі і сірі біотопи середньої трофності з оглеєними підзолистим ґрунтами. В Україні трапляються переважно на Поліссі, є також на Малому Поліссі.

Площа 30 га.

Репрезентативність – В.

Збереженість – С.

Природне оселище G3.1F Острівні ялинові ліси представлене в межах проектного об'єкта до включення до Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417) та включає ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Дерева-екзоти» площею 3,2 га, що розташоване в межах заповідного урочища «Радомська дача».

Домінант головного ярусу – ялина європейська (*Picea abies*) – знаходиться на південній межі бореальної частини ареалу. Деревостан одно- чи двох'ярусний, заввишки 23–28 м, із зімкнутістю крон 0,7–1,0. Одноярусні деревостани формує ялина віком 70–120 років і заввишки 24–28 м, з постійною участю сосни звичайної (*Pinus sylvestris*), дуба звичайного (*Quercus robur*) та липи серцелистої (*Tilia cordata*). Подекуди співдомінує вільха клейка (*Alnus glutinosa*). У двох'ярусних деревостанах перший ярус формує сосна звичайна, другий ярус – ялина європейська віком 60–120 років, з постійною участю вільхи клейкої. В ярусі підліску поодинокі трапляються ліщина звичайна (*Corylus avellana*), крушина ламка (*Frangula alnus*), бруслина бородавчата (*Euonymus verrucosa*). У трав'яно-чагарничковому ярусі переважають чорниця (*Vaccinium myrtillus*) (45–55%), квасениця звичайна (*Oxalis acetosella*) (25–80%), веснівка дволиста (*Majanthemum bifolium*) (5–20%), з участю безщитника жіночого (*Athyrium filix-femina*), багна болотного (*Ledum palustre*), ожики волосистої (*Luzula pilosa*), орляка звичайного (*Pteridium aquilinum*), одинарника європейського (*Trientalis europaea*). У моховому покриві (20–70%) постійно ростуть рунянка звичайна (*Polytrichum commune*), дикран мітловидний (*Dicranum scoparium*), леукобрій сизий (*Leucobrium glaucum*), плеуроцій Шребера (*Pleurocium schreberi*), сфагн Гіргензона (*Sphagnum girgensohnii*) та сфагн круглуватий (*S. teres*).

Найближче до природного оселища розташований кв. _____. Відповідно до переліку ділянок поданих у Фонді рубок та Відомості рубок головного користування на період з 2025 по 2034 рік кв. _____ не значиться (рисунок 3.7).

Картографія надана у Звіті з конфіденційною інформацією

Рисунок 3.7 – Розташування природних оселищ в межах об'єкту Radomska dacha (UA0000417)

Репрезентативність синтаксонів рослинних угруповань та асоціацій різниться, через різноманітність біотопів регіону. Низька репрезентативність властива асоціаціям болотної рослинності, а висока – лісовим синтаксонам, що пояснюється різним рівнем фрагментарності, частотою зустрічності та флористичним насиченням екоотопів.

В межах ПСП «Рекорд» на ділянках, де заплановані рубки головного користування та суцільні санітарні рубки, природні оселища із переліку Резолюції 4 Бернської конвенції і рослинні угруповання Зеленої книги України не реєстрували. Вони представлені в межах об'єктів ПЗФ та Смарагдової мережі поза межами лісового фонду підприємства.

Частина лісового фонду ПСП «Рекорд» включена до «тіньового» об'єкта Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417), де під охороною Резолюції 4 Бернської конвенції знаходяться 9 типів природних оселищ, з яких типи G1.7: Термофільні листопадні ліси (100 га) і G1.A1: Ліси Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus на евтрофних і мезотрофних ґрунтах (100 га) займають найбільшу площу. Найближче до ділянки, де представлено охоронюване природне оселище G3.1F : Острівні ялинові ліси знаходиться кв. _____, який виключений із Фонду рубок та Відомості рубок головного користування на період з 2025 по 2034 рік.

Оцінюємо вплив на природні оселища і рослинні угруповання в межах екологічно допустимого.

Рідкісні та зникаючі види рослин і тварин

Рослинний світ Чернігівщини включає понад 900 видів судинних рослин, що становить близько 18,4 % від загальної кількості судинних рослин, поширених в Україні. З них 84 види занесені до Червоної книги України, 105 – до переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні на території регіону, 8 – до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, 24 – до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES). Ліси займають близько 21 % площі області.

Загальний характер рослинного покриву цієї території визначається як поширення соснових, сосново–дубових і дубових лісів, евтрофних осокових та осоково–гіпнових боліт, торф'янистих, заплавних і болотистих лук. Серед видів судинних рослин, які охороняються на регіональному рівні в Чернігівській області (Рішення облради від 20.01.2000 р.) слід виділити групу рослин водних, навколводних і гідрофільних біотопів, яка включає 17 видів.

Тваринний світ Чернігівської області характеризується ще більш багатим видовим складом, який становить близько 41 % від загальноукраїнського. Так, на території Чернігівської області поширені найпростіші – 600 видів; членистоногі – 1500 видів; риби – 50, земноводні – 11 видів; плазуни – 7 видів; птахи – 286 вид; ссавці – 48 видів. Ландшафти Чернігівського та Новгород–Сіверського Полісся, характеризуються різними річководолинними (заплавні, терасові, притерасові) та межирічними (при вододільними) природними територіями, які різностаново збережені. Серед них наближені до первинних лісові ландшафти, та дуже змінені меліоративними системами лучні і болотні.

Рідкісні та зникаючі види рослин і тварин

Рослинний світ Чернігівщини включає понад 1000 видів судинних рослин, що становить близько 18,4 % від загальної кількості судинних рослин, поширених в Україні. З них 84 види занесені до Червоної книги України, 105 – до переліку видів флори, що підлягають особливій охороні на території регіону, 8 – до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, 24 – до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES).

Загальний характер рослинного покриву цієї території визначається як поширення соснових, сосново-дубових і дубових лісів, евтрофних осокових та осоково-гішнових боліт, торф'янистих, заплавних і болотистих лук.

Тваринний світ характеризується багатим видовим складом, який становить близько 41 % від загальноукраїнського.

Ландшафти характеризуються різними річково-долинними (заплавні, терасові, притерасові) та межирічними (при вододільними) природними територіями, які різностаново збережені. Серед них наближені до первинних лісові ландшафти, та дуже змінені меліоративними системами лучні і болотні.

Раритетні види рослин

Для Поліської частини України наявність водних, навколоводних і вологих біотопів є однією з складових формування її ландшафтних комплексів. В процесі широкомасштабних перетворень перезвожених, болотних і заплавних екосистем, внаслідок меліорацій, господарського використання для агровиробництва прибережної смуги річок, надмірного випасання та штучних лучноперетворюючих заходів, відбулася значна трансформація даної групи екосистем. Розподіл на окремі екологічні складові включає: водну рослинність (*Nymphaea alba*, *Lemna gibba*, *Potamogeton alpinus*), групу оліго-, мезотрофних боліт (*Andromeda polifolia*, *Ledum palustre*, *Oxycoccus palustris*), евтрофних боліт (*Carex hartmanii*, *C. juncella*, *Salix lapponum*, *Salix myrsinifolia*, *Gentiana pneumonanthe*, *Polemonium caeruleum*), гігрофільних біотопів (*Iris sibirica*, *Inula helenium*, *Alnus incana*, *Dryopteris cristata*).

В ПСП «Рекорд» відсутні місця зростання видів рослин занесених до Червоної книги України.

До переліку видів рослин, що підлягають охороні Резолюцією 6 Бернської конвенції в проєктованому об'єкті Radomska dacha (UA0000417) відносять лише один вид сон розкритий (*Pulsatilla ptens*) занесений до Червоної книги України. Потребують уточнення види: пальчатокорінник м'ясочервоний (*Dactylorhiza incarnata*), зелениця сплюснута (*Diphysastrum*

complanatum), коручка чемерниковидна (*Epipactis helleborine*), лілія лісова (*Lilium martagon*), цибуля ведмежа (*Allium ursinum*), плаун річний (*Lycopodium annotinum*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), любка дволиста (*Platanthera bifolia*).

За даними онлайн-сервісу GBIF.org в межах **заповідного урочища «Радомська дача»** зростають: плаун річний (*Lycopodium annotinum*), плаун булавовидний (*Lycopodium clavatum*), цибуля ведмежа (*Allium ursinum*), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*), коручка чемерникоподібна (*Epipactis helleborine*) (рисунок 3.8). Найближче до місцезростання виду цибуля ведмежа (*Allium ursinum*) за даними <https://emerald.eea.europa.eu/#> знаходиться кв. _____, який виключений із Фонду рубок (рисунок 3.9).

В ботанічній пам'ятці природи місцевого значення «Дерева-екзоти», що розташоване в межах заповідного урочища «Радомська дача» зростає коркове дерево амурське (*Phellodendron amurense*) з родини Рутових (Rutaceae). Найближче до ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Дерева-екзоти» розташована ділянка в кв. _____, яка виключена із Фонду рубок та Відомості рубок головного користування на період з 2025 по 2034 рік.

Картографія надана у Звіті з конфіденційною інформацією

Рисунок 3.8 – Місцеіснування видів рослин занесених до Червоної книги України (за даними онлайн-сервісу GBIF.org)

Картографія надана у Звіті з конфіденційною інформацією

Рисунок 3.9 – Місцезростання виду цибуля ведмежа (*Allium ursinum*) занесеного до Червоної книги України (за даними Emerald.eea.eu)

У випадку, якщо під час планованої діяльності рідкісні та зникаючі види рослин, в тому числі занесені до Червоної книги України будуть виявлені, вони будуть занесені до квартално-

видільного переліку видів рослин, що охороняються Червоною книгою України. Навколо місцезростання популяцій трав'янистих квіткових рослин, цінних видів лишайників і грибів буде створена охоронна ділянка (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 499 «Порядок створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах»), а ділянки, де виявлено раритетні види флори, віднесено до режиму обмеженого лісокористування, або виключені із розрахунку головного користування.

Очікується, що спеціальне використання лісових ресурсів – рубки головного користування та суцільні санітарні рубки матимуть екологічно допустимий вплив на раритетні види рослин, оскільки такі рослини охороняються у об'єктах ПЗФ, де рубки заборонено, а визначені ділянки для провадження планованої діяльності не включені до об'єктів ПЗФ та не межують з ними.

За результатами проведених польових досліджень у межах ділянок планованої діяльності ПСП «Рекорд» рідкісні і зникаючі види рослин, а також реліктові, занесені до Червоної книги України, Резолюції 6 Бернської конвенції та регіонально рідкісні не реєстрували.

У квартално-видільному переліку ПСП «Рекорд» види рослин занесені до Червоної книги України, Резолюції 6 Бернської конвенції, регіонально-рідкісні – відсутні. Місцезростання рідкісних і зникаючих видів реєструють поблизу в межах заповідного урочища «Радомська дача».

*До переліку видів рослин, що підлягають охороні Резолюцією 6 Бернської конвенції в проєктованому об'єкті Radomska dacha (UA0000417) відносять сон розкритий (*Pulsatilla reptans*) занесений до Червоної книги України та потребують уточнення 8 видів флори.*

Планована діяльність буде впливати на рідкісні та зникаючі види флори в межах екологічно допустимого.

Раритетні види тварин

Полісся, в тому числі Лівобережне, має особливе значення для мігруючих птахів водно-болотного комплексу. Вони зупиняються тут під час перельотів і в деяких місцях створюють значні скупчення. Особливо велике значення цей регіон має для сірої чаплі (*Ardea cinerea*), лелек (*Ciconia sp.*), гусей (*Anser sp.*), качок (*Anas sp.*), сірого журавля (*Grus grus*), куликів (*Charadriidae*). Серед місць масових скупчень водно-болотних птахів, як під час осінньої, так і весняної міграції, виділяють Київське водосховище на річці Дніпро та долину Десни. Через Полісся проходять міграційні шляхи багатьох навколородних птахів, які пролітають у широтному та меридіональному напрямках.

"Поліський міграційний шлях" є шляхом перельоту птахів, які зимують в країнах Західної та Центральної Європи. Цей міграційний шлях використовують багато видів птахів (переважно

водно–болотного комплексу). Лісовий фонд ПСП «Рекорд» розташований в межах Поліського міграційного шляху.

Міграційні шляхи "Північ – Південь" та "Північний Схід–Південний Захід", є шляхами переміщення птахів (вони також мігрують через Полісся) на північ та південний схід. До найбільш характерних видів даних шляхів віднесено такі види, як: бугай (*Botaurus strelaris*), сіра чапля (*Ardea cinerea*), лелека білий (*Ciconia ciconia*) та чорний лелека (*Ciconia nigra*), чирки – тріскунок (*Anas querquedula*) та свистунок (*Anas crecca*), шилохвіст (*Anas acuta*), свищ (*Anas penelope*), гоголь (*Bucephala clangula*), скопа (*Pandion haliaetus*), луня болотяного (*Circus aeruginosus*), луня лугового (*Circus pygargus*), луня польового (*Circus cyaneus*), сірий журавель (*Grus grus*), вальдшнеп (*Scolopax rusticola*) дупель (*Gallinago media*), бекас (*Gallinago gallinago*), кроншнеп великий (*Numenius arquata*), кроншнеп середній (*Numenius phaeopus*), чорниш (*Tringa ochropus*), травник (*Tringa totanus*), турухтан (*Phasianus pugnax*), мартин звичайний (*Larus ridibundus*), мартин чорний (*Chlidonias nigra*), крячки світлокрилі (*Chlidonias leucoptera*) та ряд інших видів.

Мисливська фауна ПСП «Рекорд» представлена копитними (лось, олень благородний, козуля, кабан), хутровими (заєць, ондатра, бобер, лисиця, борсук, видра, куниця), перната дичина (качки, лиски).

Охороні Резолюцією 6 Бернської конвенції в проєктованому об'єкті Radomska dacha (UA0000417) відносять лише один вид жук-олень, або рогач звичайний (*Lucanus cervus*) занесений до Червоної книги України.

Жук-олень (*Lucanus cervus*) є виключно лісовим видом, його личинки розвиваються у деревині. У своєму розвитку вид пов'язаний насамперед із насадженнями дуба. Старовікові дубові насадження, або старовікові насадження за участі дуба є їх типовими біотопами. Водночас, популяція жука-оленя на території України є найбільшою в Європі.

За даними онлайн-сервісу GBIF.org (веб-застосунок «Biodiversity Viewer») поблизу лісових ділянок ПСП «Рекорд» реєструють вид птахів: скопа (*Pandion haliaetus*), занесений до Червоної книги України, Конвенції з міжнародної торгівлі вимираючими видами (CITES), Додатків II Боннської та Бернської конвенцій (рисунок 3.10).

Знахідки ссавців: лось європейський (*Alces alces*), заєць білий (*Lepus timidus*), нічниця водяна (*Myotis daubentonii*) і кажан пізній (*Eptesicus serotinus*) занесені до Червоної книги України та Червоного списку МСОП.

Сарна європейська (*Capreolus capreolus*) і дятел звичайний (*Dendrocopos major*) занесені до Червоного списку МСОП.

Часничниця звичайна або землянка звичайна (*Pelobates fuscus*) – вид земноводних родини Часничницевих (*Pelobatidae*) занесений до Червоного списку МСОП Додатку II Бернської конвенції та Додатку IV Директиви Європейського Союзу 92/43/ «Про збереження природних оселищ

та видів природної фауни і флори» (охоронна категорія: види, які потребують суворої охорони). Вид також занесений до ряду національних і регіональних Червоних списків країн Європи.

Із безхребетних виявлено знахідку – джміль моховий (*Bombus muscorum*) занесений до Червоної книги України та до списку регіонально рідкісних видів (рисунок 3.10).

Всі види охороняються Резолюцією 6 Бернської конвенції.

Картографія надана у Звіті з конфіденційною інформацією

Рисунок 3.10 – Місцезнаходження рідкісних видів тварин (за даними GBIF.org)

Усі знахідки видів тварин було зафіксовано поза межами лісового фонду ПСП «Рекорд» і переважна більшість на території заповідного урочища «Радомська дача».

В подальшому, при проведенні моніторингових досліджень, можливе виявлення ще ряду видів із переліку регіонально рідкісних і зникаючих.

Із ідентифікованих, найбільшу кількість видів нараховує ряд горобцеподібних (Passeriformes) – 32 види, серед яких найчисельніші представники родин мухоловкових (Muscicapidae) – 7, родина в'юркових (Fringillidae) – 3 та кропив'янкових (Sylviidae) – 3.

У випадку виявлення гнізда одного з видів птахів із переліку Червоної книги України на ділянках планованої діяльності, рубки на цій ділянці проводитися не будуть і буде створено навколо гнізда, дупла або токовища охоронну зону.

При наявності цінних і рідкісних дерев важливих для охорони місць гніздування птахів, вони будуть збережені та зазначені у переліку лісорубного квитка як такі, що не підлягають рубанню.

Місць постійного гніздування рідкісних та зникаючих видів птахів і тварин, що входять до переліку видів Резолюції 6 Бернської конвенції, Червоної книги України, таких, що знаходяться під регіональною охороною на ділянках, де заплановане проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок ПСП «Рекорд», а також суміжних з ними ділянок на відстані 100 метрів не виявлено.

Лісогосподарська діяльність на чисельність та збереження рідкісних і зникаючих видів птахів впливатиме в межах екологічно допустимого.

Серед комах-шкідників хвойних порід дерев України завдає шкоди ціла низка короїдів: короїд шестизубчастий (*Ips sexdentatus*), який трапляється повсюдно та пошкоджує всі види сосни, ялини, смереки, модрина; короїд гравер (*Pityogene schalcographus*), короїд-двійник (*Ips duplicatus*), короїд багатохідний (*Ips amitinus*), гравер звичайний (*Pityogenes chalcographus*), мікрограф звичайний (*Pityophthorus micrographus*), короїд-крихітка ялиновий (*Crypturgus pusillus*), коренежил ялиновий (*Hylastes cunicularius*). Серед деревних рослин вражаються переважно види хвойних деревостанів, залежно від виду короїдів та кліматичних умов.

Найбільш агресивними і шкідливими вважають верхівкового короїда – *Ips acuminatus*, який пошкоджує різні види сосни, ялин, рідше смереку, модрину, зрідка ялівець та короїда типографа — *Ips typographus*, що вражає ялини, рідше сосну, кедр і дуже рідко інші хвойні породи. Ці види поширені здебільшого в Карпатах. Зокрема *Ips typographus*, представники якого здатні поселятися не лише в зоні товстої кори дерева, а й в зоні перехідної кори чи на вершині або ж стовбурі дерева. *Ips acuminatus* пошкоджує різні види сосни, ялин, рідше смереку, модрину, зрідка ялівець. Сезонність льоту жуків в Україні пов'язана із кліматичною зоною розташування лісової екосистеми та з періодом настання тепла (переважно травень місяць).

Складність боротьби з короїдами полягає у недостатній ефективності хімічних методів їх знищення, внаслідок низької доступності об'єктів застосування. Тому, протидію цим стовбуровим шкідникам орієнтовано на раціональне ведення лісового господарства, використання викладки ловчих дерев і феромонних пасток та дотримання карантинних заходів. Головний засіб профілактики на сьогодні – вилучення уражених дерев до появи нового покоління.

При польовому обстеженні за прокладеними маршрутами в межах лісового фонду ПСП «Рекорд» місць перебування рідкісних та зникаючих видів тварин, постійного гніздування видів птахів, скупчення мігруючих птахів, що входять до переліку Резолюції 6 Бернської конвенції, Червоної книги України, регіонально рідкісних на ділянках, де заплановане проведення планованої діяльності, а також суміжних з ними ділянок на відстані 100 метрів не виявлено.

Місцеіснуванням раритетних види тварин є природоохоронні території, зокрема, об'єкти ПЗФ, які не включені до меж лісового фонду підприємства. Резолюцією 6 Бернської конвенції і Червоною книгою України в проєктованому об'єкті Radomska dacha (UA0000417) охороняється жук-олень (*Lucanus cervus*).

За даними онлайн-сервісу GBIF.org (веб-застосунок «Biodiversity Viewer») реєстровано наявність 10 видів тварин поблизу ділянок ПСП «Рекорд».

У випадку виявлення під час провадження планованої діяльності видів фауни цінних для збереження, буде запроваджено природоохоронні заходи відповідно до вимог чинного природоохоронного законодавства.

Природно-заповідний фонд

Природно-заповідний фонд Чернігівської області налічує 681 об'єкти загальною площею 263 316,05730 га, що становить близько 8 % від загальної площі області, з них 25 об'єктів мають загальнодержавний статус.

На території Корюківської територіальної громади Корюківського району, в межах якої розташовані лісові масиви ПСП «Рекорд», знаходиться 23 об'єкти природно-заповідного фонду. Витяг з переліку територій та об'єктів екомережі в Додатку К. В межах лісового фонду ПСП «Рекорд» території і об'єкти природно-заповідного фонду – відсутні (Додаток К).

Водночас, лісові масиви ПСП «Рекорд» зі східної сторони межують з об'єктом природно-заповідного фонду – заповідним урочищем «Радомська дача», а неподалік, у північному напрямку розташований ландшафтний заказник місцевого значення «Слобідська дача» і в західному напрямку – гідрологічний заказник місцевого значення «Горілий мох» (рисунок 3.11).

Заповідне урочище «Радомська дача» місцевого значення, площею 2317,6 га, створене рішенням Чернігівського облвиконкому від 04.12.1978 року № 259; рішенням Чернігівського облвиконкому від 27.12.1984 року № 454; рішенням Чернігівського облвиконкому від 28.08.1989 року № 164; рішенням Чернігівської обласної ради від 21.03.1995 року; рішенням Чернігівської обласної ради від 27.12.2001 року для збереження у природному стані змішаних насаджень різного віку з невеликими площами лісових боліт.

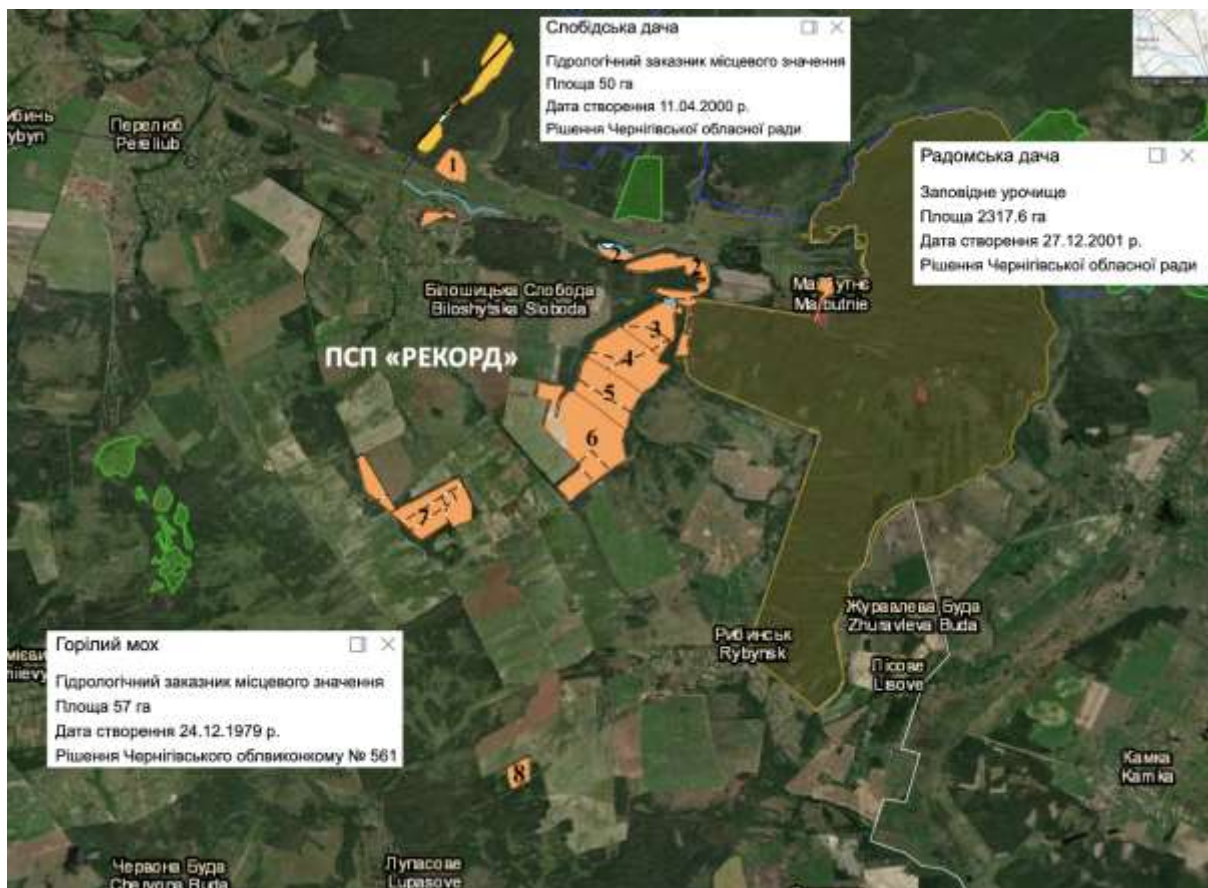

Рисунок 3.11 – Карта-схема розташування ПСП «Рекорд» відносно об'єктів ПЗФ

До складу території заповідного урочища «Радомська дача» входять два об'єкти ПЗФ України – ботанічні пам'ятки природи місцевого значення «Дерева-екзоти» площею 3,2 га і площею 1,0 га створені Рішенням Чернігівського облвиконкому від 27.04.1964 р. № 236.

Лісові масиви ПСП «Рекорд» кв. 3 вид. 16, 18, 19, 20 межують із заповідним урочищем.

Гідрологічний заказник місцевого значення «Горілий мох», загальною площею 57,0 га, створений рішенням Чернігівського облвиконкому від 24.12.1979 року № 561, рішенням Чернігівського облвиконкому від 27.12.1984 року № 454 та рішенням Чернігівського облвиконкому від 28.08.1989 року № 164. Охоронний статус надано для збереження унікальних водно-болотних комплексів, евтрофного болота, з мезотрофними та оліготрофними ділянками. Заказник виконує важливу водорегулюючу функцію, під охороною знаходяться рідкісні види флори і фауни пов'язані з болотною екосистемою.

Ландшафтний заказник місцевого значення «Слобідська дача» площею 100,0 га, створено рішенням Чернігівської обласної ради від 11.04.2000 року для збереження частини лісового масиву з цінними насадженнями сосни; на перезволожених ділянках зростає вільха; охороняються цінні ландшафти, наявні регіонально рідкісні види рослин, в тому числі занесені до Червоної книги України.

Отже, до лісових масивів ПСП «Рекорд» об'єкти природного-заповідного фонду не входять.

Межує з ПСП «Рекорд» (кв. 3 вид. 16, 18, 19, 20) заповідне урочище «Радомська дача»; неподалік розташовані ландшафтний заказник місцевого значення «Слобідська дача» і гідрологічний заказник місцевого значення «Горілий мох».

Території зарезервовані для наступного заповідання в межах ПСП «Рекорд» відсутні.

Екологічна мережа

Лісові масиви ПСП «Рекорд» (кв. 1-3) частково входять до Слотської сполучної території локального значення регіональної екологічної мережі Чернігівської області, що поєднує між собою ключові території екомережі та забезпечує міграцію тварин і обмін генетичного матеріалу (рисунок 3.12).

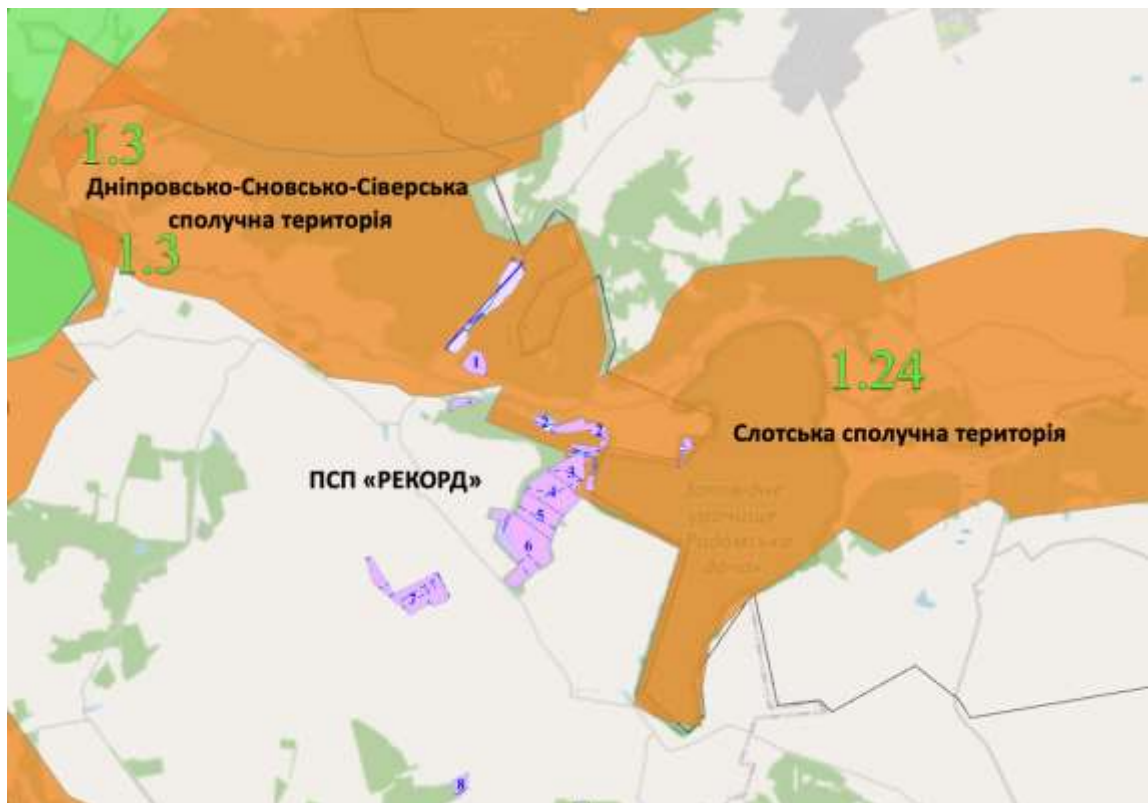

Рисунок 3.12 – Карта-схема розташування ПСП «Рекорд» відносно об’єктів регіональної екологічної мережі Чернігівської області

Північніше, між кв. 1 і 2 знаходиться ландшафтний заказник місцевого значення «Слобідська дача», який включений до Дніпровсько-Сновсько-Сіверської сполучної території національного значення.

В складі Дніпровсько–Сновсько–Сіверської сполучної території національного значення, яка охоплює північну частину області, збережені поліські ділянки соснових лісів (I–II групи) на борових терасах річок Дніпра, Снову, Десни, місцями дубово–соснових, дубових, менше ділянки з участю *Tilia*, *Asper*. Значна заболоченість території є репрезентативною для Лівобережного Полісся і характеризується переважанням евтрофних трав’яних та осокових боліт, місцями є окремі ділянки мезотрофних і оліготрофних боліт з ядром північних бореальних видів.

Дніпровсько–Сновсько–Сіверська сполучна територія національного значення і Слотська сполучна територія локального значення входять до Поліського широтного природного коридору загальноєвропейського значення. Він проходить вздовж Полісся у широтному напрямку (із заходу на схід) та є частиною екомережі України та Пан’європейської екологічної мережі (рисунок 3.13).

Водно-болотні угіддя міжнародного значення (Рамсарська конвенція), біосферні резервати, об’єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Людина і біосфера» в межах ПСП «Рекорд» та поблизу відсутні.

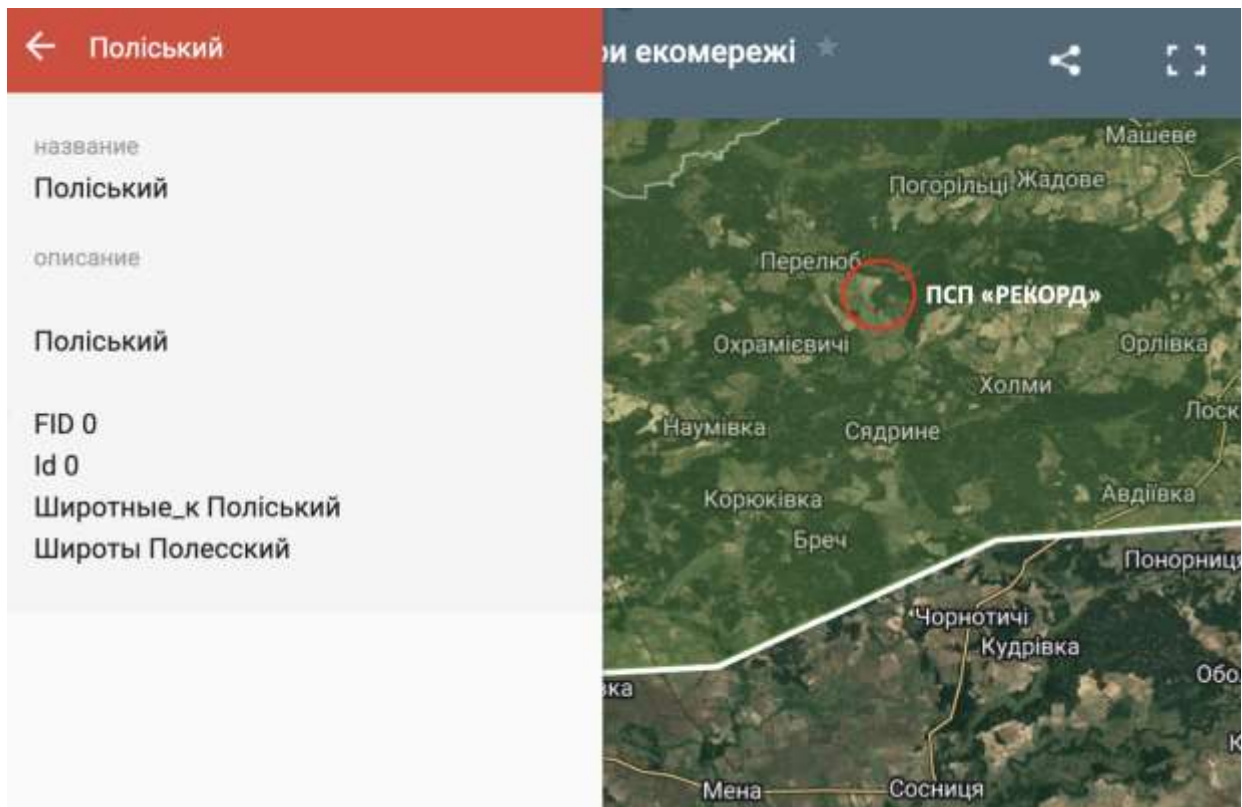

Рисунок 3.13 – Карта-схема розташування ПСП «Рекорд» відносно Поліського широтного природного коридору

За результатами робіт базового лісовпорядкування, встановлено, що на території ПСП «Рекорд» відсутні лісові ділянки, які потенційно відповідають критеріями визначення належності до пралісів, квазіпралісів або природних лісів відповідно до «Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів» (Наказ Міндовкілля №161 від 18.05.2018 р.).

Отже, досліджувана територія ПСП «Рекорд» входить до Дніпровсько–Сновсько–Сіверської сполучної території національного значення і Слотської сполучної території локального значення регіональної екологічної мережі Чернігівської області в кв. 1-3.

Лісовий фонд ПСП «Рекорд» входить до меж Поліського широтного природного коридору, яким мігрують перелітні птахи.

В межах ПСП «Рекорд» відсутні природні ліси, праліси та квазіпраліси, біосферні заповідники, водно-болотні угіддя Рамсарської конвенції та об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Смарагдова мережа

Смарагдова мережа України (Emerald network) - українська частина мережі NATURA 2000 Європи.

Метою створення NATURA 2000 є збереження природної фауни, флори та оселищ. Вона була ініційована та координується Бернською конвенцією (1979). Смарагдова мережа має переважно ті самі основи формування, що й NATURA 2000, але діє за межами Європейського Союзу, розвиваючи загальноєвропейський підхід щодо охорони типів природних оселищ. Наразі Європейський Союз сприяє, в тому числі фінансово, розвитку механізмів охорони природних оселищ та визначенню спеціальних природоохоронних територій (ASCI) Смарагдової мережі.

Об'єкти в межах Смарагдової мережі разом із територіями NATURA 2000 становлять ядро Загальноєвропейської екологічної мережі (Pan European Ecological Network (PEEN)), яка також підтримується Бернською конвенцією. Держави – члени Європейського Союзу виконують вимоги Бернської конвенції шляхом розвитку мережі NATURA 2000, а території особливої охорони NATURA 2000 відповідають територіям особливої природоохоронної значення Смарагдової мережі.

Смарагдова мережа створена в основному для майбутніх членів ЄС, вона є важливим етапом розвитку України. Модель форми заповнення даних про заповідну територію, максимально наближена до моделі Натури 2000 (яка заснована в рамках законодавства ЄС).

Площа території ПСП «Рекорд» не включена до об'єктів Смарагдової мережі, водночас, частково входять до об'єкту проєктованого до включення до Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417), а саме кв. 1-6 (рисунок 3.14).

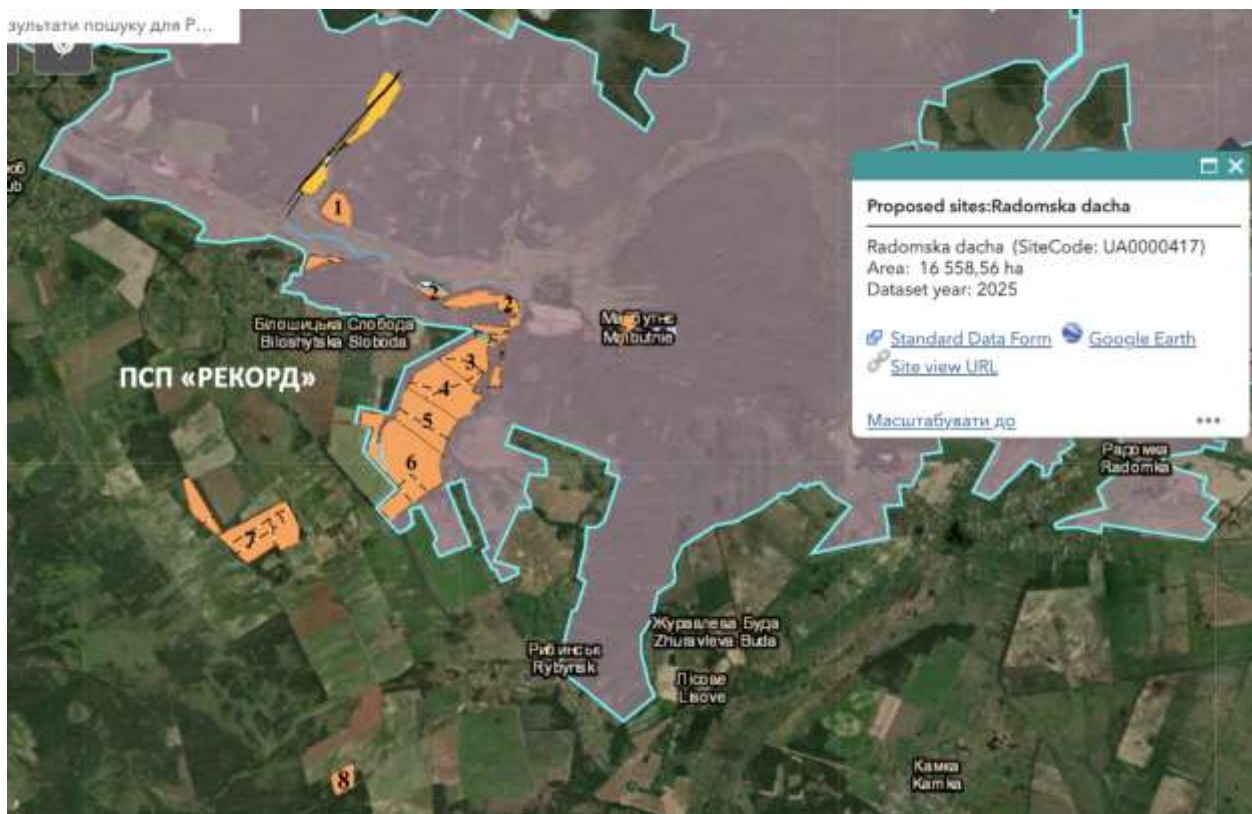

Рисунок 3.14 – Розташування ПСП «Рекорд» відносно об'єкта Смарагдової мережі Brestkyi Zakaznyk (UA0000057)

В межах проектованого об'єкту Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417) під охороною Резолюції 4 Бернської конвенції знаходиться 9 природних оселищ та Резолюції 6 Бернської конвенції: 1 вид рослин та 1 – тварин, з них: 1 – безхребетних. Всього 11 таксонів.

Загальна характеристика об'єкту наведено у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Характеристика об'єктів Смарагдової мережі

Код об'єкту мережі	Назва об'єкту мережі	Площа, га	Кількість об'єктів охорони (види, оселища), шт								
			оселища	птахи	ссавці	безхребетні	рептилії	амфібії	риби	рослини	Всі таксони
UA0000417	Radomska dacha	16 558,56	9	-	-	1	-	-	-	1	11

Лісові масиви ПСП «Рекорд» не включено до об'єктів Смарагдової мережі, водночас, частина території в кв. 1-6 входять до об'єкту із «тіньового» списку Radomska dacha (UA0000417).

Вплив від планованої діяльності на об'єкти Смарагдової мережі оцінюється в межах екологічно допустимого.

Таким чином, територія ПСП «Рекорд» включена до Поліського природного коридору, Дніпровсько-Сновсько-Сіверської сполучної території національного значення і Слотської сполучної території локального значення регіональної екологічної мережі Чернігівської області (кв. 1-3), до об'єкту із «тіньового» списку Radomska dacha (UA0000417) (кв. 1-6).

Лісові масиви ПСП «Рекорд» не включають об'єкти ПЗФ, але кв. 3 вид. 16, 18, 19, 20 межують із заповідним урочищем «Радомська дача»; неподалік розташовані: ландшафтний заказник місцевого значення «Слобідська дача» і гідрологічний заказник місцевого значення «Горілий мох».

В межах ПСП «Рекорд» відсутні об'єкти Смарагдової мережі, праліси, квазіпраліси та природні ліси, території зарезервовані для наступного заповідання, водно-болотні угіддя під охороною Рамсарської конвенції, об'єкти Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО та біосферні резервати.

Лісові масиви ПСП «Рекорд» в кв. 1-6 входять до об'єкту із «тіньового» списку Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417).

Оскільки заплановані рубки головного користування та суцільні санітарні рубки будуть здійснюватися поза межами територій ПЗФ, лісгосподарська діяльність не буде мати суттєвого негативного впливу та здійснюватиметься відповідно до природоохоронного законодавства України.

Оцінюємо вплив від планованої діяльності на природоохоронні території в межах екологічно допустимого.

3.8 Історико-культурна спадщина

Об'єкт культурної спадщини – визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

Згідно листа, виданого Департаментом культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОВА №08-1127/8 від 22.04.2026 року (Додаток Л), суцільне археологічне обстеження вказаної території не проводилося.

Станом на квітень 2026 року у межах території ПСП «Рекорд» знаходяться:

пам'ятка археології місцевого значення городище «Рибинськ», X-XIII ст., № 1644-Чр, розташоване поблизу с. Рибинськ; взяте на облік рішенням виконкому Чернігівської обласної Ради народних депутатів від 17.11.1980 № 551, нелокалізоване (в районі кварталу 8);

щойно виявлені археологічні об'єкти:

- поселення «Майбутнє-1», V-III тис. до н.е. № 7598-Чр, розташоване на північно-східній околиці с. Майбутнє; взяте на облік наказом головного управління культури, туризму і охорони культурної спадщини Чернігівської ОДА від 01.03.2012 № 49 (в районі кварталу 3);

- стоянка «Майбутнє-2», 40-10 тис. років тому, № 7599-Чр, розташована на північно-західній околиці с. Майбутнє; взята на облік наказом головного управління культури, туризму і охорони культурної спадщини Чернігівської ОДА від 01.03.2012 № 49 (в районі кварталу 2).

Згідно з абзацом 6 ст. 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та п. 3 його Прикінцевих положень об'єкти, включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури відповідно до Закону Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури», визнаються пам'ятками відповідно до цього Закону.

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та ст. 53 Земельного кодексу України землі під пам'ятками археології відносяться до земель історико-культурного призначення.

Згідно із чч. 2 та 6 ст. 17 Закону України «Про охорону культурної спадщини», а також ст. 84 та ст. 150 Земельного кодексу України пам'ятки археології та земельні ділянки, на яких вони розташовані, є державною власністю, особливо цінними землями і не підлягають передачі в приватну власність.

За ч. 1 ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини» будівельні,

меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про охорону культурної спадщини» заборонена будь-яка діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Специфіка пам'яток археології, розташованих у лісах, полягає в тому, що будь-яка планована діяльність (робота важкої техніки на піщаних лісових ґрунтах при вирубках, корчування дерев, плантажна оранка для насадження нового лісу) може призвести до їх пошкодження чи повного знищення. Це стосується всіх типів пам'яток: як городищ і курганів, які мають наземні ознаки, так і поселень, які залягають відразу під лісовим покривом. При цьому можуть бути знищені укріплення городищ (вали, рови) з фортифікаційними елементами (залишки дерев'яно-земляних та кам'яних конструкцій), насипи курганів, як маркери поховань, керамічний, речовий, остеологічний, палеоботанічний та палеозоологічний матеріали.

Таким чином, вказані роботи на окремих ділянках, в окремих кварталах лісових масивів повинні додатково погоджуватися з плануванням робіт на початку кожного фінансового року:

- на пам'ятках національного значення – з Міністерством культури та інформаційної політики України (п. 14 ч. 2 ст. 5, ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»),
- на пам'ятках та об'єктах місцевого значення, їх територіях і в зонах охорони – з Департаментом (п. 9 ч. 1 ст. 6, ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Планована діяльність (будь-які ландшафтні перетворення, меліоративні, шляхові, земляні роботи, пов'язані із перевідкладенням ґрунту, у тому числі корчування дерев, плантажна оранка для насадження нового лісу, вирівнювання території механізмами, прокладання доріг, інженерних комунікацій, будівництво адміністративних чи господарських будівель і споруд тощо, може бути погоджена за таких умов:

1. Укладення охоронних договорів на відомі пам'ятки та об'єкти для забезпечення їх належної охорони і використання відповідно до вимог чинного законодавства (ст. 23 Закону України «Про охорону культурної спадщини»). Для цього необхідно звернутися до Корюківської райдержадміністрації.

2. Проведення охоронних археологічних досліджень у межах пам'яток та об'єктів археології у випадку передбачення робіт, пов'язаних із перевідкладенням ґрунту (ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

3. Проведення археологічних розвідок на недослідженій території та в місцях знахідок археологічного характеру, а також для локалізації відомих, але не облікованих пам'яток, і врахування результатів цих розвідок у подальшій роботі (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про охорону

культурної спадщини»). Розвідка проводитиметься у 2 етапи: перші - після вирубки лісу з метою локалізації пам'яток з наземними ознаками (городища, кургани) і вилучення їх з території нових лісонасаджень, друга - після оранки розчищеної території під посів нового лісу з метою локалізації поселень.

4. Безперешкодний доступ фахівців-археологів для дослідження території землевідводів ст. 19 Закону України «Про охорону археологічної спадщини»).

5. Безперешкодний допуск представників органу охорони чи уповноважених ним осіб для здійснення контролю за виконанням умов користування (ст. 9 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Згідно зі ст. 36 Закону України «Про охорону культурної спадщини», у випадку виявлення знахідок археологічного чи історичного характеру під час проведення земляних робіт на вказаній території, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їхнє подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це орган охорони культурної спадщини Чернігівської області (Департамент) та орган місцевого самоврядування, на території якого проводяться земляні роботи.

Планована діяльність буде здійснюватись за межами об'єктів археології та їх охоронних зон.

Приватне сільськогосподарське підприємство «Рекорд» зобов'язується проводити плановану діяльність у відповідності до «Проектів меж території, зон охорони та режимів їх використання пам'ятки археології» та Закону України «Про охорону культурної спадщини».

3.9 Соціально-економічні умови

Промисловість

Район розташування ПСП «РЕКОРД» відноситься до числа сільськогосподарських районів області з слабо розвинутою промисловістю. Провідною галуззю народного господарства є сільське господарство, що спеціалізується на вирощуванні зернових, технічних та овочевих культур.

Переробкою деревини займаються дрібні приватні підприємства.

Ліси на території району розташовані рівномірно.

Транспорт

Район розташування ПСП «РЕКОРД» характеризується розвинутою мережею шляхів транспорту загального користування. Основними автомобільними дорогами загального користування на території підприємства є дорога місцевого значення Корюківка-Наумівк-Перелюб-Погорільці-Семенівка та Холми-Білошицька Слобода з під'їздом до с. Кучугури.

Загальна протяжність лісових автомобільних доріг на території ПСП «РЕКОРД» складає 7,8 км. До них віднесені ґрунтові дороги, на яких відсутнє земляне полотно, водовідвід, дорожнє покриття, штучні споруди тощо. Однак, на них відбувається періодичний рух транспортних

засобів.

Загальна протяжність транспортної мережі, включаючи лісові проїзди складає 7,8 км. Густота лісових автомобільних доріг на 1000 га дорівнює 15,2 км.

3.10 Ймовірні зміни базового сценарію без здійснення планованої діяльності

Визначення ймовірності зміни поточного стану довкілля без здійснення планованої діяльності здійснювалось методом аналізу зміни показників забруднення основних факторів навколишнього середовища протягом останніх років.

Ґрунти. Без провадження планованої діяльності не зміниться. Відмінності у розвитку ґрунтового покриву виключно локальні.

Водні ресурси. При здійсненні планованої діяльності уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів виділяють лісові ділянки, з категорії експлуатаційних лісів та відносять до категорії захисних лісів за нормативами згідно з постановою КМ України «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» від 16.05.2007 № 733. У разі відмови від діяльності прогнозується захаращення прибережних смуг та потрапляння у водні об'єкти гілок, кори та сухих деревостанів.

Здійснення планованої діяльності не передбачає використання води в технологічному процесі, тому вплив відсутній, як при здійсненні планованої діяльності, так і без неї.

Атмосфера. Без провадження планованої діяльності у атмосферу не будуть потрапляти забруднюючі речовини. Відмінності у розвитку стану атмосфери переважно локальні – основна їх частка відмічається у межах планованої діяльності та її санітарно-захисної зони.

Біорізноманіття. Планована діяльність матиме незначний негативний вплив на рослинний та тваринний світ, їх популяцій та міграції. Також біота не буде страждати від результатів функціонування техніки – шуму, механічної дії, викидів тощо. Крім того, у разі відмови від планованої діяльності збільшиться площа деревостанів з осередками хвороб лісу. Можливе розповсюдження комах-шкідників призведе до знищення лісових насаджень та всихання стовбурів і гілок листяних порід. Загалом для біоти більш сприятливим буде відсутність планованої діяльності, але на локальному рівні.

Суспільство. Без провадження планованої діяльності на локальному рівні прогнозується зменшення податкових надходжень до бюджету, відсутність робочих місць, не буде розвитку місцевої економіки.

Таким чином, без проведення планованої діяльності природне довкілля буде переживати менше негативного впливу і виключаються деякі потенційні загрози. Більшість з цих відмінностей відчуються виключно на локальному рівні. Зменшиться забезпечення сировиною деревообробних та деревопереробних підприємств; зовсім незначною мірою зменшиться рівень забруднення навколишнього середовища; погіршиться санітарний стан лісів. Для суспільства

відмінності будуть неоднозначними, але з огляду на попит на продукцію планованої діяльності потреба у її здійсненні існує.

4 ОПИС ФАКТОРІВ ДОВКІЛЛЯ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ З БОКУ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВАРІАНТІВ

4.1 Земельні угіддя та ґрунти

При проведенні рубок головного користування, суцільних санітарних рубок та лісовідновлення на лісову підстилку та поверхню ґрунтів може здійснюватися вплив у вигляді механічного порушення ґрунту технікою, яка буде використовуватися при лісозаготівлі.

З метою мінімізації впливу та збереженню ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам, під час лісозаготівлі будуть використовуватися машини та механізми, що забезпечують мінімальне фізичне пошкодження ґрунтів та їх збереження в природному стані.

Формування ґрунтового покриву на досліджуваних ділянках Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» зумовлене впливом помірно-континентального клімату, розташуванням у межах Чернігівського Полісся та Придніпровської низовини. Важливу роль у ґрунтоутворенні відіграли водно-льодовикові піщано-суглинкові відклади, що спричинило формування пластово-аккумулятивної рівнини з переважанням льодовикових і водно-льодовикових ерозійно-аккумулятивних форм рельєфу. Такі умови зумовлюють активний водний режим, періодичне перезволоження окремих ділянок та розвиток процесів вимивання.

У межах дослідженої території поширені дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти, які сформувалися під мішаними та сосновими лісами за умов надмірного або достатнього зволоження і промивного водного режиму. Для них характерний чітко диференційований профіль із вираженими елювіальними та ілювіальними горизонтами, що свідчить про розвиток підзолистого процесу.

У межах обстеженої території не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та проявів процесів його деградації, обумовлених проведенням лісгосподарських робіт. Шар лісової підстилки, розвинута підлісна рослинність захищають поверхню ґрунту від проявів ерозійних процесів.

Враховуючи геоморфологічні умови ґрунтоутворення і регіональні особливості ведення лісгосподарської діяльності, на землях господарства у процесі післяпроектного моніторингу необхідно виділяти репрезентативні виділи для площ, які визначаються річними планами лісгосподарських робіт чи річними лісосічними відомостями, у відповідності до фонду рубок.

На території планованої діяльності, вважаємо за можливе проведення всіх видів рубок (рубки головного користування, суцільні санітарні та інші), передбачених Законодавством України, з дотриманням умов моніторингу стану ґрунтового покриву.

4.2 Води

Господарська діяльність підприємства спрямована на поступове розширення, використання і відновлення лісових ресурсів, підвищення якісного складу і продуктивності лісів, а також посилення їх водорегулюючих, ґрунтозахисних та рекреаційних функцій.

Область належить до басейнів великих річок Десна та Дніпро. Річка Десна – це головна водна артерія Чернігівщини. Згідно з даними державного водного кадастру досліджуваної області басейни річок Десни та Дніпра поділено на водогосподарські ділянки, причому басейн річки Дніпро розділено на 7 ділянок і басейн річки Десни розділено на 6 ділянок.

На території запланованої лісгосподарської діяльності визначено 1 водний об'єкт: річка Слот.

Аналіз гідролого-гідроморфологічних характеристик водотоку засвідчив про наступне – сучасний гідрологічний режим значно залежить як від природних факторів (кількість опадів, температура повітря, орографія місцевості тощо) так і від антропогенних (зарегулювання стоку, спрямлення русел, меліоративні роботи, ведення бойових дій тощо).

Виконані гідрологічні розрахунки показали значну мінливість у показниках стоку різної забезпеченості та їх значну відмінність від середніх багаторічних показників. Максимальний стік весняної на порядки перевищує середні показники. Мінімальний, навпаки, нижчий за середній. Стік зимової межені перевищує стік межені теплого періоду. Планована господарська діяльність не буде чинити суттєвого впливу на гідроекологічний стан водних об'єктів при водності близькій до середніх показників. При екстремальних значеннях показників норми можливі несприятливі явища, такі як підтоплення територій або, навпаки пересихання водотоків.

За результатами аналізів фізико-хімічних характеристик води значних порушень нормативів якості води не виявлено. В цілому гідроекологічний стан водного об'єкту є задовільним і відповідає особливостям формування гідрологічного і гідрохімічного режимів.

Проведення планованої господарської діяльності істотно не вплине на фізико-хімічні характеристики води.

Виконані рекогносцирувальні дослідження на місцевості та результати аналізу фізико-хімічних показників вод водних об'єктів засвідчив, що стічні води території ПСП «Рекорд» не мають впливу на гідроекологічний стан водних об'єктів території, оскільки ізольовані у водостійких резервуарах від навколишнього середовища – від ґрунтових та поверхневих вод, не зазнають сезонного впливу повеней та водопілля.

У відповідності до вимог наказу Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 № 364 «Про затвердження Правил рубок головного користування» в разі проведення у деревостанах, що віднесені до захисних смуг лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів суцільних рубок будуть призначатися лише вузьколісосічні рубки. Окрім того, під час провадження планованої діяльності буде заборонено прокладення

трельовальних волоків на відстані ближче ніж 20,0 м від постійних водотоків, у місцях витоків річок та навколо них. На постійній основі буде проводитись очищення русел водотоків від порубкових решток.

Водопостачання працівників здійснюється привозною водою питної якості, що підвозиться господарським транспортом від джерела централізованого водопостачання. Питна вода, якою забезпечується персонал, відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Територія планованої діяльності не каналізована, мережі централізованого водовідведення відсутні. Санітарне обслуговування персоналу здійснюється в адміністративних корпусах контори.

На лісосіках використовуються біотуалети – автономні туалети, які працюють на основі принципу біологічного розкладу нечистот, при чому відпадає необхідність проведення комунікацій (вода, електрика, вентиляція, каналізація) і забезпечується відмінний санітарний стан території.

Стічні води ПСП «Рекорд» не мають жодного впливу на гідрологічний режим території лісгоспу, оскільки ізольовані у водостійких резервуарах від навколишнього середовища – від ґрунтових та поверхневих вод, не зазнають сезонного впливу повеней та водопілля.

Вплив на водне середовище буде оборотний, середньостроковий, тимчасовий, місцевий, помірної значимості.

4.3 Надра

На території планованої діяльності або у зоні її впливу не проявляються небезпечні геологічні процеси та явища – зсуви, обвали, селі, ерозія ґрунтів і підстилаючих порід, інші екзогенні або ендегенні процеси, глибина та масштаби яких можуть зачепити розташовані під ґрунтовим покривом гірські породи, ґрунтові та інші підземні води.

4.4 Ландшафт

На території Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» відсутні особливі утворення у ландшафті та об'єкти, пов'язані з унікальністю геологічної будови місцевості, такі як: печери, відслонення та останці гірських порід, скелі та кручі на території планованої діяльності.

4.5 Фауна, флора біорізноманіття

Планована діяльність здійснюється згідно вимог законодавства України, лісових нормативно-правових актів та природоохоронних конвенцій ратифікованих Україною про збереження біологічного різноманіття лісових екосистем, зберігаючи ключові біотопи і об'єкти. Після завершення діяльності відбувається посадка лісових культур, а також самовідновлення

природних комплексів.

Лісові масиви ПСП «Рекорд» включено до Поліського природного коридору, Дніпровсько-Сновсько-Сіверської сполучної території національного значення і Слотської сполучної території локального значення регіональної екологічної мережі Чернігівської області (кв. 1-3) та до об'єкту із «тіньового» списку Radomska dacha (UA0000417) (кв. 1-6).

В межах ПСП «Рекорд» відсутні об'єкти природно-заповідного фонду, Смарагдової мережі, праліси, квазіпраліси та природні ліси, території зарезервовані для наступного заповідання, водно-болотні угіддя під охороною Рамсарської конвенції, об'єкти Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО та біосферні резервати.

Лісові масиви ПСП «Рекорд» входять до об'єкту із «тіньового» списку Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417) (кв. 1-6), межують із заповідним урочищем «Радомська дача» (кв. 3 вид. 16, 18, 19, 20); неподалік розташовані: ландшафтний заказник місцевого значення «Слобідська дача» і гідрологічний заказник місцевого значення «Горілий мох».

Вплив на компоненти екологічної мережі Чернігівської області, території та об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі очікується в межах екологічно допустимого.

В межах ПСП «Рекорд» на ділянках, де заплановані суцільні санітарні рубки та рубки головного користування, природні оселища із переліку Резолюції 4 Бернської конвенції і рослинні угруповання Зеленої книги України не реєстрували. Вони представлені на ділянках в межах об'єктів ПЗФ поза ділянками лісового фонду ПСП «Рекорд».

У «тіньовому» об'єкті Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417) під охороною Резолюції 4 Бернської конвенції знаходяться 9 типів природних оселищ, з них найбільшу площу займають типи G1.7: Термофільні листопадні ліси (100 га) і G1.A1: Ліси *Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах (100 га). Найближче до ділянки з природним оселищем G3.1F : Острівні ялинові ліси знаходиться кв. 3 вид. 20 ПСП «Рекорд», який виключений із Фонду рубок головного користування та Відомості рубок головного користування на період з 2025 по 2034 рік.

Планована діяльність буде проводитись відповідно до чинного природоохоронного законодавства України і матиме екологічно допустимий вплив на цінні для збереження типи природних оселищ Резолюції 4 Бернської конвенції та рослинні угруповання Зеленої книги України.

Під час польових маршрутів на ділянках, де заплановано рубки головного користування і суцільні санітарні рубки не виявлено рідкісних видів рослин, а також реліктових, регіонально рідкісних, занесених до Червоної книги України і Резолюції 6 Бернської конвенції.

Місцезростання рідкісних і зникаючих видів реєструють поблизу в межах заповідного урочища «Радомська дача» та в межах «тіньового» об'єкта Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417). Резолюцією 6 Бернської конвенції на цій території охороняється вид рослин

– сон розкритий (*Pulsatilla ptens*) та 8 видів флори потребують уточнення, в тому числі такі, що занесені до Червоної книги України

У квартално-видільному переліку ПСП «Рекорд» відсутні місця зростання видів рослин занесені до Червоної книги України, Бернської конвенції та регіонально рідкісні.

Заплановані для провадження планованої діяльності ділянки не входять до об'єктів ПЗФ, не межують з ними та не мають локалітетів видів флори, що потребує охорони і збереження.

Планована діяльність буде впливати на рідкісні та зникаючі види флори в межах екологічно допустимого.

Представники фауни, що знаходяться під охороною, зосереджені у об'єктах природно-заповідного фонду поза межами ПСП «Рекорд».

В проектуваному об'єкті Radomska dacha (UA0000417) Резолюцією 6 Бернської конвенції охороняється жук-олень (*Lucanus cervus*) занесений до Червоної книги України.

За даними онлайн-сервісу GBIF.org (веб-застосунок «Biodiversity Viewer») реєстровано наявність 10 видів тварин поблизу ділянок ПСП «Рекорд», із них до Червоної книги України занесено: лось європейський (*Alces alces*), заєць білий (*Lepus timidus*), нічниця водяна (*Myotis daubentonii*), кажан пізній (*Eptesicus serotinus*), джміль моховий (*Bombus muscorum*) і скопа (*Pandion haliaetus*). Більшість видів локалізована в межах заповідного урочища «Радомська дача».

Близькість території ПЗФ зі сприятливими умовами для гніздування і життєдіяльності птахів та невелика площа ПСП «Рекорд» зумовлює відсутність місць гніздування птахів та репродуктивних стацій ссавців, земноводних і рептилій на ділянках лісового господарства.

Під час польових маршрутів на ділянках відведених у рубку і таких, що безпосередньо межують з територією планованої діяльності не виявлено рідкісних і зникаючих видів тварин, в тому числі занесених до Червоної книги України, Резолюції 6 Бернської конвенції та списків регіонально рідкісних видів, які можуть зазнати значного впливу від планованої діяльності, не реєстрували особливо вразливі групи лісових тварин: кажанів, птахів, що гніздуються у дуплах дерев, хижих птахів, що гніздуються на деревах, безхребетних тварин і грибів, пов'язаних з мертвою деревиною.

Можливий негативний вплив на природні оселища, рослинний і тваринний світ під час проведення суцільних санітарних рубок та рубок головного користування зумовлений шумовими ефектами від роботи технологічного обладнання та автотранспорту, а також присутності людей на технологічних майданчиках. Запобігання негативному впливу від діяльності буде забезпечено дотриманням природоохоронних вимог і допустимих норм.

У випадку виявлення під час провадження планованої діяльності цінних для збереження природних оселищ, рослинних угруповань, видів флори та фауни, буде запроваджено природоохоронні заходи відповідно до вимог чинного природоохоронного законодавства, а також відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 499 «Порядок створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах»).

Очікуваний вплив на довкілля від проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок, що планується здійснювати на території лісового фонду ПСП «Рекорд», не призведе до суттєвого забруднення чи деградації компонентів довкілля. Вплив від планованої діяльності на цінні природні оселища, рідкісні та зникаючі види флори і фауни оцінюється в межах екологічно допустимого.

Вплив на рослинний і тваринний світ, біорізноманіття при проведенні планованої діяльності носить місцевий, середньостроковий характер та оцінюється помірною значимістю.

4.6 Атмосферне повітря

Розрахунок розсіювання забруднюючих речовин в атмосфері здійснений з використанням автоматизованої системи розрахунку «ЕОЛ+» версія 5.3.8, рекомендованої до використання Міністерством охорони навколишнього природного середовища (вих. №11-6-31 від 16.02.96р.), що реалізує «Методику розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі шкідливих речовин, що утримуються у викидах підприємств», ОНД-86. Кліматичні, метеорологічні коефіцієнти і показники, прийняті для машинного розрахунку наведені в Додатку А.

При розрахунку приземних концентрацій забруднюючих речовин в атмосфері визначалися максимальні концентрації в заданих точках на межі нормативної санітарно-захисної зони 100 м, що встановлюється для рубок головного користування та суцільних санітарних рубок при роботі бензопил («Заводи лісопильні...», згідно з «Державними санітарними правилами планування і забудови населених пунктів», затверджених Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996р. №173) та при роботі автотранспорту та автотехніки.

Для розрахунку розсіювання прийнятий розрахунковий прямокутник з розмірами 1000 м на 1000 м, крок сітки по осі ОХ – 50 м, по осі ОУ – 50 м. Координати проєктованих джерел викидів визначені в місцевій системі координат.

Розрахунок дозволив визначити максимальні концентрації забруднюючих речовин в приземному шарі атмосфери.

Оцінка впливу викидів на стан атмосферного повітря здійснюється за даними результатів розрахунків розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

Відповідно до ОНД-86 (п.5.21) для пришвидшення і спростування розрахунків приземних концентрацій в атмосферному повітрі розглядаються тільки ті забруднюючі речовини, для яких виконується умова:

$$\frac{M}{ГДК} > \Phi$$

де: М – сумарне значення викидів від усіх джерел, г/с;

ГДК (мг/м³) – максимальна гранично допустима концентрація;

Н (м) – висота джерел викидів.

$\Phi=0,01$ Н – при висоті викиду $H > 10$ м;

$\Phi=0,1$ – при висоті викиду $H \leq 10$ м.

Результати проведення розрахунків доцільності виконання розрахунків розсіювання в атмосфері забруднюючих речовин наведено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Результати визначення доцільності розрахунку розсіювання

№	Код	CAS N	Найменування	ГДКм.р.	Мj	Φ	Мj / ГДК	Доцільно/ недоцільно
Джерело №1 Розробка лісосіки								
1	337	630-08-0	Вуглецю оксид	5,000	0,266	0,1	0,053	не доцільно
2	2754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК–26511 та інш.)	1,0	0,050		0,050	не доцільно
3	328	1333-86-4	Сажа	0,150	0,001031		0,007	не доцільно
4	301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,200	0,034		0,169	доцільно
5	330	7446-09-5	Ангідрид сірчистий	5,000	0,002		0,003	не доцільно
6	2902	–	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,5	0,483		0,967	доцільно
Джерело №2 Спалювання порубкових решток								
1	301	10102-44-0	Азоту діоксид	0,2	0,009	0,1	0,045	не доцільно
2	337	630-08-0	Вуглецю оксид	5,0	0,025		0,005	не доцільно
3	2902	–	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,5	0,001		0,002	не доцільно
4	2754	–	Вуглеводні граничні C ₁₂ -C ₁₉ (розчинник РПК-26511 та інш.)	1,0	0,006		0,006	не доцільно
5	410	74-82-8	Метан	50,0	0,001		1,298E-05	не доцільно

Як видно з таблиці ні по жодному з інгредієнтів Джерела №2 Спалювання порубкових решток недоцільно проводити розрахунок розсіювання на ЕОМ за програмою ЕОЛ.

Розрахунок розсіювання шкідливих речовин в приземному шарі атмосфери виконаний відповідно до вимог ОНД-86 за програмою ЕОЛ для Джерела №1 Розробка лісосіки.

Розрахунок викидів забруднюючих речовин виконаний для джерел з урахуванням і без урахування фонових концентрацій. За результатами розрахунку розсіювання, рівень забруднення повітряного басейну не перевищує нормативні значення і складає:

Найменування забруднюючої речовини	Максимальні концентрації на межі СЗЗ, долі ГДК	
	без фону	з фоном
Джерело №1 Розробка лісосіки		
Азоту діоксид	0,136960	0,226960
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом	0,778254	0,878254

З наведених даних видно, що розрахункові максимальні приземні концентрації забруднюючих речовин в розрахункових точках на межі санітарно-захисної зони по кожній речовині не перевищують ГДК, з урахуванням фонових концентрацій.

Результати розрахунків подані в табличних матеріалах та графічно відображені в текстовому Додатку Р «Результати розрахунку приземних концентрацій забруднюючих речовин на програмному комплексі ЕОЛ+ 5.3.8».

Вплив на атмосферне повітря при проведенні рубок знаходиться в межах встановлених нормативів.

4.7 Здоров'я населення

Оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення виконана відповідно до Методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України від 17.01.2022р. №89 та «Методичних рекомендацій «Оцінка канцерогенного та неканцерогенного ризику для здоров'я населення від хімічного забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України від 18.10.2023р. №1811.

У відповідності до Методичних рекомендацій «Оцінка канцерогенного та неканцерогенного ризику для здоров'я населення від хімічного забруднення атмосферного повітря» (Наказ МОЗ від 18 жовтня 2023 року № 1811) (далі по тексту – Методичні рекомендації), повна, або базова, схема оцінки ризику передбачає проведення чотирьох взаємопов'язаних етапів, а саме:

- ідентифікацію небезпеки;
- оцінку експозиції;
- характеристику небезпеки (оцінку залежності «доза-відповідь»);
- характеристику ризику

Головним завданням етапу «Ідентифікація небезпеки» є відбір пріоритетних, індикаторних хімічних речовин, вивчення яких дозволить з достатньою точністю охарактеризувати рівні ризику порушення стану здоров'я населення та джерела його виникнення. Пріоритетність досліджуваних речовин визначають на основі даних щодо їх біологічної активності, у т.ч. канцерогенної, фізико-хімічних властивостей, які обумовлюють особливості поширеності і поведінки їх у навколишньому природному середовищі та впливу на організм людини, залежності розвитку негативних ефектів (специфічних і неспецифічних) від шляху надходження речовини в організм. При цьому, як правило, використовують вторинні джерела інформації (аналітичні огляди, звіти,

довідники, бази даних), що вже містять висновки висококваліфікованих експертів про небезпечні властивості даної речовини.

Етап оцінки ризику «Оцінка експозиції», у процесі якого встановлюється кількісний рівень надходження речовини до організму людини певним шляхом. Він передбачає визначення шляху розповсюдження у навколишньому середовищі і впливу на організм забруднюючої сполуки, вивчення її концентрацій, установлення терміну дії і загальної тривалості впливу, оцінки чисельності популяції, яка знаходиться або вірогідно може знаходитись під впливом шкідливого чинника.

Кількісна характеристика експозиції передбачає визначення концентрації хімічних сполук, що впливають на людину, орієнтуючись на дані:

- моніторингових досліджень;
- моделювання поширеності та поведінки хімічних сполук у повітряному (навколишньому природному) середовищі;
- комбінації результатів моніторингових спостережень із даними, отриманими на основі моделювання.

Моніторинг якості атмосферного повітря є найбільш важливим інструментом для аналітичного визначення вмісту хімічних чинників. За сучасних умов джерелом даних можуть бути результати спеціально спрямованих спостережень і матеріали щодо стану забруднення атмосферного повітря, отримані Державною службою України з надзвичайних ситуацій та її територіальними органами.

Концентрація речовини у зоні спостережень (місце перебування людини) визначається як середньоарифметична величина концентрацій, що мали місце протягом періоду експозиції, або як максимальна концентрація за обмежений час (у залежності від постановки завдання). Для оцінки ризиків, зумовлених хронічним впливом хімічних речовин, мають застосовуватись середньорічні концентрації та їхні верхні 95% довірчої межі. При визначенні ризиків гострих (екстремальних, аварійних) ситуацій терміном до 24 год використовуються максимальні концентрації. Визначаючи ризик впливу атмосферного повітря на здоров'я людей, теоретично бажано враховувати весь спектр хімічних сполук, що можуть діяти у цьому місці. Однак, реально допускається обмеження їх числа пріоритетними (індикаторними) для даної території речовинами.

Критеріями вибору пріоритетних речовин антропогенного походження є їхні токсичні властивості, розповсюдження у навколишньому середовищі, стійкість, здатність до біокумуляції та міграції природними ланцюгами, здатність викликати негативні ефекти (незворотні, віддалені) та чисельність населення, на яке потенційно вони можуть впливати. При визначенні пріоритетних речовин доцільно враховувати також закордонні переліки (країни ЄС, США), що склалися на основі вивчення компонентів забруднення повітряного середовища та характерних викидів

різних промислових галузей. Важливо орієнтуватися на переліки загальнопоширених забруднюючих речовин атмосферного повітря, показників та інгредієнтів атмосферних опадів, зазначених у постанові Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827 «Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря».

Головним завданням етапу «Характеристика небезпеки» є узагальнення та аналіз наявних даних щодо гігієнічних нормативів, безпечних рівнів впливу (референтних доз та концентрацій), критичних органів/систем та негативних ефектів, що можуть виникати за дії певної речовини або групи речовин.

Дія хімічних сполук зумовлює широкий спектр шкідливих ефектів, які залежать від шляху та тривалості надходження в організм, рівнів доз або концентрацій. У методології оцінки ризику прийнято орієнтуватися на той шкідливий ефект, який виникає за впливу найменшої з ефективних доз (критичний ефект). Органи та системи організму людини, які зазнають негативного впливу за дії найменшої із ефективних доз, називають критичними.

При цьому міжнародна методологія оцінки ризику передбачає, що:

- для неканцерогенних речовин та канцерогенів негенотоксичної дії передбачається наявність порогових рівнів, нижче від яких шкідливі ефекти не виникають;
- канцерогенні ефекти, обумовлені дією генотоксичних канцерогенних чинників, можливі за дії будь-яких доз, що викликають пошкодження генетичного матеріалу; для такого роду сполук відсутні порогові рівні.

Для характеристики ризику розвитку неканцерогенних ефектів найчастіше використовують два показники: максимальна недіюча доза і мінімальна доза, що викликає пороговий ефект. Дані показники є основою для установлення рівнів мінімального ризику – референтних доз (RfD) і концентрацій (RfC). Перевищення референтної дози не обов'язково пов'язане із розвитком шкідливого ефекту, але чим вища доза впливу і чим більше вона перевищує референтну, тим більша імовірність його виникнення, однак оцінити цю ймовірність за даного методичного підходу неможливо. У зв'язку з цим кінцевими характеристиками оцінки експозиції на основі референтних доз і концентрацій є коефіцієнти (HQ) та індекси (HI) небезпеки. Якщо референтна доза не перевищена, то ніяких регулюючих втручань не потрібно. У випадку, коли вплив речовини перевищує референтну дозу, виникає небезпека, величину якої можна оцінити лише за допомогою вивчення залежності "доза-відповідь" та спектру шкідливих ефектів. Значення референтних концентрацій деяких хімічних речовин, а також критичних органів та систем, на які вони впливають у першу чергу, наведено у додатку 1 до Методичних рекомендацій.

Для оцінки ризику генотоксичних канцерогенів основним параметром є фактор канцерогенного потенціалу SF, що відображає ступінь наростання канцерогенного ризику на одну оди-

ницю зі збільшенням дози впливу і має розмірність $(\text{мг/кг} \times \text{доба})^{-1}$. Значення фактора канцерогенного потенціалу деяких хімічних речовин за повітряного шляху надходження наведено у додатку 2 до Методичних рекомендацій.

Етап «Характеристика ризику» інтегрує дані про небезпеку досліджуваних речовин, величину експозиції, параметри залежності «дозавідповідь», які було отримано на попередніх етапах дослідження. На основі цих даних дається кількісна та якісна оцінка ризику окремих речовин та визначається порівняльний ряд небезпеки для здоров'я населення групи сполук. Характеристика ризику є сполучною ланкою між оцінкою ризику для здоров'я та управлінням ризиком.

Оцінку ризику розвитку неканцерогенних ефектів здійснюють шляхом визначення коефіцієнтів небезпеки (HQ) – порівняння фактичного рівня впливу сполук з безпечними (референтними):

$$\text{HQ} = \text{C} / \text{RfC},$$

де:

HQ - коефіцієнт небезпеки;

C – рівень впливу речовини, мг/м^3 ;

RfC – безпечний рівень впливу (референтна концентрація), мг/м^3 .

Якщо розрахований коефіцієнт небезпеки речовини менший за одиницю, то можливість розвитку у людини шкідливих ефектів за щоденного надходження речовини протягом життя несуттєва і такий вплив характеризується як допустимий. У випадку перевищення коефіцієнтом небезпеки одиниці вірогідність виникнення шкідливих ефектів зростає пропорційно збільшенню HQ. Досліджувані речовини ранжують за величиною коефіцієнта небезпеки для визначення найбільш пріоритетних забруднювачів, що дає змогу конкретизувати напрямок профілактичних заходів. Коефіцієнт небезпеки розраховують окремо для умов короткотривалого (гострого), підгострого і тривалого впливу хімічної речовини. При цьому період осереднення експозиції і відповідних безпечних рівнів впливу має бути аналогічним.

Оцінку ризику розвитку неканцерогенних ефектів за комбінованого впливу хімічних речовин проводять на основі розрахунку індексу небезпеки за формулою:

$$\text{HI} = \sum \text{HQ}_i,$$

де:

HQ_i – коефіцієнти небезпеки і тих компонентів суміші хімічних речовин, що впливають.

Розрахунок індексів небезпеки, як правило, проводять з урахуванням критичних органів та систем, які у першу чергу зазнають негативного впливу досліджуваних речовин. Як свідчать результати наукових досліджень, за впливу компонентів суміші на одні і ті ж органи або системи

організму найбільш ймовірним типом їх комбінованого впливу є сумація (адитивність). Це правило не є універсальним, оскільки не враховує можливої різниці у механізмах специфічної дії компонентів суміші, а також локальних шкідливих реакцій у місці первинного контакту речовини з організмом (наприклад, слизових оболонках дихальних шляхів або шлунку). Разом з тим, на думку міжнародних експертів, такий підхід хоча і може перебільшувати небезпеку для здоров'я, однак має більшу перевагу порівняно з роздільною, незалежною оцінкою кожного із компонентів.

Класифікацію рівнів неканцерогенного ризику наведено у додатку 3 до Методичних рекомендацій.

Коефіцієнт небезпеки розвитку неканцерогенних ефектів (HQ) для окремих сполук	Індекс небезпеки розвитку неканцерогенних ефектів (HI) для групи сполук односпрямованої дії	Рівень ризику
>3	>6	Високий
1,1-3	3,1-6	Насторожуючий
0,11-1,0	1,1-3,0	Допустимий
0,1 і менше	0,1 і менше	Мінімальний(цільовий)

Така градація рівнів неканцерогенного ризику дає змогу обґрунтувати проведення відповідних заходів з його мінімізації як для окремих сполук, так і забруднення повітряного середовища у цілому. За рекомендаціями US EPA, за високого рівня ризику необхідно проведення термінових оздоровчих та інших заходів щодо його зниження. За насторожуючого рівня ризику необхідний постійний контроль, розробка і проведення планових оздоровчих заходів. За допустимого рівня ризику здійснюється постійний контроль за цими сполуками, передбачається планування і проведення додаткових заходів щодо його зниження. За мінімального (цільового) рівня ризику не потребується заходів з його зниження. Ці рівні підлягають періодичному контролю з метою підтримання якості даного об'єкта середовища проживання людини на сприятливому рівні.

Оцінку ризику розвитку канцерогенних ефектів проводять з урахуванням середньої добової дози сполуки, що може надходити до організму людини протягом природної тривалості життя (LADD), та фактора її канцерогенного потенціалу SF. Середня добова доза (або надходження) розраховується за формулою, що враховує концентрацію, яка впливає на людину, тривалість контакту зі сполукою, частоту дії, масу тіла та час осереднення впливу:

$$LADD = C \times CR \times EF \times ED / BW \times AT \times 365,$$

де:

LADD – надходження (або середня добова доза), мг/ (кг × д);

C – концентрація сполуки у забрудненому повітряному середовищі, мг/м³;

CR- швидкість надходження повітря до організму, м³/д (20 м³/д);

EF – частота впливу, днів на рік;

ED – тривалість впливу, років (для канцерогенів 70 років);

BW – маса тіла людини, кг (70 кг);

AT – період усереднення експозиції, років (для канцерогенів – 70 років);

365 – кількість днів на рік.

Величину факторів канцерогенного потенціалу сполук знаходять у базах даних IRIS, EPA, MABP. Розрахунок індивідуального канцерогенного ризику CR здійснюють за формулою:

$$CR = LADD \times SF,$$

де:

LADD – середня добова доза сполуки протягом життя, мг/(кг×доба);

SF – фактор канцерогенного потенціалу сполуки, (мг/(кг×доба))⁻¹

При застосуванні величини одиничного ризику розрахункова формула набуває вигляду:

$$CR = LADC \times UR,$$

де:

LADC – середня концентрація речовини в атмосферному повітрі за весь період усереднення експозиції, мг/м³

UR – одиничний ризик, (мг/м³)⁻¹

Канцерогенний ризик за комбінованої дії декількох хімічних сполук розглядають як адитивний і розраховують за формулою:

$$CRA = \sum CR_i,$$

де: CRA- сумарний канцерогенний ризик за аерогенного шляху надходження сполук;

CR_i – канцерогенний ризик і-тої канцерогенної речовини.

Поряд з розрахунками індивідуального канцерогенного ризику проводять визначення популяційного ризику (PCR), який відображає додаткову (до фонові) кількість випадків новоутворень, які можуть виникнути протягом життя внаслідок впливу досліджуваного фактора:

$$PCR = CR \times POP,$$

де: CR – індивідуальний канцерогенний ризик;

POP – чисельність популяції, що підпадає під вплив даного фактора, чол.

При аналізі доцільно групувати досліджувані канцерогени з урахуванням виду та/або локалізації пухлин. У цьому випадку розрахунок сумарного канцерогенного ризику здійснюють окремо для кожної групи (наприклад, для раку легень, пухлин печінки тощо). При оцінці ризиків для здоров'я, зумовлених впливом забруднювачів атмосферного повітря, доцільно орієнтуватися на класифікацію рівнів канцерогенного ризику, рекомендовану US EPA, наведену у додатку 6 до Методичних рекомендацій. В кінці кожного етапу оцінки ризику проводять аналіз невизначеностей, що можуть вплинути на достовірність результатів. Невизначеності являють собою часткову

відсутність знань або фактичних даних щодо певних параметрів, процесів або моделей. Можливі невизначеності поділяються на три категорії:

- невизначеності, зумовлені відсутністю або неповною інформацією, яка необхідна для коректного визначення ризику (наприклад, неповні або неточні дані про джерела забруднення навколишнього природного середовища, якісних та кількісних характеристиках емісії хімічних сполук тощо);
- невизначеності, пов'язані із деякими параметрами, які використовують для оцінки експозиції і розрахунку ризику (наприклад, установлення токсикологічних параметрів в експериментальних умовах та екстраполяція їх на населення);
- невизначеності, зумовлені пробілами в науковій теорії, яка необхідна для передбачення на основі причинних зв'язків (неповнота інформації щодо параметрів, які застосовуються при аналізі ризику: характеристика популяції, довкілля, фізико-хімічні властивості сполуки тощо).

Оскільки невизначеність властива самому процесу оцінки ризику, в певних випадках вона може бути зменшена шляхом додаткових досліджень чи вимірювань через виділення декількох параметрів, точність визначення яких чинить найбільший вплив на кінцеві оцінки ризику і величину загальної невизначеності. Невизначеності притаманні усім етапам оцінки ризику і повинні враховуватись при підведенні підсумку і визначенні елементів управління ризиком.

Результати розрахунків та оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення, відповідно до Методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України від 17.01.2022 р. №89 та «Методичних рекомендацій «Оцінка канцерогенного та неканцерогенного ризику для здоров'я населення від хімічного забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України від 18.10.2023 р. №1811, з використанням Наказу МОЗ України від 10.05.2024 р. №813 «Про затвердження державних медико-санітарних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць» наведено у таблицях нижче:

Розраховані коефіцієнти небезпеки для забруднюючих речовин, що утворюються при розробці лісосіки представлені в таблиці 4.2.

Таблиця 4.2 – Результати розрахунків ризику розвитку неканцерогенних ефектів при розробці лісосіки

Код	Найменування забруднюючої речовини	Рівень впливу речовини, мг/куб.м (С)	Безпечний рівень впливу (референтна концентрація), мг/куб.м (R _{FC})	Коефіцієнт небезпеки (HQ)	Критичні органи/системи	Рівень ризику
301/10102-44-0	Азоту діоксид	0,027392	0,04	0,685	Органи дихання	Допустимий

Код	Найменування забруднюючої речовини	Рівень впливу речовини, мг/куб.м (С)	Безпечний рівень впливу (референтна концентрація), мг/куб.м (R_{fc})	Коефіцієнт небезпеки (НQ)	Критичні органи/системи	Рівень ризику
2902/-	Завислі частинки (TSP)	0,389127	0,5	0,778	Органи дихання	Допустимий
	Сумарний ризик		НІ загальний	1,463		Допустимий
			НІ органи дихання	1,463		Допустимий

Як видно із розрахунків, для всіх речовин, що надходять в атмосферне повітря, ризик виникнення шкідливих ефектів допустимий, вірогідність виникнення шкідливих ефектів зростає пропорційно збільшенню НQ (коефіцієнт небезпеки).

Канцерогенний ризик планованої діяльності відсутній.

Згідно з п.5.21 ОНД-86 проводилось визначення доцільності проведення розрахунку розсіювання забруднюючих речовин на ЕОМ. Згідно розрахунку, під час функціонування підприємства в навколишнє середовище не виділяються речовини яким властива канцерогенна дія у відповідності до Наказу Міністерства охорони здоров'я №1054 від 20.06.2022 р. Про затвердження гігієнічного нормативу «Перелік речовин, продуктів, виробничих процесів, побутових та природних факторів, канцерогенних для людини».

Розрахунок канцерогенного ризику не проводиться.

Оцінка соціального ризику планової діяльності

Соціальний ризик планової діяльності визначається як ризик для групи людей, на яку може вплинути впровадження Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» з урахуванням особливостей природно-техногенної системи.

Значення соціального ризику (R_s), для оцінювання, розраховується за формулою та становить:

$$R_s = CR_a V_u \frac{N}{T} (1 - N_p)$$

де: $CR_a = 1 \cdot 10^{-6}$ – прийнятий канцерогенний ризик комбінованої дії декількох канцерогенних речовин, забруднюючих атмосферу;

V_u – уразливість території від прояву забруднення атмосферного повітря, що визначається відношенням площі, віднесеної під об'єкт господарської діяльності, до площі об'єкта з санітарно-захисною зоною. $V_u = 0,48$ часток.

$N = 106$ чол. – кількість населення найближчого населеного пункту (с. Новоселівка), згідно даних Інтернет ресурсів;

$T = 70$ років – середня тривалість життя, (визначається для даного регіону або приймається 70 років);

$N_p = 0$ – коефіцієнт, що визначається відношенням кількості додаткових робочих місць до чисельності населення.

Класифікація рівнів соціального ризику представлена у таблиці 4.3.

Таблиця 4.3 – Класифікація рівнів соціального ризику

№	Рівень ризику	Ризик протягом життя
1	Неприйнятний для професійних контингентів і населення	Більший ніж 10^{-3}
2	Прийнятний для професійних контингентів і неприйнятний для населення	$10^{-3}-10^{-4}$
3	Умовно прийнятний	$10^{-4}-10^{-6}$
4	Прийнятний	Менший ніж 10^{-6}

Розрахований соціальний ризик становить 0,00000073 одиниць та характеризується як прийнятний.

4.8 Соціально-економічні умови

Спостереження за гідрологічним режимом річок Чернігівської області проводяться на стаціонарних гідрологічних постах на Дніпрі у створах поста Неданчичі та озерного поста Дніпровське та річках суббасейну Десни: р. Десна – Новгород-Сіверський, Розльоти, Макошине, Чернігів, Морівськ та її притоках – р.Убідь – Кудрівка, р.Снов – Сновськ, р.Булоус – Кошівка.

Зазвичай найвищі рівні на рівнинних річках, спостерігаються під час проходження водопілля. Паводки на річках вказаного регіону здебільшого нижчі за максимальні рівні водопілля і періодичність їх повною мірою залежить від дощів періоду літньо-осінньої межени. Циклічність їх від 1-2 до 3-4 (на малих річках), які проходять з незначними амплітудами підвищень і без негативних наслідків.

Весняне водопілля – це щорічна фаза гідрологічного режиму річок, що супроводжується затопленням заплав, як звичайне природне явище, а якщо сільськогосподарські поля знаходяться на заплавних територіях то ймовірність їх затоплення може бути щорічною.

Аналіз водопіль до 1971 року показав, що у Чернігівській області вище Чернігова заплавні території затоплювалися майже щороку, надалі наступив період коли переважали нижчі за норму (середні багаторічні величини) водопілля, проте заплавні території на верхній частині області (вище Чернігова) затоплювалися з періодичністю 1 раз за 2-3 роки.

За останні 30 років на річках області переважали низькі водопілля, проте можна виділити роки з достатньо високими водопіллями, які супроводжувалися затопленням заплавних територій та мали негативні наслідки від паводкових вод. Це весняні водопілля 1994, 1996 (Дніпро), 1998, 2003 (Десна), 2004, 2006, 2010, 2013, 2018, 2022, 2023 років, коли відбулося значне і тривале затоплення заплавних територій. Згідно діючого «Каталогу небезпечності гідрологічних явищ» Українського гідрометцентру та за даними обласних управлінь ДСНС відмічалось досягнення та перевищили небезпечних відміток затоплення у Чернігівській області:

відбувалося й утримувалося тривалий час перевищення небезпечних відміток обтоплення водами Дніпра, Десни і її приток територій окремих сіл, господарств і частин сільських населених пунктів та відрізання їх від шляхів сполучення, через перелив води через дороги місцевого значення та їх затоплення, початкове затоплення будинків у ряді населених пунктів Чернігівського району Чернігівської області (додаток Д).

Паводки, які спостерігалися на території господарства, не мають відношення до господарської діяльності. У межах обстеженої території (на лісових ділянках), не виявлено пошкоджень ґрунтового покриву та наслідків деградаційних процесів, обумовлених проведенням лісгосподарських робіт.

На території ПСП «РЕКОРД» рекреаційно-оздоровчі ліси не виділені.

4.9 Матеріальні об'єкти

Згідно листа, виданого Департаментом культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОВА №08-1127/8 від 22.04.2026 року, суцільне археологічне обстеження вказаної території не проводилося. На сьогодні у межах території ПСП «Рекорд» розташовано перелік облікованих об'єктів археологічної спадщини, що наведені в додатку Л.

Згідно з абзацом 6 ст. 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та п. 3 його Прикінцевих положень об'єкти, включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури відповідно до Закону Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури», визнаються пам'ятками відповідно до цього Закону.

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та ст. 53 Земельного кодексу України землі під пам'ятками археології відносяться до земель історико-культурного призначення.

Згідно із чч. 2 та 6 ст. 17 Закону України «Про охорону культурної спадщини», а також ст. 84 та ст. 150 Земельного кодексу України пам'ятки археології та земельні ділянки, на яких вони розташовані, є державною власністю, особливо цінними землями і не підлягають передачі в приватну власність.

За ч. 1 ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини» будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про охорону культурної спадщини» заборонена будь-яка діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Специфіка пам'яток археології, розташованих у лісах, полягає в тому, що будь-яка планована діяльність (робота важкої техніки на піщаних лісових ґрунтах при вирубках,

корчування дерев, плантажна оранка для насадження нового лісу) може призвести до їх пошкодження чи повного знищення. Це стосується всіх типів пам'яток: як городищ і курганів, які мають наземні ознаки, так і поселень, які залягають відразу під лісовим покривом. При цьому можуть бути знищені укріплення городищ (вали, рови) з фортифікаційними елементами (залишки дерев'яно-земляних та кам'яних конструкцій), насипи курганів, як маркери поховань, керамічний, речовий, остеологічний, палеоботанічний та палеозоологічний матеріали.

Таким чином, вказані роботи на окремих ділянках, в окремих кварталах лісових масивів повинні додатково погоджуватися з плануванням робіт на початку кожного фінансового року:

- на пам'ятках національного значення – з Міністерством культури та інформаційної політики України (п. 14 ч. 2 ст. 5, ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»),
- на пам'ятках та об'єктах місцевого значення, їх територіях і в зонах охорони – з Департаментом (п. 9 ч. 1 ст. 6, ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Планована діяльність (будь-які ландшафтні перетворення, меліоративні, шляхові, земляні роботи, пов'язані із перевідкладенням ґрунту, у тому числі корчування дерев, плантажна оранка для насадження нового лісу, вирівнювання території механізмами, прокладання доріг, інженерних комунікацій, будівництво адміністративних чи господарських будівель і споруд тощо, може бути погоджена за таких умов:

6. Укладення охоронних договорів на відомі пам'ятки та об'єкти для забезпечення їх належної охорони і використання відповідно до вимог чинного законодавства (ст. 23 Закону України «Про охорону культурної спадщини»). Для цього необхідно звернутися до Корюківської райдержадміністрації.

7. Проведення охоронних археологічних досліджень у межах пам'яток та об'єктів археології у випадку передбачення робіт, пов'язаних із перевідкладенням ґрунту (ст. 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

8. Проведення археологічних розвідок на недослідженій території та в місцях знахідок археологічного характеру, а також для локалізації відомих, але не облікованих пам'яток, і врахування результатів цих розвідок у подальшій роботі (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»). Розвідка проводитиметься у 2 етапи: перші - після вирубки лісу з метою локалізації пам'яток з наземними ознаками (городища, кургани) і вилучення їх з території нових лісонасаджень, друга - після оранки розчищеної території під посів нового лісу з метою локалізації поселень.

9. Безперешкодний доступ фахівців-археологів для дослідження території землевідводів ст. 19 Закону України «Про охорону археологічної спадщини»).

10. Безперешкодний допуск представників органу охорони чи уповноважених ним осіб для здійснення контролю за виконанням умов користування (ст. 9 Закону України «Про охорону

культурної спадщини»).

Згідно зі ст. 36 Закону України «Про охорону культурної спадщини», у випадку виявлення знахідок археологічного чи історичного характеру під час проведення земляних робіт на вказаній території, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їхнє подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це орган охорони культурної спадщини Чернігівської області (Департамент) та орган місцевого самоврядування, на території якого проводяться земляні роботи.

Планована діяльність буде здійснюватись за межами об'єктів археології та їх охоронних зон.

Відповідно до вимог чинного законодавства, режими використання у межах територій об'єктів археології призначаються для збереження об'єктів в автентичному стані або до їх повного дослідження та можливої музеєфікації.

На території об'єктів можуть виконуватись лише роботи, пов'язані зі збереженням, дослідженням та музеєфікацією об'єктів археологічної спадщини. На території об'єктів забороняється здійснення будь-яких земельних або будівельних робіт, що не пов'язані з дослідженням об'єктів культурної спадщини, їх збереженням та музеєфікацією. Територія об'єкту може використовуватися для ведення лісового господарства, але без корчування дерев.

У зоні охорони об'єкту забороняється будівництво та інші земельні роботи без попереднього проведення охоронних археологічних досліджень. Зона охорони об'єкту може використовуватися для ведення лісового господарства, але без корчування дерев.

Будь-які ландшафтні перетворення в зоні охорони об'єкту та на території об'єкту археології повинні узгоджуватися з органом охорони культурної спадщини.

ПСП «РЕКОРД» зобов'язується проводити плановану діяльність у відповідності до «Проектів меж території, зон охорони та режимів їх використання пам'ятки археології» та Закону України «Про охорону культурної спадщини».

Вплив *альтернативного способу* провадження планованої діяльності є аналогічний до прийнятого способу ведення планованої діяльності за такими критеріями як: здоров'я населення; стан фауни, біорізноманіття; ґрунт; водне середовище; флора та фауна; земельні ресурси; кліматичні фактори (у тому числі зміна клімату та викиди парникових газів); утворення відходів; геологічне середовище; матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину; ландшафт та соціально-економічні умови.

На підставі викладеної вище інформації у якості виправданої альтернативи приймається технічна альтернатива 2.

5 ОПИС ТА ОЦІНКА МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок здійснює вплив на певні компоненти довкілля, оцінка та значимість яких відображена у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Оцінка та розрахунок значимості впливу на довкілля

Компонент довкілля	Вид впливу, джерело впливу	Інтенсивність впливу	Територіальний масштаб	Тривалість впливу	Категорія значимості впливу
Клімат та мікроклімат	робота двигунів внутрішнього згоряння обладнання та механізмів, спалювання порубкових решток	слабкий	місцевий	короткотривалий	вплив низької значимості
Атмосферне повітря	вплив рубок на зменшення поглинання парникових газів	помірний	місцевий	короткотривалий	вплив середньої значимості
	викиди від пересувних джерел	помірний	місцевий	короткотривалий	вплив середньої значимості
Шумове забруднення	пересувні джерела та бензопили	помірний	місцевий	короткотривалий	вплив низької значимості
Відходи	техніка, присутність людей на робочих майданчиках	слабкий	місцевий	короткотривалий	вплив низької значимості
Водні ресурси	вплив рубок на якість води	слабкий	місцевий	короткотривалий	вплив низької значимості
Земельні ресурси	вплив рубок на ерозійні процеси	помірний	місцевий	короткотривалий	вплив середньої значимості
Флора, фауна, біорізноманіття	вплив рубок на місця оселення тварин та зростання рослин	помірний	місцевий	середньостроковий	вплив середньої значимості
	присутність людей на робочих майданчиках	помірний	місцевий	короткотривалий	вплив низької значимості
Соціально-економічні умови	рубки головного користування	помірний	місцевий	довготривалий	вплив середньої значимості

Компонент довкілля	Вид впливу, джерело впливу	Інтенсивність впливу	Територіальний масштаб	Тривалість впливу	Категорія значимості впливу
Здоров'я населення	викиди від пересувних джерел	слабкий	місцевий	короткотривалий	вплив низької значимості
Кумулятивний вплив	вплив інших видів діяльності	На близькій відстані відсутні об'єкти які можуть здійснювати кумулятивний вплив			

6 ОПИС МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАЛИСЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, ТА ПРИПУЩЕНЬ, ПОКЛАДЕНИХ В ОСНОВУ ТАКОГО ПРОГНОЗУВАННЯ, А ТАКОЖ ВИКОРИСТОВУВАНІ ДАНІ ПРО СТАН ДОВКІЛЛЯ

Основною метою прогнозу є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив планованої діяльності, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з очікуваним станом природного середовища.

На сучасному етапі розвитку біосфери екологічне прогнозування повинне здійснюватися на усіх рівнях (від глобального до локального) постійно.

Досвід проведення прогнозних досліджень в різних сферах громадського життя, науки і техніки дозволив виявити ряд методів, які можуть ефективно застосовуватися для прогнозування розвитку екологічної ситуації. Будь-яка типова методика прогнозування включає такі необхідні елементи, як виконання передпрогнознаї орієнтації (визначення предмета, цілей, завдань і періоду попередження); створення передпрогнозного фону (збір і аналіз даних в інтервалі ретроспекції): формування початкової базової моделі і конструювання пошукової моделі, її верифікація, а при необхідності уточнення (коригування), підготовка, обґрунтування і ухвалення необхідних рішень.

Всі методи прогнозування можна об'єднати у дві групи: логічні і формалізовані. До логічних методів відносять методи індукції, дедукції, експертних оцінок, аналогії.

При відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу, використовують метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Формалізовані методи поділяють на статистичний, екстраполяції і моделювання.

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді.

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або

опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів.

Метод економічного прогнозування (економічний аналіз) полягає в тому, що який небудь економічний процес або явище, що мають місце на підприємстві, розчленовуються на частини, після чого виявляється вплив і взаємозв'язок цих частин на хід і розвиток процесу, а також один на одного. За допомогою аналізу можна розкрити сутність такого процесу, а також визначити закономірності його зміни в майбутньому, всебічно оцінити шляхи досягнення поставлених цілей. Оскільки економічний аналіз – це невід'ємна частина і один з елементів логіки прогнозування, він повинен здійснюватися на макро-, мезо- і мікрорівнях. Використовується при плануванні виробництва на підприємстві.

Балансовий метод. Даний метод заснований на розробці балансів, які являють собою систему показників, де перша частина, що характеризує ресурси за джерелами їх надходження, дорівнює другий, що відображає розподіл їх по всіх напрямках витрат.

За допомогою балансового методу втілюється в життя принцип пропорційності і збалансованості, який застосовується при розробці прогнозів. Його суть полягає в ув'язці потреб підприємства в різних видах сировинних, матеріальних, фінансових і трудових ресурсах з можливостями виробництва продукту і джерелами ресурсів. Таким чином, система балансів, яку використовують у прогнозуванні, включає: фінансові, матеріальні та трудові баланси. У кожному з даних груп входить ще ряд балансів.

Нормативний метод – один з основних методів прогнозування. Його сутність полягає в техніко-економічних обґрунтуваннях прогнозів з використанням нормативів і норм. Останні застосовуються при розрахунку потреби в ресурсах, а також показників їх використання.

Програмно-цільовий метод (ПЦМ). У порівнянні з іншими методами даний метод є порівняно новим і недостатньо розробленим. Він почав широко застосовуватися тільки в останні роки. ПЦМ тісно пов'язаний з уже розглянутими методами і передбачає розробку прогнозу починаючи з оцінки підсумкових потреб на підставі цілей розвитку підприємства при подальшому визначенні та пошуку ефективних засобів і шляхів їх досягнення, а також ресурсного забезпечення.

Суть ПЦМ полягає у визначенні основних цілей розвитку підприємства, розробки взаємопов'язаних заходів з їх досягнення в заздалегідь визначені терміни при збалансованому забезпеченні ресурсами, а також з урахуванням ефективного їх використання.

Окрім прогнозування, ПМЦ застосовується при створенні комплексних цільових програм, які є документом, де відображені мета і комплекс виробничих, організаційно-господарських,

соціальних та інших заходів і завдань, пов'язаних за виконавцям, строків здійснення і ресурсам.

При прогнозуванні оцінки впливів на довкілля в даному звіті використовувався метод математичного моделювання, за допомогою якого можливо кількісно оцінити величину значень та відносну участь різноманітних впливів.

Прогнозна проектна оцінка впливу на довкілля визначалася як сума прогнозованої фонові оцінки і оцінки впливу планованої діяльності.

Розрахунок викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря здійснювався за методиками, допущеними до використання в Україні.

Кількісна оцінка впливу на атмосферне повітря виконана за нормативами діючого законодавства в сфері охорони навколишнього природного середовища, а саме за значеннями гранично-допустимих концентрацій (ГДК) в атмосферному повітрі житлової забудови, а також нормативами гранично допустимих викидів, встановлених Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України № 309 від 27.06.2006 р. та наказом Мінприроди України від 13.10.2009 р. № 540.

Автоматизовані розрахунки забруднення атмосфери проведені за програмою «ЕОЛ+» версія 5.3.8. Розрахункові модулі системи реалізують «Методику розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі шкідливих речовин, що містяться у викидах підприємств ОНД-86». Дана програма призначена для оцінки впливу викидів забруднюючих речовин проєктованих і діючих підприємств на забруднення приземного шару атмосфери.

При прогнозуванні фізичного впливу планованої діяльності на навколишнє середовище використані діючі на території України методики розрахунку та нормативні документи, що встановлюють гранично допустимі рівні впливу (ДБН В.1.1-31:2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму», ДСН 3.3.6.039-99 «Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації»).

Оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення виконана відповідно до Методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України від 17.01.2022 р. №89 та «Методичних рекомендацій «Оцінка канцерогенного та неканцерогенного ризику для здоров'я населення від хімічного забруднення атмосферного повітря», затверджених Наказом МОЗ України від 18.10.2023 р. №1811.

В процесі написання Звіту, були залучені профільні спеціалісти для обстеження території планованої діяльності та виявлення локалітетів рідкісних видів флори і фауни, проведено вишукувальні роботи для дослідження ґрунтового покриву, надана гідрогеологічна характеристика території планованої діяльності. За результатами цих робіт отримано звіти «Польові дослідження щодо біологічного різноманіття, ідентифікації природних оселищ,

рідкісних та зникаючих видів флори і фауни при спеціальному використанні лісових ресурсів шляхом проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок у лісових масивах Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд», «Оцінка впливу господарської діяльності на ґрунтовий покрив, окремих лісових кварталів, виділів у Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд», «Оцінка впливу господарської діяльності на гідрологічні об'єкти, у межах ділянок планованої діяльності у Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд»».

Усі прогнози мають ймовірнісний характер і ґрунтуються на даних про стан довкілля на певний момент часу і в минулому. Для прогнозування впливу на довкілля планованої діяльності проведено детальний аналіз стану компонентів навколишнього середовища території Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» і території, яка може зазнати впливу планованої діяльності. З цією метою виконано ряд аналітичних, розрахункових, експертних та експериментальних досліджень та використані дані уповноважених установ.

7 ОПИС ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ, ВІДВЕРНЕННЯ, УНИКНЕННЯ, ЗМЕНШЕННЯ, УСУНЕННЯ ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ (ЗА МОЖЛИВОСТІ) КОМПЕНСАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Рубки головного користування та суцільні санітарні рубки плануються у відповідності до Лісового кодексу та чинних нормативно-законодавчих актів України, що регламентують ведення рубок.

З метою забезпечення нормативного стану навколишнього природного середовища та його безпеки під час рубок та приведення території в екологічно безпечний стан після завершення робіт передбачено комплекс конструктивних, технологічних та організаційних рішень з метою запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля. До них належать:

Заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на ґрунти

Відповідно до вимог Правил рубок головного користування затверджених наказом Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 № 364 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.01.2010 за № 85/17380 Приватним сільськогосподарським підприємством «Рекорд» під час провадження планованої діяльності будуть проводитись наступні заходи, пов'язані із збереженням ґрунтів:

– під час заготівлі деревини застосовуватимуться технології, машини і механізми, що забезпечують найменше пошкодження ґрунтів;

– з метою збереження ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам на зрубках під час заготівлі деревини застосовуватимуться технології, машини і механізми, що забезпечують найменше пошкодження ґрунтів;

– у разі застосування канатних установок прокладання трас буде здійснюватися під кутом 10-20 градусів до основного напрямку силу з метою запобігання появи і розвитку ерозійних процесів;

– у разі загрози виникнення ерозійних процесів місця проїзду агрегатних лісових машин укладатимуться порубковими рештками (до порубкових решток належать сучки, гілля, верхівки дерев, інші відходи, не віднесені до ліквіду з крони);

– з метою запобігання ерозії ґрунтів та іншим негативним явищам після закінчення лісозаготівель приводять лісові ділянки будуть приводитися у стан, придатний для використання за призначенням, у разі потреби здійснюватимуться протиерозійні заходи (влаштування фашин і плетених загорож, земляних валів, водовідводів, вирівнювання заглиблень на волоках), а також проводитимуться очищення русел водотоків від порубкових решток, ремонтуватимуться

пошкоджені під'їзні дороги;

- земляні вали і водовідводи на волоках розміщуватимуться через 40 метрів.

Відповідно до Санітарних правил в лісах України Постанова №555 від 27 липня 1995 р. під час проведення суцільних санітарних рубок застосовуються технології, які дають змогу максимально зберегти дерева, що не підлягають вирубуванню, підріст, підлісок, трав'яний покрив та ґрунти.

З метою створення сприятливих умов для запобігання ерозії ґрунту будуть проводитись заходи з очищення місць рубок. Згідно вимог постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761 «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» спеціальне використання лісових ресурсів буде проводитись способами, що не спричиняють ерозії ґрунту. У відповідності до вимог ЗУ «Про охорону земель», лісгосп:

- проводитиме на земельних ділянках господарську діяльність способами, які не завдаватимуть шкідливого впливу на стан земель;
- сприятиме систематичному проведенню вишукувальних, обстежувальних, розвідувальних робіт за станом земель;
- своєчасно інформуватиме відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування щодо стану, деградації та забруднення земельних ділянок;
- забезпечуватиме додержання встановленого законодавством України режиму використання земель, що підлягають особливій охороні;
- забезпечуватиме використання земельних ділянок за цільовим призначенням та дотримуватиметься встановлених обмежень (обтяжень) на земельну ділянку;
- забезпечуватиме захист земель від ерозії, виснаження, забруднення, засмічення, засолення, осолонцювання, підкислення, перезволоження, підтоплення, заростання бур'янами, чагарниками і дрібноліссям;
- уживатиме заходів щодо запобігання негативному і еконебезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу;
- з метою своєчасного виявлення змін стану земель, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів буде вестись моніторинг ґрунтів.

Під час проведення планової діяльності, заплановані наступні пом'якшувальні заходи щодо розливів паливно-мастильних матеріалів у воду та на ґрунтовий покрив:

- зберігання паливно-мастильних матеріалів у спеціальних ящиках, заправлення бензопил у спеціально визначених місцях, на непроникному покритті (наприклад, товстому поліетилені), що унеможливить потрапляння пального або мастила до ґрунту;
- систематичний технічний огляд техніки, що працює в лісі на предмет виявлення протікань мастила та пального;

- забезпечення водіїв лісовозної та трелювальної техніки переносними абсорбуючими засобами (мішечки з тирсою);
- проведення невідкладної ліквідації наслідків протікання мастила або пального (у випадку такого протікання) шляхом зібрання з ґрунту за допомогою абсорбенту (тирси) з наступним вивезенням використаної у такий спосіб тирси з лісової території на подвір'я лісгосподарського підприємства або його підрозділу та її наступної утилізації в екологічно безпечний спосіб.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на об'єкти рослинного світу

Відповідно до вимог наказу Правил рубок головного користування (наказ Держлісгоспу України від 23.12.2009 № 364, зареєстрований в Мін'юсті України 26.01.2010 № 85/17380) лісгосп під час заготівлі деревини не буде рубати та пошкоджувати дерева і чагарники, занесені до Червоної книги України, насінники, плюсові та інші дерева, що мають виняткове значення для збереження біорізноманіття.

Комплекс лісосічних робіт, включаючи підготовку лісосік до рубки, буде проводитися способами, які виключають або обмежують негативний вплив на стан лісів та їх відтворення.

Рубки проводитимуться із застосуванням технологій, які забезпечують збереження дерев і підросту, що залишаються.

Переміщення лісозаготівельної та допоміжної техніки здійснюватиметься відповідно до технологічних карт за наміченими маршрутами і підготовленими волоками з урахуванням збереження життєздатного підросту.

Лісосіки з наявністю життєздатного підросту, який забезпечує лісовідновлення, та лісосіки, що проектуються для паросткового поновлення будуть розроблятися переважно з 1 жовтня по 1 квітня.

З метою створення сприятливих умов для відновлення лісу та забезпечення належного санітарного стану будуть проводитись заходи з очищення місць рубок.

Очищення лісосік проводитиметься з обов'язковим запобіганням пошкодженню на лісосіці дерев, які не підлягають вирубуванню, та підросту, що підлягає збереженню.

Під час проведення рубок буде забезпечуватися збереження життєздатного підросту господарсько цінних порід. Після закінчення лісосічних робіт і очищення місць рубок збережений підріст буде взято на облік. Зруби, не забезпечені природним поновленням господарсько цінних порід дерев будуть своєчасно закультивовані.

При веденні планованої діяльності Приватне сільськогосподарське підприємство «Рекорд» буде вживати заходів щодо захисту земель, зайнятих об'єктами рослинного світу, від висушення, ущільнення, засмічення, забруднення промисловими і побутовими відходами і стоками, хімічними

речовинами та від іншого несприятливого впливу.

При виявленні безпосередньо на території планованої діяльності (лісосіках) об'єктів рослинного світу, занесених до Червоної книги України та Зеленої книги України, підприємство забезпечить їх охорону та відтворення відповідно до вимог чинного законодавства, в тому числі вимог Закону України «Про Червону книгу України», «Положення про Зелена книгу України».

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 499 «Порядок створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах» створити охоронні ділянки у місцезростаннях раритетних видів, їх популяцій та території навколо них шириною 50 метрів.

Під час польових маршрутів на ділянках, де заплановано рубки головного користування і суцільні санітарні рубки не виявлено рідкісних видів рослин, а також реліктових, регіонально рідкісних, занесених до Червоної книги України і Резолюції 6 Бернської конвенції.

Місцезростання рідкісних і зникаючих видів реєструють поблизу в межах заповідного урочища «Радомська дача» та в межах «тіньового» об'єкта Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417). Резолюцією 6 Бернської конвенції на цій території охороняється вид рослин – сон розкритий (*Pulsatilla ptens*) та 8 видів флори потребують уточнення, в тому числі такі, що занесені до Червоної книги України

У квартално-видільному переліку ПСП «Рекорд» відсутні місця зростання видів рослин занесені до Червоної книги України, Бернської конвенції та регіонально рідкісні.

Заплановані для провадження планованої діяльності ділянки не входять до об'єктів ПЗФ, не межують з ними та не мають локалітетів видів флори, що потребує охорони і збереження.

Планована діяльність буде впливати на рідкісні та зникаючі види флори в межах екологічно допустимого.

В межах ПСП «Рекорд» на ділянках, де заплановані суцільні санітарні рубки та рубки головного користування, природні оселища із переліку Резолюції 4 Бернської конвенції і рослинні угруповання Зеленої книги України не реєстрували. Вони представлені на ділянках в межах об'єктів ПЗФ поза ділянками лісового фонду ПСП «Рекорд».

У «тіньовому» об'єкті Смарагдової мережі Radomska dacha (UA0000417) під охороною Резолюції 4 Бернської конвенції знаходяться 9 типів природних оселищ, з них найбільшу площу займають типи G1.7: Термофільні листопадні ліси (100 га) і G1.A1: Ліси *Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах (100 га). Найближче до ділянки з природним оселищем G3.1F : Острівні ялинові ліси знаходиться кв. _____ ПСП «Рекорд», який виключений із Фонду рубок головного користування та Відомості рубок головного користування на період з 2025 по 2034 рік.

Планована діяльність буде проводитись відповідно до чинного природоохоронного законодавства України і матиме екологічно допустимий вплив на цінні для збереження типи

природних оселищ Резолюції 4 Бернської конвенції та рослинні угруповання Зеленої книги України.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на об'єкти тваринного світу

Під час польових маршрутів на ділянках відведених у рубку і таких, що безпосередньо межують з територією планованої діяльності не виявлено рідкісних і зникаючих видів тварин, в тому числі занесених до Червоної книги України, Резолюції 6 Бернської конвенції та списків регіонально рідкісних видів, які можуть зазнати значного впливу від планованої діяльності, не реєстрували особливо вразливі групи лісових тварин: кажанів, птахів, що гніздуються у дуплах дерев, хижих птахів, що гніздуються на деревах, безхребетних тварин і грибів, пов'язаних з мертвою деревиною.

Під час провадження планованої діяльності, у відповідності до вимог до ЗУ «Про тваринний світ» буде забезпечено:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- запобігання загибелі тварин під час здійснення лісогосподарських, лісозаготівельних та інших робіт;
- надання допомоги тваринам у разі захворювання, загрози їх загибелі під час стихійного лиха і внаслідок надзвичайних екологічних ситуацій;
- охорону середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин
- недоторканість ділянок, що становлять особливу цінність для збереження тваринного світу;
- розроблення і здійснення заходів, які будуть забезпечувати збереження шляхів міграції тварин;

У період масового розмноження диких тварин, з 1 квітня до 15 червня буде заборонено проведення робіт та заходів, які є джерелом підвищеного шуму та неспокою.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на атмосферне повітря

Під час провадження планованої діяльності підприємство:

- вживатиме заходи щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- здійснюватиме контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що

викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вестиме їх постійний облік;

- забезпечить здійснення інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів забруднюючих речовин стаціонарних і пересувних джерел та ефективності роботи газоочисних установок;

- не допускати експлуатацію транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на здоров'я населення

При здійсненні планованої діяльності у відповідності до вимог ст. 24 ЗУ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» з метою відвернення і зменшення шкідливого впливу на здоров'я населення шуму, неіонізуючих випромінювань та інших фізичних факторів будуть:

- здійснюватись відповідні організаційні, господарські, технічні, технологічні та інші заходи щодо попередження утворення та зниження шуму до рівнів, установлених санітарними нормами;

- вживатись заходи щодо недопущення впродовж доби перевищень рівнів шуму, встановлених санітарними нормами.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на водні ресурси

Відповідно до вимог Правил рубок головного користування (наказ Держлісгоспу України від 23.12.2009 № 364, зареєстрований в Мін'юсті 26.01.2010 № 85/17380) під час здійснення планованої діяльності заборонено прокладення трелювальних волоків буде здійснюватися на відстані більше ніж 20 метрів від постійних водотоків, у місцях витоків річок та навколо них.

Для попередження негативного впливу рубок під час провадження планованої діяльності:

- забороняється прокладення трелювальних волоків на відстані ближче ніж 20 метрів від постійних водотоків, у місцях витоків річок та навколо них;

- у деревостанах, що віднесені до захисних смуг лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів рубок будуть призначатися лише вузьколісосічні рубки;

- протягом року будуть проводитись роботи з очищення русел водотоків та водних об'єктів від порубкових решток;

- протягом року будуть проводитись роботи з очищення прибережних захисних смуг водних об'єктів від повалених дерев та порубкових решток.

Роботи із заготівлі деревини будуть проведені способами, що не спричиняють негативного впливу на стан водойм.

У відповідності до ст. 54 Водного кодексу України транспортування деревини лісосплавом по водних об'єктах не використовуватиметься.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного впливу шуму

Відповідно до вимог ДБН В.1.1-31:2013 «Захист території, будинків і споруд від шуму» з метою зниження рівнів шуму джерел до допустимих величин під час планованої діяльності будуть передбачені наступні заходи:

- раціональне розміщення технологічного обладнання і робочих місць;
- застосування організаційно-технічних заходів, які передбачають застосування малошумного технологічного обладнання і малошумних технологічних процесів, оснащення машин і механізмів засобами дистанційного управління і автоматичного контролю, змінення способів обробки і транспортування матеріалів тощо.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду

Відповідно до вимог ЗУ «Про природно-заповідний фонд України» та відповідно до вимог «Правил рубок головного користування» (наказ Держлісгоспу України від 23.12.2009 № 364, зареєстрований в Мін'юсті України 26.01.2010 № 85/17380) планова діяльність на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення заборонено.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного впливу на об'єкти Смарагдової мережі

Відповідно до законопроекту «Про території Смарагдової мережі» власники землі та землекористувачі, які внаслідок дії заборон чи обмежень їхньої діяльності, що встановлені для збереження територій Смарагдової мережі, зазнають збитків, мають право на їх відшкодування.

Відшкодування збитків надається за рахунок коштів Державного, Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел, не заборонених законодавством.

Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам визначається Кабінетом Міністрів України.

Компенсаційні заходи

Компенсаційними заходами, які будуть проведені ПСП «Рекорд» є заходи, пов'язані з відновленням лісу.

Відповідно до вимог Правил рубок головного користування (наказ Держлісгоспу України від 23.12.2009 № 364, зареєстрований в Мін'юсті України 26.01.2010 № 85/17380) спосіб відновлення лісу на лісосіці, а у разі потреби на окремій її частині буде визначено під час

підготовки лісосіки до рубки з урахуванням лісорослинних умов та біологічних особливостей деревних порід. Спосіб лісовідновлення може бути також змінений під час огляду місць рубок.

Відповідно до статті 79, 80, 82 Лісового кодексу України лісгосп забезпечить проведення заходів щодо відтворення лісів з метою:

- досягнення оптимальної лісистості шляхом створення в максимально короткі строки нових насаджень найбільш економічно та екологічно доцільними способами і технологіями;
- підвищення водоохоронних, ґрунтозахисних, санітарно-гігієнічних, інших корисних властивостей лісів і захисних лісових насаджень;
- поліпшення якісного складу лісів, підвищення їх продуктивності та біологічної стійкості.

Зруби підлягають залісенню протягом не більше двох років. Лісові культури, що загинули, відновлюються в наступному році. Обсяги робіт щодо відновлення лісів визначатимуться на підставі матеріалів лісовпорядкування або спеціального обстеження з урахуванням фактичних змін у лісовому фонді України та стану земель, що підлягають залісенню.

Відновлення лісів проводитимуться способами, що забезпечують створення високопродуктивних лісів з господарсько цінних деревних і чагарникових порід.

У відповідності до вимог статті 23, 24 ЗУ «Про рослинний світ» ПСП «Рекорд» сприятиме відтворенню природних рослинних ресурсів шляхом:

- сприяння природному відновленню рослинного покриву;
- штучного поновлення природних рослинних ресурсів;
- запобігання небажаним змінам природних рослинних угруповань та негативному впливу на них господарської діяльності;
- зупинення (тимчасово) господарської діяльності з метою створення умов для відновлення деградованих природних рослинних угруповань.

Роботи, пов'язані з відтворенням природних рослинних ресурсів, будуть здійснюватися способами, що забезпечують їх відтворення в найкоротші терміни та не суперечать чинному законодавству і не завдають шкоди здоров'ю людини та довкіллю, що в свою чергу дозволяє вести максимально ефективне господарювання, і є показником раціонального ведення в комплексі всіх заходів.

У відповідності до вимог Правил відтворення лісів (постанова КМ України від 01.03.2007 № 303) відтворення лісів буде здійснюватися з урахуванням екологічних, соціально-економічних та природно-кліматичних умов регіону з відповідним цільовим вирощуванням. Відтворення лісів здійснюватиметься на лісотипологічній основі відповідно до потенційних лісорослинних умов.

Проектування об'єктів, на яких передбачається відтворення лісів буде проводитися на основі актів огляду місць рубок, матеріалів обстеження ділянок лісокультурного фонду з

урахуванням наукових рекомендацій та передового досвіду.

Відповідно до вимог Податкового кодексу України підприємство під час провадження планованої діяльності матиме податкові зобов'язання з рентної плати: за спеціальне використання лісових ресурсів.

У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища ПСП «Рекорд» будуть негайно вжиті заходи щодо усунення відповідних порушень та компенсовано в установленому порядку шкоду, заподіяну довкіллю або здоров'ю і майну громадян, в повному обсязі.

Заходи протипожежної безпеки

Заходи з пожежної безпеки плануються відповідно до «Правил пожежної безпеки в Україні». Для дотримання норм пожежної безпеки при здійсненні лісозаготівельних робіт передбачається:

- устаткування будівель і споруд, а також місць тимчасового зберігання ПММ, необхідними засобами, протипожежним інвентарем;
- забезпечення на території суворого протипожежного режиму (обладнати місця куріння);
- розміщення автотранспорту на майданчиках відкритого зберігання розставляється відповідно до «Норм для підприємства з обслуговування автомобілів»;
- забезпечення навчання і регулярну перевірку знань правил протипожежної безпеки та їх суворе дотримання усіма працівниками.

Протипожежний захист забезпечується силами робітників, первинними засобами пожежогасіння.

Первинні засоби пожежогасіння (вогнегасники, ємності з піском, багри, відра, лопати та ін.) повинні бути розташовані на видному місці, підходи до яких повинні бути завжди вільними.

Усі працюючі, які безпосередньо беруть участь у роботі, повинні бути проінструктовані щодо ліквідації пожеж.

Коротка характеристика ряду заходів, які передбачають запобігання, зменшення, уникнення, відвернення потенційно-можливого негативного впливу на фактори довкілля з включеними потенційно-негативними впливами, представлено в таблиці 7.1.

Таблиця 7.1 – Ряд заходів які передбачають запобігання негативного впливу на довкілля

Фактор довкілля	Потенційні негативні впливи	Опис передбачених заходів на запобігання негативного впливу
1	2	3
<i>Лісозаготівля</i>		
<i>Ґрунти</i>	В результаті пошкодження ґрунтів, збільшується небезпека появи ерозії	Призупиняти роботи під час перезволоження верхнього шару ґрунту; розміщувати навантажувальні площадки в легкодоступних місцях

Фактор довкілля	Потенційні негативні впливи	Опис передбачених заходів на запобігання негативного впливу
1	2	3
	Влаштування волоків на схилах призводить до зсувів ґрунту	Використовувати природозберігаючі технології й техніку, мінімізувати кількість волоків. Укріплювати трельовальні волокни порубковими рештками
	Ущільнення ґрунтів, зміна структури, зниження їхньої водопроникності та водоутримуючої здатності	Залишати порубкові рештки для перегнивання на лісосіці
	Внаслідок великої кількості порубкових решток підвищується пожежна небезпека	Спалювання порубкових решток проводити під час пожежобезпечного періоду та з дотриманням всіх правил протипожежної безпеки
<i>Ґрунти</i>	Забруднення ґрунту нафтопродуктами та відходами	Забезпечувати безпечне використання й зберігання ПММ для запобігання можливого забруднення ґрунту. Влаштувати місце заправки бензопил або використовувати гумові коврики. На верхніх складах, пунктах заправки ПММ, місцях заправки техніки у лісі, повинен знаходитись готовий до використання абсорбент (мішечок із сухою тирсою). Тверді відходи (шини, пляшки, промаслене ганчір'я, сміття тощо) повинні вивозитись з лісу та утилізуватись.
<i>Рослинність</i>	Знижується біорізноманіття лісових видів	Виявляти і заносити до технологічних карт місця зростання рідкісних і зникаючих рослинних видів, що зустрічаються на ділянці
	Зменшення кількості підросту в результаті проведення лісгосподарських заходів	Вибирати метод та сезон проведення рубки, що гарантує збереження благонадійного підросту господарськоцінних порід для лісовідновлення природнім шляхом
<i>Фауна</i>	Руйнування середовища існування, порушення спокою тварин внаслідок проведення рубок. Присутність машин і людей при лісозаготівлі порушують спокій тварин	Виявляти і заносити до технологічних карт місця зростання рідкісних і зникаючих видів, що зустрічаються на ділянці, планувати та виконувати заходи з їх охорони
<i>Водний режим території</i>	Водоутримуюча здатність ґрунтів знижується на зрубках, що призводить до збільшення поверхневого стоку. Забруднення вод нафтопродуктами, відходами негативно впливає на живі організми водоймищ	Зберігати лісову рослинність у буферній зоні на берегах водоймищ. Забезпечувати безпечне використання й зберігання хімікатів, ПММ для запобігання можливого забруднення вод.
Лісовідновлення		
<i>Ґрунти</i>	Ґрунтова ерозія після підготовки ґрунту на ділянках	Відновлювати лісовий покрив якомога швидше. Не проводити суцільну підготовку ґрунту на крутих схилах, нестабільних або ерозійно-небезпечних ґрунтах
	При використанні машин і механізмів можливе ущільнення та забруднення паливномастильними матеріалами	Використовувати природозберігаючі технологію та техніку або виконувати роботи вручну. Забезпечувати безпечне використання й зберігання ПММ

8 ОПИС ОЧІКУВАНОВОГО ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ

Як показують результати проведеної оцінки впливу на довкілля, значного негативного впливу в результаті провадження діяльності при дотриманні технічних і технологічних нормативів, нормативно-правових документів не очікується.

Комплекс технологічних, технічних, організаційних рішень, забезпечує надійну безаварійну роботу технологічних об'єктів на лісосіках. Проектні рішення забезпечують високий ступінь надійності функціонування технологічних споруд.

Ризики збитків від надзвичайних ситуацій (далі НС) природного характеру – середні. Види НС: геологічні, медико-біологічні та метеорологічні. До основних ризиків ведення планованої діяльності, які несуть потенційну небезпеку виникнення надзвичайних ситуацій відносяться лісові пожежі. Протипожежне впорядкування включає комплекс правових, організаційних технічних, лісогосподарських та інших заходів, направлених на попередження виникнення пожеж, обмеження їх розповсюдження, зниження пожежної безпеки в лісі, підвищення пожежестійкості деревостанів, своєчасне виявлення пожеж та їх гасіння. Заходи з охорони лісів від пожеж запроектовані з врахуванням економічних, біологічних і екологічних особливостей лісового фонду.

Згідно з статистичними даними інтегральний показник природно-техногенної небезпеки Чернігівської області – помірний (0,281). А отже, значного негативного впливу діяльності на довкілля при надзвичайних ситуаціях не прогнозується.

Вплив експлуатаційних чинників на виникнення аварійних ситуацій має випадковий характер, локальний по розміщенню об'єктів, короткочасний і попереджається, насамперед, суворим регламентом технологічного процесу в рамках проектного режиму; організацією надійного контролю за технічним станом устаткування.

На об'єкті можуть мати місце природні зсуви та просідання земної поверхні, інтенсивні опади, антропогенні помилки при проектуванні, техобслуговуванні, експлуатації технічного обладнання та зловмисні пошкодження.

Необхідно відзначити, що рубки проводяться на достатній відстані від населених пунктів і в разі виникнення надзвичайної ситуації вона не матиме негативного впливу на прилеглі території та населення.

З метою уникнення значного негативного впливу планованої діяльності на довкілля та виникнення надзвичайних ситуацій та аварій на підприємстві передбачено:

- забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту;
- забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- розміщення інформації про заходи безпеки та відповідну поведінку у разі

виникнення аварії;

- організацію та здійснення під час виникнення надзвичайних ситуацій евакуаційних заходів щодо працівників та майна;
- створення формувань цивільного захисту та необхідну для їх функціонування матеріально-технічну базу;
- створення диспетчерської служби, необхідної для забезпечення безпеки об'єкта;
- проведення оцінки ризиків виникнення надзвичайних ситуацій на об'єкті та здійснення заходів щодо неперевикнення прийнятних рівнів таких ризиків;
- здійснення навчання працівників з питань цивільного захисту, у тому числі правилам техногенної та пожежної безпеки;
- проведення тренувань і навчання з питань цивільного захисту;
- забезпечення безперешкодного доступу посадових осіб органів державного нагляду, працівників аварійно-рятувальних служб, з якими укладені угоди про аварійно-рятувальне обслуговування для проведення обстежень на відповідність протиаварійних заходів планам локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єкті, сил цивільною захисту – для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- забезпечення дотримання вимог законодавства щодо створення, зберігання, утримання, використання та реконструкції захисних споруд цивільного захисту;
- здійснення обліку захисних споруд цивільного захисту, які перебувають на балансі (утриманні);
- створення матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- розроблення заходів щодо забезпечення пожежної безпеки;
- розроблення і затвердження інструкцій та видання наказів з питань пожежної безпеки, здійснення постійного контролю за їх виконанням;
- забезпечення виконання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, а також виконання вимог приписів, постанов та розпоряджень центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки;
- утримання у справному стані засобів цивільного та протипожежного захисту, недопущення їх використання не за призначенням;
- здійснення запланованих заходів щодо впровадження автоматичних засобів виявлення та і гасіння пожеж і використання для цієї мети виробничої автоматики;
- своєчасне інформування відповідних органів та підрозділів цивільного захисту про несправність протипожежної техніки, систем протипожежного захисту, водопостачання, а також про закриття доріг і проїздів на відповідній території.

Відповідно до статті 25 Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» з метою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на підприємстві буде передбачено:

- планування і здійснення необхідних заходів для захисту працівників підприємства, об'єктів господарювання та довкілля від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- підтримання у готовності до застосування сил і засобів із запобігання виникненню та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- створення та підтримання матеріальних резервів для попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- забезпечення своєчасного оповіщення працівників підприємства про загрозу виникнення або про виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру.

Заходи запобігання чи пом'якшення впливу на довкілля та заходи реагування при виникненні аварійних забруднень атмосферного повітря

Відповідно до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря» на підприємстві розроблені спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також вживатимуться заходи для ліквідації причин, наслідків забруднення атмосферного повітря.

У разі виникнення надзвичайної ситуації (виявлення в атмосферному повітрі однієї або кількох речовин, кількість яких перевищує їх максимальні разові ГДК, спричиненого аварією, катастрофою, стихійним лихом, що створило загрозу здоров'ю населення, призвело або може призвести до матеріальних втрат) підприємством негайно буде передана інформація про це органам виконавчої влади або органам місцевого самоврядування разом з пропозиціями про вжиття необхідних заходів для ліквідації наслідків аварії, катастрофи, стихійного лиха, у відповідності до вимог Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.03.1999 р. № 343.

Заходи запобігання чи пом'якшення впливу на довкілля та заходи реагування при виникненні аварійних забруднень земель

Відповідно до вимог Закону України «Про охорону земель» підприємство своєчасно інформуватиме відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування про стан, деградацію та забруднення земельних ділянок.

У разі можливого забруднення земель небезпечними відходами, у тому числі аварійними, викидами від стаціонарних і пересувних джерел за рішенням місцевої державної адміністрації або органу місцевого самоврядування будуть проведені постійні або періодичні обстеження хімічного

складу ґрунтів з метою виявлення та визначення їх негативного впливу на здоров'я людини, а також окремих видів природних ресурсів і довкілля в цілому.

У разі наявності в ПСП «Рекорд» об'єктивної інформації про виникнення або загрозу виникнення надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру підприємство зобов'язується надати її Мінприроди, ДСНС та її територіальним органам та обласній держадміністрації у відповідності до вимог пункту 19 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля» від 30.03.1998 р. № 391.

Заходи реагування при виникненні надзвичайної екологічної ситуації

Надзвичайна екологічна ситуація – надзвичайна ситуація, при якій на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави.

У разі оголошення на території планованої діяльності зони надзвичайної екологічної ситуації підприємство зобов'язується:

- неухильно дотримуватись встановленого правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації;
- проводити мобілізацію ресурсів та зміну режиму роботи підприємства з метою проведення аварійно-рятувальних та відновлювальних робіт;
- вжити заходів щодо нормалізації екологічного стану на території планованої діяльності.

Заходи реагування на аварійні ситуації спричинені сейсмічними чинниками

Оцінювання можливості виникнення аварійної ситуації на території планованої діяльності внаслідок дії сейсмічного чинника можливе порівнянням бальності виникнення землетрусу в цій місцевості і ступеня руйнування обладнання при даній інтенсивності за шкалою М8К-64, яка аналогічна шкалі Ріхтера, але супроводжується описом можливих наслідків для кожною балу. На території планованої діяльності відзначається бал сейсмічної інтенсивності на рівні 5 за шкалою М8К-64.

Землетрус характеризується необхідністю пошуку постраждалих, забезпечення доступу рятувальників і рятування людей, надання першої невідкладної медичної допомоги тощо.

Складність проведення рятувальних робіт обумовлена великою кількістю постраждалих людей, які опинилися в завалах, необхідністю виконання складних інженерних робіт та загрозою подальшого руйнування.

Особливі вимоги ставляться до безпечного ведення рятувальних робіт у зонах руйнувань.

У разі виникнення землетрусу підприємство зобов'язується:

- створити усі умови, організувати постійний контроль за виконанням рятувальниками належних заходів щодо їх безпеки, забезпечити своєчасне надання допомоги

постраждалим рятувальникам;

- встановити наявність постраждалих, їх кількість та, за можливості, стан; характер та межі зони руйнувань; можливість подальшого руйнування конструкцій; розміщення у зоні надзвичайної ситуації небезпечних об'єктів;

- встановити наявність небезпечних факторів (вогнь, підтоплення, витік газу, потрапляння води в завал, наявність обірваних електромереж під напругою тощо) та ступінь їх загрози;

- встановити наявність та стан шляхів транспортування постраждалих з небезпечної зони;

- спільно з підрозділами оперативно-рятувальної служби цивільного захисту проводити пошуково-рятувальні роботи, а саме: візуальне обстеження постраждалої території, опитування очевидців та врятованих постраждалих;

- провести прослуховування завалів; обстеження пошкоджених (зруйнованих) будівель та споруд.

З урахуванням ймовірності виникнення аварійних ситуацій, одним з ефективних методів мінімізації збитку від потенційних аварій є готовність до них розробка сценаріїв можливого розвитку при аварії і сценаріїв реагування на них. Основними заходами попередження можливих аварійних ситуацій є суворе виконання технологічної та виробничої дисципліни, виконання проектних рішень і оперативний контроль.

Керівництво підприємства в повній мірі має усвідомлювати свою відповідальність даної проблеми, і забезпечити безпеку діяльності, взаємодіючи з органами нагляду та інспекціями, що відповідають за екологічну безпеку і здоров'я місцевого населення і працюючого персоналу, дотримуватися всіх нормативних вимог до інженерно-екологічної безпеки ведення робіт на всіх етапах здійснюваної діяльності.

При використанні намічених Звітом заходів по охороні атмосферного повітря, водного середовища, рекультивативі земель і виконанні правил безпеки, охорони надр забезпечується мінімальний вплив лісозаготівельних робіт на навколишнє середовище, запобігається деградація навколишнього середовища, забезпечується екологічно безпечна господарська діяльність, виключається загроза для життя та здоров'я місцевого населення.

Згідно з оцінкою ризиків для здоров'я людей та довкілля через можливість виникнення надзвичайних ситуацій, значного негативного впливу від провадження планованої діяльності на довкілля, зумовленою вразливістю до ризиків надзвичайних ситуацій не передбачається.

Заходи реагування при пожежах

Всі будівлі, споруди, приміщення лісгоспу повинні бути забезпечені первинними засобами пожегасіння.

Засоби пожежегасіння повинні розташовуватися так, щоб ними легко було скористатися у випадку пожежі. Забороняється заставляти доступ до засобів пожежегасіння і використовувати їх не за призначенням. Первинні засоби пожежегасіння розміщуються на території лісгоспу на пожежних щитах. Біля кожного пожежного щита обладнується пристрій звукової сигналізації для подавання сигналу пожежної тривоги. На пожежних щитах вказуються їх порядкові номери та номери телефонів для виклику пожежної команди.

Переносні вогнегасники розміщуються шляхом навішування на вертикальні конструкції на висоті не більше 1,5 м від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника, або встановлюються в пожежні шафи поруч з пожежними кранами або на підставки.

Вогнегасники слід розміщувати так, щоб вони були захищені від попадання прямих сонячних променів, безпосередньої дії опалювальних приладів та атмосферних опадів.

Експлуатація і технічне обслуговування вогнегасників здійснюються у відповідності з паспортами заводів-виготовлювачів, затвердженими у встановленому порядку регламентами технічного обслуговування. Контроль за технічним станом вогнегасників покладається на начальника служби пожежної безпеки лісгоспу.

Для контролю за постійною готовністю вогнегасників до дій і наявністю в них заряду, запірні арматури кожного вогнегасника незалежно від типу, повинна бути опломбована і мати бирку з датами зарядки та чергової перезарядки .

При виникненні пожежі перший хто її помітив повинен негайно повідомити керівництво лісгоспу та дзвонити 101 до управління ДСНС України в Чернігівській області.

Гасіння пожежі здійснюється :

1. До прибуття пожежного підрозділу ДСНС – представником лісгосподарського підприємства на території якого виникла пожежа.

2. Після прибуття пожежного підрозділу ДСНС – старшим оперативним начальником.

Директор лісгоспу узгоджує дії керівника гасіння пожежі, який залучає наявні засоби та застосовує доступні заходи для гасіння пожежі та евакуації людей.

Втручатися будь-кому в дії керівника гасіння пожежі забороняється.

9 ВИЗНАЧЕННЯ УСІХ ТРУДНОЩІВ (ТЕХНІЧНИХ НЕДОЛІКІВ, ВІДСУТНОСТІ ДОСТАТНІХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ АБО ЗНАНЬ), ВИЯВЛЕНИХ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Труднощів, виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля діяльності з використання лісових ресурсів в порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок на території Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд», не виявлено.

10 УСІ ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОБСЯГУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РІВНЯ ДЕТАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПІДЛЯГАЄ ВКЛЮЧЕННЮ ДО ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Повідомлення про планову діяльність №20885, що підлягає оцінці впливу на довкілля опубліковано у газетах «Про оцінку впливу на довкілля», «GreenPost», на дошках територіальних громад, які можуть зазнати впливу планованої діяльності, а також на сайті ЕкоСистеми.

У відповідності до п. 7 ст. 5 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» протягом 12 робочих днів з дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, громадськість може надати уповноваженому територіальному органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Протягом 12 робочих днів з дня офіційного оприлюднення повідомлення про планову діяльність, стосовно спеціального використання лісових ресурсів в порядку проведення рубок головного користування, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, зауважень і пропозицій від громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту, не надходило.

Громадські слухання будуть проводитися у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення.

11 СТИСЛИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ЩОДО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, А ТАКОЖ (ЗА ПОТРЕБИ) ПЛАНІВ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Підприємства, установи і організації незалежно від їх підпорядкування і форм власності, діяльність яких призводить чи може призвести до погіршення стану довкілля, зобов'язані здійснювати екологічний контроль за виробничими процесами та станом промислових зон.

Згідно з проведеною оцінкою впливів на довкілля визначено, що під час провадження планованої діяльності на території Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» очікується допустимий вплив на довкілля та здоров'я населення, зумовлений викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря, шумовим забрудненням та здійсненням операцій у сфері поводження з відходами. Значний негативний вплив на довкілля під час провадження планованої діяльності не передбачається.

Моніторинг в лісах Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» охоплює всі види діяльності і проводиться на різних рівнях. Індикатори моніторингу встановлені та охоплюють соціальні, економічні та екологічні аспекти.

Під час ведення лісового господарства слід вивчати і збирати інформацію, необхідну для моніторингу таких показників:

- дотримання встановлених меж лісосік та правильності проведення рубок відповідно до матеріалів лісовпорядкування та лісорубних квитків;
- дотримання природоохоронних обмежень у прибережних захисних смугах, водоохоронних зонах та інших екологічно чутливих територіях;
- надавати інформацію щодо проведення лісовідновлення;
- щороку протягом реалізації планованої діяльності здійснювати дослідження щодо впливу планованої діяльності на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі, раритетні види, інформацію надавати до уповноваженого центрального органу;
- щорічно надавати до уповноваженого центрального органу квартално-видільний перелік ідентифікованих місць зростання, перебування видів тварин та рослин, занесених до Червоної книги України, на місці провадження планованої діяльності.

Частота, інтенсивність та обсяги моніторингу залежать від інтенсивності та обсягів робіт, які здійснюються підприємством. Моніторинг охоплює період від одного дня (поточний моніторинг за виконанням денних норм виробітку, кількості заготовленої чи переробленої продукції) до одного року (моніторинг планових показників діяльності за рік).

12 РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Приватне сільськогосподарське підприємство «Рекорд» (далі ПСП «Рекорд») розташоване в північній частині Чернігівської області на території Корюківського адміністративного району.

Планована діяльність – спеціальне використання лісових ресурсів в порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок. Заготівля деревини здійснюється в межах розрахункової лісосіки, фонду рубок головного користування та Актів лісопатологічного обстеження, на підставі спеціального дозволу – лісорубного квитка.

Площа Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» складає 514,0 га.

Загальний експлуатаційний фонд ПСП «Рекорд» на ревізійний період становить 18,18 тис. м³ стовбурного запасу на площі 60,7 га, в тому числі: захисні ліси – 0,11 тис. м³ на площі 0,7 га, експлуатаційні ліси – 18,07 тис. м³ на площі 60,0 га.

Щорічний обсяг рубок головного користування запроєктовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,76 тис. м³ ліквідної деревини на площі 2,8 га.

Щорічний обсяг суцільних санітарних рубок запроєктовано в експлуатаційних лісах, в об'ємі 0,94 тис. м³ на площі 5,5 га.

Проведення суцільних санітарних рубок у відповідності до Акту поточного лісопатологічного обстеження від 08 квітня 2026 року на площі 46,1 га.

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень і схеми існуючої дорожньої мережі.

При територіальному розміщенні лісосік дотримано встановлені правилами рубок ширина, довжина, площа, спосіб і термін примикання лісосік, напрямок рубки і кількість зарубів у кварталі, що відображено в технологічних схемах.

При провадженні планованої діяльності всі роботи по звалюванню лісу виконуються послідовно. Звалювання деревини, очищення дерев від гілок та розкряжування деревини виконують бензопилами. Трелювання та вивезення деревини здійснюється тракторами та тракторами з причіпами.

При реалізації прийнятого варіанту планованої діяльності оцінювався вплив на здоров'я населення, рослинний і тваринний світ, ґрунти, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину. За результатами оцінки можливі наступні ймовірні впливи на довкілля:

здоров'я населення – допустимий вплив. Розрахунковий неканцерогенний ризик для здоров'я населення при впливі забруднюючих речовин, що викидаються джерелами викидів підприємства, є допустимим, ймовірність виникнення шкідливих ефектів зростає пропорційно збільшенню HQ (коефіцієнт небезпеки). Соціальний ризик оцінюється як «прийнятний». Джерелами шуму є технологічне обладнання, а також автотранспорт. Розрахункові еквівалентні рівні шуму, підприємства складають 6,60 дБА, при одночасній роботі обладнання;

стан фауни, флори, біорізноманіття – місцевий негативний вплив на рослинний та тваринний світ, їх популяцій та міграції. Вирубки і дороги можуть перетинати шляхи міграції тварин, віддаляючи місця їх знаходження від місць живлення і водопою, порушуючи екологічний баланс. Шуми під час лісозаготівельних робіт є фактором неспокою під час появи потомства у тварин. Тому, у весняний період знижуються шумові навантаження шляхом не проведення планованої діяльності в місцях гніздування і проживання диких тварин та біля них (на відтворюючих ділянках).

грунт – вплив планованої діяльності на грунт екологічно допустимий. У межах дослідженої території поширені дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти, які сформувалися під мішаними та сосновими лісами за умов надмірного або достатнього зволоження і промивного водного режиму. Для них характерний чітко диференційований профіль із вираженими елювіальними та ілювіальними горизонтами, що свідчить про розвиток підзолистого процесу.

У межах обстеженої території не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та проявів процесів його деградації, обумовлених проведенням лісгосподарських робіт. Шар лісової підстилки, розвинута підлісна рослинність захищають поверхню ґрунту від проявів ерозійних процесів.

вода – вплив планованої діяльності на водні ресурси незначний. На території ПСП «Рекорд» визначено 1 водний об'єкт: річка Слот (суббасейн Десни).

Аналіз гідролого-гідроморфологічних характеристик водотоку засвідчив про наступне – сучасний гідрологічний режим значно залежить як від природних факторів (кількість опадів, температура повітря, орографія місцевості тощо) так і від антропогенних (зарегулювання стоку, спрямлення русел, меліоративні роботи, ведення бойових дій тощо).

Виконані гідрологічні розрахунки показали значну мінливість у показниках стоку різної забезпеченості та їх значну відмінність від середніх багаторічних показників.

За результатами аналізів фізико-хімічних характеристик води значних порушень нормативів якості води не виявлено. В цілому гідроекологічний стан водного об'єкту є задовільним і відповідає особливостям формування гідрологічного і гідрохімічного режимів.

Проведення планованої господарської діяльності істотно не вплине на фізико-хімічні характеристики води.

атмосферне повітря – допустимий вплив. Виконані розрахунки розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі показали, що максимальні приземні концентрації забруднюючих речовин на межі нормативної санітарно-захисної зони підприємства та найближчій житловій забудові не перевищують ГДК, що відповідає санітарним та екологічним вимогам.

клімат та мікроклімат – змін мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті експлуатації лісів відсутні значні виділення теплоти, інертних газів, вологи. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої

діяльності на навколишнє середовище, відсутні.

матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину – негативних впливів не передбачається. Планована діяльність здійснюється за межами об'єктів культурної спадщини та їх охоронних зон.

соціально-економічні умови – позитивний вплив. Здійснення планованої діяльності буде мати позитивний вплив на місцеву економіку через цілорічну роботу підприємства, зайнятість місцевого населення, податкових надходжень тощо.

Враховуючі результати оцінки впливу під час провадження планованої діяльності Приватного сільськогосподарського підприємства «Рекорд» передбачена програма моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля та здоров'я населення, яка здійснюється з метою зниження шкідливого впливу робіт на навколишнє природне середовище, забезпечення безпечного ведення робіт та охорони надр через інформаційне забезпечення управління в області раціонального та комплексного використання лісових ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та промислової безпеки робіт.

**13 СПИСОК ПОСИЛАНЬ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ПОСИЛАНЬ ДЖЕРЕЛ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ОПИСІВ ТА ОЦІНОК, ЩО МІСТЯТЬСЯ У ЗВІТІ З
ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ**

1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII.
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII.
3. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 № 2707-XII.
4. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР.
5. Кодекс України про надра від 27.07.1994 № 132/94-ВР.
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III.
7. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII.
8. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 № 2456-XII.
9. Закон України «Про тваринний світ» від 03.03.1993 № 3041-XII.
10. Закон України «Про рослинний світ» від 09.04.1999 № 591-XIV.
11. Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX.
12. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV.
13. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 № 4004-XII.
14. Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання» від 14.01.1998 № 15/98-ВР.
15. Закон України «Про Червону книгу України» від 07.02.2002 № 3055-III.
16. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 № 1805-III.
17. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» від 18.03.2004 № 1626-IV.
18. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI.
19. Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» від 10.01.2002 № 2918-III.
20. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI.
21. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
22. Закон України «Про екологічну мережу України» від 24.06.2004 № 1864-IV.
23. Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22.02.2000 № 1478-III.
24. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 № 2697-VIII.
25. Гірничий закон України від 06.10.1999 № 1127-XIV.

26. Постанова КМУ від 13.12.2017 № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля».
27. Постанова КМУ від 13.12.2017 № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки».
28. Постанова КМУ від 29.08.2002 № 1286 «Про затвердження Положення про Зелену книгу України».
29. Постанова КМУ від 25.03.1999 № 465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами».
30. Постанова КМУ від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».
31. Постанова КМУ від 11.09.1996 № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та переліку забруднюючих речовин».
32. Постанова КМУ від 12.05.2007 № 724 «Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів».
33. Постанова КМУ від 23.05.2007 № 761 «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів».
34. Постанова КМУ від 01.03.2007 № 303 «Про затвердження Правил відтворення лісів».
35. Постанова КМУ від 16.05.2007 № 733 «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних ділянок».
36. Постанова КМУ від 20.05.2022 № 612 «Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів».
37. Постанова КМУ від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження типових договорів у сфері управління побутовими відходами».
38. Наказ МОЗ України від 14.07.1997 № 208 «Про затвердження Норм радіаційної безпеки України (НРБУ-97)».
39. Наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні».
40. Наказ Мінприроди України від 27.06.2006 № 309 «Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел».
41. Наказ Держкомлісгоспу України від 23.12.2009 № 364 «Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України».
42. Наказ Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 № 278 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України».
43. Наказ Держгірпромнагляду від 13.07.2005 № 119 «Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості».

44. ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013 «Настанова з розрахунку та проектування захисту від шуму сельбищних територій».
45. ДСН 3.3.6.039-99 «Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації».
46. ДСТУ 7941:2015 «Якість ґрунту. Рекультивація земель. Загальні вимоги».
47. ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».
48. Бондарчук В.Г. Геоморфологія України. – К.: АН УРСР, 1949. – 832 с.
49. Геоботанічне районування Української РСР. – К.: Наукова думка, 1977. – 304 с.
50. Библюк Н.І. Екологічна сумісність наявних технологій лісозаготівлі з природним середовищем: європейський досвід і українські реалії. // Наукові праці ЛАНУ. – 2004. – Вип. 3. – С. 118-132.
51. Олійник В.С. Дискусійні питання лісової гідрології. // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – 2014. – Т. 3. – С. 8-15.
52. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області у 2024 році. – Чернігів, 2025.
53. Екологічний паспорт Чернігівської області, 2024.
54. Звіт з науково-дослідної роботи щодо виявлення локалітетів рідкісних видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України.
55. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція, 1979).
56. Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження».
57. Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції «Про перелік видів, що потребують спеціальних заходів для їх збереження».
58. Національний каталог біотопів України / за ред. А.А. Куземко, Я.П. Дідуха, В.А. Онищенко, Я. Шеффера. – К., 2018. – 442 с.
59. Куземко А., Садогурська С., Василюк О. Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. – К., 2017. – 124 с.

Список виконавців

Виконавець	Кваліфікація	Підпис
Прохоренко Аліна Василівна	Диплом магістра М18 №136677 Київський національний університет будівництва і архітектури Спеціальність Екологія Освітня програма Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування Професійна кваліфікація Еколог; Інженер-проектувальник	

Додатки